

АНДРЕА КАМИЛЕРИ
ГЛАСЪТ НА ЦИГУЛКАТА
КОМИСАРЯТ МОНТАЛБАНО
ДЕЙСТВА ПО НОТИ

Част 4 от „Инспектор Монталбано“

Превод от италиански: Весела Лулова Цалова, 2014

chitanka.info

1.

Комисар Монталбано се убеди, че денят нямаше да е кой знае какво, веднага щом отвори капациите на прозорците в спалнята си. Навън все още беше нощ, до утрото оставаше поне още час. Мракът вече не беше толкова гъст и позволяваше да се види покритото с плътни дъждовни облаци небе, а отвъд светлата плажна ивица — морето, което изглеждаше като пекинез. От деня, в който едно дребно куче от тази порода, цялото в панделки, след яростното си джафкане, представено като лай, го беше ухапало болезнено по прасеца, Монталбано наричаше така морето, когато то се вълнуваше от кратките и студени пориви на вятъра, които предизвикваха безброй малки вълни, обкичени със смешни яки от пяна. Настроението му се влоши и от това, което трябваше да върши сутринта — да отиде на погребение.

* * *

Предната вечер, след като намери в хладилника съвсем пресните хамсии, закупени от домашната му помощница Аделина, ги беше излапал с наслада. Те бяха подправени с много лимон, зехтин и прясно смлян черен пипер. Тъкмо се беше справил с тях, едно телефонно обаждане развали всичко.

— Ало, комисерийо? Комисерийо, вие самият лично ли сте на тилифона?

— Аз самият лично съм, Катарела. Говори спокойно.

В полицейското управление бяха сложили Катарела да отговаря на телефона с погрешното убеждение, че там може да направи по-малко поразии, отколкото другаде. След като няколко пъти беше изпускарал нервите си, Монталбано разбра, че единствената възможност да проведе диалог с Катарела в поносимите граници на делириума беше да използва неговия начин на изразяване.

— Моля за извинение и разбиране, комисерийо.

Хайде, бе! Просеше извинение и разбиране. Монталбано наостри слух, защото, когато така нареченият италиански на Катарела ставаше превзет и помпозен, означаваше, че въпросът никак не е маловажен.

— Говори, без да се колебаеш, Катаре!

— Преди три отминали дни търсеха точно вас, ама вас, комисерийо, вас ви нямаше, но аз забравих да ви осведомя.

— Откъде се обаждаха?

— От Флорида, комисерийо.

Буквално се ужаси. За момент се видя облечен в анцуг да тича заедно с атлетичните и смели американски полицаи от отдел „Наркотици“, ангажирани, в това число и той, в някакво сложно разследване за трафик на наркотици.

— Би ли ми задоволил любопитството, като ми кажеш на какъв език си говорихте?

— Как на какъв език, комисерийо? На талянски, комисерийо.

— Казаха ли ти за какво ме търсят?

— Разбира се, за всяко нещо всичко ми казаха. Казаха ми така, че е умряла жената на заместник-началника на дирекцията на полицията в Тамбурано.

Отдъхна си с облекчение, не можа да се въздържи да не го направи. Обаждането е било не от Флорида, а от полицейското управление във Флоридия, близо до Сиракуза. Катерина Тамбурано от доста време беше много болна и новината никак не беше неочаквана.

— Комисерийо, все така вие лично ли сте?

— Все така съм аз, Катаре, не съм се променил.

— Дори казаха, че опелото ще се проведе в четвъртък сутринта в девет часа.

— Четвъртък? Значи, утре сутринта?

— Да, да, комисерийо.

Беше голям приятел с Микеле Тамбурано и не можеше да не отиде на погребението, извинявайки се с това, че не му се е обадил дори по телефона. От Вигата до Флоридия бяха поне три часа и половина с кола.

— Слушай, Катаре, моето возило е на сервиз. Имам нужда от служебния автомобил, затова утре сутринта точно в пет часа трябва да е при мен, в Маринела. Предупреди господин Ауджело, че ще

отсъствам и ще се върна в ранните следобедни часове. Разбра ли ме добре?

* * *

Излезе изпод душа, а кожата му беше почервеняла като рак. Беше злоупотребил с врялата вода и за да уравни усещането си за студ, погледна морето. Започна да се бръсне и чу, че служебната кола пристига. Впрочем кой ли в радиус от десетина километра не би чул, че идва? Колата пристигна със свръхзвукова скорост, наби спирачки, а те изсвириха върху дребния чакъл, който се разхвърча във всички посоки. След това се чу отчаяното ръмжене на двигателя, работещ на високи обороти, пронизителната смяна на предавките, острото изсвирване на гумите и още веднъж разхвърчалия се дребен чакъл. Водачът беше направил маневрата и обърна в посока за връщане.

Когато излезе от дома си, готов за отпътуването, видя Гало, официалния шофьор на полицейското управление, който сияеше от радост.

— Погледнете тук, комисарю! Погледнете какви следи! Каква маневра! Накарах колата да се завърти около себе си!

— Поздравления — каза навъсено Монталбано.

— Да пусна ли сирената? — попита го Гало в момента, в който потеглиха.

— Да, пусни си я в задника — отговори му свирепо Монталбано и затвори очи, защото не му беше до празни приказки.

* * *

Гало, който страдаше от комплекса на нереализирал се пилот от пистата в Индианаполис, веднага щом видя началника си да затваря очи, започна да увеличава скоростта, за да достигне километражът нивото на шофьорските му умения, които смяташе, че притежава. Нямаше и четвърт час, откакто бяха на път, когато стана сблъсъкът. При изсвирването на спирачките Монталбано отвори очи, но не видя нищо, ама нищичко, защото главата му яростно отхвърча напред, после

назад, издърпана от предпазния колан. Чу се унищожителен трясък между ламарини, след това се върна тишината. Вълшебна тишина с пеещи птички и лай на кучета.

— Ранен ли си? — попита комисарят, виждайки, че Гало си разтрива гърдите.

— Не. А вие?

— Нищо ми няма. Ама как стана?

— Една кокошка ми пресече пътя.

— Никога не съм виждал кокошка да пресича пътя, когато по него идва кола. Да огледаме повредите.

Слязоха. Не се виждаше жива душа. Следите от гумите след продължителното натискане на спирачките се бяха отпечатали по асфалта и точно в началото им се виждаше тъмна купчинка. Гало се доближи до нея, а после победоносно се обърна към комисаря:

— Какво ви казах? Кокошка е била!

Беше ясно, че е самоубийство. Колата, в която се бяха забили, смачквайки цялата ѝ задница, трябва да е била надлежно паркирана на ръба на шосето, но от удара се беше изместила леко накриво. Зелено като бутилка рено „Туинго“, което беше запушило коларския път, водещ след около трийсетина метра към двуетажна виличка със зарешетени врати и прозорци, докато служебната им кола беше само със счупен фар и смачкан десен калник.

— И сега какво ще правим? — попита отчаяно Гало.

— Тръгваме си. Според теб нашата кола работи ли?

— Сега ще проверя.

На задна скорост, тракайки, служебната кола се измъкна от заклещването с другия автомобил. Дори и този път никой не надникна от двата прозореца на малката вила. Бяха заспали дълбок сън. Туингото със сигурност принадлежеше на някого от тази къща, тъй като нямаше други жилища в околността. Докато Гало с двете си ръце се опитваше да повдигне калника, който се триеше в гумата, Монталбано написа на листче телефонния номер на полицейското управление и го напъха под чистачката на туингото.

Когато не ти върви, наистина не ти върви. Половин час след като бяха потеглили, Гало започна отново да разтрива гърдите си и от време на време лицето му се изкривяваше в болезнена гримаса.

— Ще карам аз — каза комисарят.

Гало не се възпротиви. Когато стигнаха до Фела, вместо да продължи по магистралата, Монталбано навлезе в отбивката, която водеше към центъра на града. Гало не обърна внимание, защото беше затворил очи и подпрял главата си на прозорчето на вратата.

— Къде сме? — попита, поглеждайки, веднага щом чу, че колата спря.

— Ще те заведа в болницата във Фела. Слизай.

— Нищо ми няма, комисарю.

— Слизай. Искам да те прегледат.

— Вие обаче ме оставяте тук и продължавате. Ще ме вземете на връщане.

— Не дрънкай глупости. Тръгвай.

Прегледът, който направиха на Гало, с преслушването, трите измервания на кръвното налягане, рентгена и всичко останало, продължи повече от два часа. Накрая заключиха, че Гало няма нищо счупено, а болката се дължи на лошия удар във волана. Чувството на слабост е реакция след уплахата, която е изпитал.

— Сега какво ще правим? — попита отново и все по-обезкуражено Гало.

— Какво искаш да правим? Продължаваме. Само че аз ще карам.

* * *

Вече беше идвал във Флоридия два или три пъти, дори си спомняше къде живее Тамбурано. Затова се насочи към църквата „Дела Мадона деле Грацие“, която беше почти залепена за къщата на колегата му. Като пристигна на площада, зърна траурно декорирания храм и хората, които бързаха да влязат в него. Изглежда, опелото беше започнало по-късно, защото непредвидените обстоятелства не се случваха само на него.

— Аз отивам в гаража на полицейското управление, за да погледнат колата — каза Гало, — след това ще мина оттук, за да ви взема.

Монталбано влезе в препълнената църква, в която траурната церемония беше започнала току-що. Огледа се наоколо, но не разпозна никого. Тамбурано сигурно беше на първия ред, близо до ковчегата пред

главния олтар. Комисарят реши да остане там, където си беше, до входната врата, така щеше да стисне ръката на Тамбурано, когато изнасяха ковчега от църквата. При първите думи на свещеника, доста след като опелото вече беше започнало, потръпна. Сигурен беше, че е чул добре.

Отчето беше започнал да казва:

— Нашият много скъп Никола изостави този изпълнен със сълзи свят...

Набра смелост и докосна по рамото една старица:

— Извинете ме, госпожо, чие е това погребение?

— На клетия счетоводител Пекораро. Защо?

— Мислех, че е на госпожа Тамбурано.

— Ах! Нейното опело беше в църквата „Санта Анна“.

Половин час, и то на бегом му трябваше, за да стигне пеша до църквата „Санта Анна“. Задъхан и изпотен, завари само енорийския свещеник в празния храм.

— Простете ми, погребението на госпожа Тамбурано?

— Свърши преди повече от два часа — каза му той, измервайки го строго с поглед.

— Знаете ли дали тук ще бъде погребана? — попита Монталбано, като отбягваше погледа на отца.

— Не, разбира се! След края на опелото я натовариха, за да я закарат във Вибо Валентия. Ще бъде погребана там в семейната им гробница. Съпругът ѝ, вдовецът, поиска да я следва със своя автомобил.

И така, всичко се оказа напразно. Беше забелязал на площад „Дела Мадона деле Грацие“ едно кафене с масички отвън. Когато Гало пристигна с поправената надве-натри кола, вече беше станало два часа. Монталбано му разказа какво се бе случило.

— А сега какво ще правим? — попита Гало за трети път от сутринта, изпаднал в тотално обезсърчение.

— Изяж един кроасан със скрежина, че тук я правят много хубаво, и после се връщаме. Ако Господ ни помага и Богородица ни следва по пътя, в шест вечерта ще сме във Вигата.

Молитвата му беше чута и пътуваха безпроблемно.

— Колата все още е там — рече Гало, когато в далечината вече се виждаше Вигата.

Туингото си стоеше, както го бяха оставили сутринта, леко напърно в началото на черния път.

— Би трябвало вече да са се обадили в полицейското управление — каза Монталбано.

* * *

Говореше небивалици, защото гледката на автомобила и малката вила със зарешетените прозорци го накараха да се почувства неловко.

— Върни се назад — заповяда изведнъж на Гало.

Гало направи рискован обратен завой, който предизвика хор от клаксони, а при туингото направи отново още по-опасен завой и спря зад катастрофиралата кола.

Монталбано слезе бързешком. Преди това, докато минаваха покрай нея, правилно беше видял в огледалото за обратно виждане, че листчето с телефонния номер все още си стоеше под чистачката, без никой да го е докоснал.

— Тази работа нещо не ми вдъхва доверие — каза комисарят на Гало, който се беше приближил до него.

Разходи се по черния път. Изглежда, виличката беше строена наскоро, защото пред входната ѝ врата се виждаше, че тревата все още е изгоряла от варта. А в единия ъгъл на площадката имаше наредени нови керемиди. Комисарят огледа внимателно прозорците, но през тях не проникваше светлина.

Приближи се до вратата и натисна звънеца. Почака малко и пак го натисна.

— Ти знаеш ли на кого принадлежи? — попита Гало.

— Не, господин комисар.

Какво да направи? Свечеряваше се, усещаше, че умората започва да го наляга, чувстваше върху плещите си тежестта на този ялов и уморителен ден.

— Да си тръгваме — каза. И добави в напразен опит да убеди самия себе си: — Със сигурност са се обадили.

Гало го погледна несигурно, но не отвори уста.

* * *

Комисарят дори не накара Гало да влезе в полицейското управление, а веднага го изпрати у дома, за да си почива. Заместника му, Мими Ауджело, го нямаше, защото го беше извикал на рапорт новият началник на дирекцията на полицията в Монтелуза, Лука Бонети-Алдерики, енергичен младеж от Бергамо, който за месец вече беше успял да си навлече омразата на всички.

— Началникът — осведоми го Фацио, сержантът, с когото Монталбано беше по-близък — се развилня, че не ви е намерил във Вигата. Затова трябваше да отиде господин Ауджело.

— Трябваше? — отвърна комисарят. — Ама този не изпуска удобен случай да се изложи на показ!

Разказа на Фацио за сутрешния инцидент и го попита дали знае кои са собствениците на малката вила. Фацио нямаше представа, но увери началника си, че на следващата сутрин ще отиде да провери в общината.

— Ааа, колата ви е в нашия гараж.

Преди да се върне вкъщи, комисарят разпита Катарела.

— Слушай, опитай се да си спомниш добре. Случайно да са се обаждали за автомобила, в който се блъснахме?

Никакво обаждане.

* * *

— Обясни ми по-добре — каза Ливия със засегнат глас по телефона от Бокадасе, Генуа.

— Ама какво има за разбиране, Ливия? Казах ти го вече и ще ти го повторя. Документите за осиновяването на Франсоа все още не са готови, появили се непредвидени спънки, а зад гърба ми вече не стои старият началник на полицията, който винаги беше готов да оправи всяко нещо. Нужно е търпение.

— Не ти говорех за осиновяването — каза му с леден тон Ливия.

— Ах, така ли? А за какво тогава?

— Говорех ти за нашето бракосъчетание. Можем да се оженим, докато трудностите около осиновяването се разрешават. Двете неща не зависят едно от друго.

— Разбира се, че не — каза Монталбано, който продължаваше да се чувства като преследван и сгачен натясно.

— Искам точен отговор на въпроса, който сега ще ти задам — продължи непримиримо Ливия. — Представи си, че осиновяването е невъзможно. Тогава според теб какво трябва да направим — да се оженим или не?

Много силна и внезапна гръмотевица подсигури разрешението на въпроса.

— Какво става? — попита го Ливия.

— Гърми. Има ужасна бур... — прекъсна връзката и изключи телефона.

* * *

Не можа да заспи. Обръщаше се ту на едната, ту на другата страна в леглото, омотавайки се в чаршафите. Към два часа разбра, че е безсмислено да се опитва да заспи. Стана, облече се, взе коженото калъфче, което много отдавна му беше подарил един обирджия на къщи, станал впоследствие негов приятел. Качи се на колата си и потегли. Бурята все повече се усилваше, а светкавиците превръщаха нощта в ден. При туингото прикри колата си под дърветата и спря фаровете. От жабката взе пистолета, чифт ръкавици и електрическо фенерче. Изчака дъждът да намалее и на един скок прекоси шосето, изкачи се по черния път и се прилепи към вратата. Натиска дълго звънеца, но не получи отговор. Сложи си ръкавиците и от коженото калъфче извади голям пръстеновиден ключодържател, от който висяха десетина шперца с различна форма. На третия опит вратата се откряна, беше затворена само отвътре, но без ключът да е превъртан. Влезе и я затвори зад гърба си. Наведе се в тъмнината и си развърза подгизналите обувки, оставайки по чорапи. Пусна фенерчето, като го държеше насочено към пода. Намираше се в обширна трапезария с хол към нея. Мебелите миришеха на лак, всичко беше ново, чисто и подредено. Едната врата водеше към толкова излъскана кухня, че

изглеждаше като извадена от някоя реклама. Другата врата беше на банята, също толкова блестяща, че изглеждаше все едно никога в нея не е влизал човек. Изкачи се бавно по стълбището, което водеше към горния етаж. На него имаше три затворени врати. Първата, която отвори, му разкри малка чиста стая за един гост; втората го отведе в баня, която беше по-голяма от тази на партера, но, обратно на тази долу, тук цареше забележителна бъркотия. Розовият хавлиен халат беше захвърлен на пода, сякаш онзи, който го е носил, набързо го е свалил от себе си. В третата стая беше спалнята на собствениците. И, разбира се, тялото на младата руса стопанка, голо и почти коленичило, с корем, подпрян на ръба на леглото, разперени ръце, лице, погребано под чаршафа, раздран на парцали под ноктите на жената, която беше драскала по него по време на смъртоносните конвулсии при удушаването ѝ. Монталбано се приближи към трупа и свалйки едната си ръкавица, го докосна леко — беше леденостуден и вдървен. Трябва да е била много красива. Комисарят слезе по стълбището, obu си отново обувките, с кърпичката си подсуши мокрото петно, което те бяха оставили по пода, излезе от малката вила, затвори вратата, прекоси шосето, влезе в колата си и потегли. Мислите лудешки се въртяха из главата му, докато се връщаше към Маринела. Как да съобщи за престъплението? Не можеше, разбира се, да отиде и да каже на съдебния следовател онова, което беше направил. Съдебният следовател, заместил господин Ло Бианко, който беше излязъл в пенсия, за да задълбочи безконечните си исторически проучвания върху своите двама псевдопредци, беше венецианец, който се казваше Николо, а фамилията му беше Томазо и във всеки един момент му изтъкваше своите „неотменни прерогативи“. Имаше лице на изнурено дете, което криеше под брада и мустаци като тези на мъчениците от Белфиоре^[1]. Докато отваряше вратата на дома си, Монталбано най-накрая се почувства осенен от идея как да разреши проблема. Едва след всичко това успя божествено да се наспи.

[1] Белфиоре е малка долина близо до Мантуа, където е изпълнена първата от поредицата смъртни присъди, издадени от фелдмаршал Йозеф Радецки срещу италианските борци за независимостта на Ломбардия и Венето от Австро-унгарската империя, превърнали се впоследствие в мъченици. — Б.пр. ↑

2.

Пристигна в полицейското управление в осем и половина отпочинал и свеж.

— Знаеш ли, че началникът на полицията е благородник? — беше първото нещо, което му каза Мими Ауджело.

— Това морална преценка ли е, или хералдически факт?

— Хералдически факт.

— Вече го бях разбрал от чертичката между двете фамилии имена. А ти, Мими, как постъпи? Обръщаше се към него с графе, бароне или маркизе? Добре ли го изчетка?

— Стига, Салво, безсмислено си обзет от тази фикс идея!

— Аз?! Фацио ми каза, че в разговора с началника по телефона направо си въртял опашка, а след това си се изстрелял като ракета, за да отидеш при него.

— Слушай, началникът буквално ми каза: „Ако комисар Монталбано е неоткриваем, елате незабавно вие“. Какво трябваше да направя? Да му отговоря, че не мога, защото висшестоящият ми ще се ядоса?

— Какво искаше?

— Не бях сам. Там беше половината провинция. Съобщи ни, че има намерение да обновява, да заменя старото с ново. Каза, че който не е в състояние да го следва в този негов устрем, може да отиде да се предаде за вторични суровини. Каза точно така: да се предаде за вторични суровини. На всички им стана ясно, че визира теб и Сандро Тури от Калашибета.

— Обясни ми по-добре как така ви стана ясно.

— Защото, когато каза „да се предаде за вторични суровини“, дълго се визира първо в Тури, а след това в мен.

— Не е ли възможно да е имал предвид точно теб?

— Хайде, Салво, всички знаят, че не те уважава.

— Какво искаше господин принцът?

— Да ни каже, че след няколко дни ще пристигнат твърде модерни компютри във всяко полицейско управление. От нас поиска име на полицаи, на когото особено му се удава информатиката. И аз му го дадох.

— Ама ти луд ли си? Тук никой няма дори минимално понятие от тези неща. Какво име си му дал?

— Това на Катарела — каза сериозно и невъзмутимо Мими Ауджело.

Акт на истински саботьор. Изведнъж Монталбано се изправи и се затича да прегърне своя заместник.

* * *

— Научих всичко за малката вила, от която се интересувате — каза Фацио, сядайки на стола пред бюрото на комисаря. — Говорих със секретаря на общината, който знае и кътните зъби на всеки човек от Вигата.

— Казвай.

— И така, теренът, върху който се издига виличката, е принадлежал на доктор Розарио Ликалци.

— Доктор по какво?

— Истински доктор, медик. Починал е преди петнайсетина години, оставяйки го на по-големия си син, Емануеле, той също е лекар.

— Във Вигата ли живее?

— Не, господине. Живее и работи в Болоня. Преди две години този Емануеле Ликалци се оженил за момиче оттам. Дошли в Сицилия на сватбено пътешествие. Жената видяла терена и от този момент се заинатила, че иска да си направят малка вила на него. Това е всичко.

— Знаеш ли къде са в този момент семейство Ликалци?

— Съпругът е в Болоня, а тя преди три дни е видяна в градчето да се занимава с мебелировката на виличката. Има зелено като бутилка „Туинго“.

— Същата, в която Гало се удари.

— Точно така. Секретарят ми каза, че тази жена не може да остане незабелязана. Изглежда, е много красива.

— Не разбирам защо госпожата все още не се е обадила — рече Монталбано, който, когато решише, можеше да е изключителен актьор.

— Имам някаква идея защо — каза Фацио. — Секретарят ми каза, че госпожата е, как да го нарека, много контактна, поддържа много приятелства.

— С жени ли?

— И с мъже — подчерта многозначително Фацио. — Възможно е госпожата да гостува на някое семейство, което може би е дошло да я вземе със своята кола. Едва когато се върне, ще е в състояние да види щетите.

— Приемливо е — заключи Монталбано, продължавайки да разиграва своя театър.

* * *

Веднага щом Фацио излезе, комисарят се обади на госпожа Клементина Вазиле Коцо.

— Скъпа госпожо, как сте?

— Комисарю! Каква приятна изненада! Карам я някак си с божията помощ.

— Бих ли могъл да мина през вас да се видим?

— По всяко време сте добре дошли.

Госпожа Клементина Вазиле Коцо беше възрастна парализирана дама, бивша начална учителка, надарена с интелект, непринудени и сериозни добродетели. Комисарят се беше запознал с дамата по време на едно оплетено разследване преди три месеца и беше останал синовно привързан към нея. Монталбано не си го признаваше открито, но тази беше жената, която би искал да избере за майка, защото своята беше загубил твърде малък и в паметта си съхраняваше за нея само някаква златиста луминесценция.

— Мама добра ли беше? — беше попитал веднъж баща си и опита да си обясни защо споменът за майка му се състоеше само от някакъв светлинен нюанс.

— Като пшеница, огряна от слънцето — беше лаконичният отговор на баща му.

Монталбано беше придобил навика да навестява госпожа Клементина поне веднъж в седмицата, разказваше ѝ за някои от разследванията, с които се занимаваше, а жената, благодарна за посещението му, което прекъсваше монотонността на дните ѝ, го канеше да хапва с нея. Пина, камериерката на госпожата, беше сприхава особа, а и Монталбано ѝ беше антипатичен, но умееше да приготвя изтънчени гозби.

Госпожа Клементина, облечена твърде елегантно, с индийски копринен шал върху раменете си, го прие в хола.

— Днес има концерт — прошепна тя, — но вече е към края си.

Преди четири години госпожа Клементина разбрала от камериерката си Пина, която пък го била научила от Йоланда, гувернантката на маестро Каталдо Барбера, че известният цигулар, който живееше в апартамента над нейния, имал големи проблеми с данъците си. Тогава поговорила със сина си, който работеше в данъчната служба на Монтелуза, и проблемът, породен на практика заради някакво недоразумение, бил разрешен. Десетина дни след това гувернантката Йоланда ѝ донесла бележка: „Уважаема госпожо, за да ви се отблагодаря поне отчасти, всяка петъчна сутрин от девет и половина до десет и половина ще свирия за вас. Ваш предан: Каталдо Барбера“.

И така, всяка петъчна сутрин госпожата се обличаше подобаващо, за да отдаде на свой ред почит на маестро, и отиваше да се настани в нещо като холче, където звукът се чуваше най-добре. А маестро от горния етаж точно в девет и половина засвирваше със своята цигулка.

Във Вигата всички знаеха за съществуването на маестро Каталдо Барбера, но малцина го бяха виждали лично. Син на железничар, бъдещият маестро се родил във Вигата преди шейсет и пет години, но напуснал градчето, ненавършил десет години, защото преместили баща му в Катания. За кариерата му жителите на Вигата научили от вестниците. Каталдо Барбера учил цигулка и за кратко станал концертиращ музикант с международна известност. Необяснимо защо, но на върха на славата си се беше оттеглил във Вигата, където си беше купил апартамент и живееше като доброволен затворник.

— Какво свири? — попита Монталбано.

Госпожа Клементина му подаде един лист на квадратчета. Маестрото имаше навика да изпраща на госпожата ден преди концерта написаната с молив програма. Изпълненията за този ден бяха „Испански танц“ от Сарасате и „Скерцо-тарантела“, опус шестнайсет, от Виенявски. Когато концертът свърши, госпожа Вазиле Коцо взе телефонната слушалка и набра някакъв номер, постави вилката на поставката и започна да ръкопляска. Монталбано сърдечно се присъедини към нея. Не разбираше нищо от музика, но в едно беше сигурен, а именно че Каталдо Барбера е голям изпълнител.

— Госпожо — подхвана комисарят, — зад посещението ми се крие личен интерес, нужда се да ми направите услуга.

Продължи, като ѝ разказа всичко онова, което му се беше случило предишния ден. Катастрофата, объркването на погребенията, нелегалното нощно посещение във виличката, откриването на трупа. В края на разказа си комисарят се подвоуми, защото не знаеше как да формулира молбата си.

Госпожа Клементина, която от време на време се забавляваше, но и вълнуваше, го окуражи:

— Хайде, комисарю, не се безпокойте. Какво искате от мен?

— Бих желал да направите анонимно телефонно обаждане — каза на един дъх Монталбано.

* * *

От десетина минути вече се беше върнал в стаята си, когато Катарела му прехвърли обаждането на господин Латес^[1], шеф на кабинета на началника на полицията.

— Скъпи Монталбано, как сте? Как вървят нещата?

— Добре — отвърна лаконично Монталбано.

— Радвам се, че ви намирам в добро здраве — каза шефът на кабинета, така че да не опровергае прякора си Мляко и мед, който някой му беше лепнал заради неговата сладникавост, която обаче беше опасна.

— На вашите заповеди — насърчи го Монталбано.

— И така. Няма и четвърт час, откакто някаква жена се обади в централата на дирекцията на полицията, искайки да говори лично с

господин началника. Настояваше много. Той обаче беше зает и ме натовари да я изслушам. Жената беше обзета от истерия и крещеше, че в някаква виличка в местността Три фонтана е било извършено престъпление. След това затвори телефона. Началникът моли за всеки случай да отидете там и след това да му докладвате. Госпожата каза също, че виличката лесно се разпознава, защото пред нея има спряно зелено туинго.

— О, боже! — каза Монталбано, започвайки да рецитира ролята си от второ действие, тъй като госпожа Клементина Вазиле Коцо вече беше изиграла блестящо своята.

— Какво има? — попита, изпълнен с любопитство, господин Латес.

— Това е изключително съвпадение! — каза Монталбано с удивен глас. — След това ще ви докладвам.

* * *

— Ало? Комисар Монталбано съм. Със съдебния следовател Томазео ли говоря?

— Да. Добър ден. Слушам ви.

— Господин Томазео, шефът на кабинета на началника на полицията току-що ме информира, че е получил анонимно обаждане, в което са доложили за престъпление в малка вила на територията на Вигата. Нареди ми да отида и да хвърля един поглед. Отивам.

— Не мислите ли, че става въпрос само за някаква недодялана шега?

— Всичко е възможно. Държа да ви осведомя, зачитайки изцяло вашите неотменни прерогативи.

— Разбира се — каза удовлетворено съдебният следовател Томазео.

— Имам ли позволение да действам?

— Естествено. И ако там наистина е извършено престъпление, незабавно ме уведомете и ме изчакайте да дойда.

* * *

Обади се на Фацио, Гало и Галуцо и им каза, че трябва да отидат с него в местността Три фонтана, за да проверят дали е извършено убийство.

— Това същата виличка, за която ми поискахте сведения, ли е? — попита смаяно Фацио.

— Онази същата, пред която се ударихме в туингото ли? — повдигна въпроса Гало, гледайки смаяно началника си.

— Да — отговори им и на двамата комисарят, приемайки смирен вид.

— Ех, какъв нос имате вие!^[2] — възкликна с възхищение Фацио.

* * *

Едва потеглили, и Монталбано вече беше отегчен от фарса, който след малко щеше да се наложи да разиграва, преструвайки се на удивен пред гледката с трупа. Отегчен заради времето, което щяха да му загубят съдебният следовател, съдебният лекар, криминолозите, които бяха способни да се забавят с часове, преди да пристигнат на местопрестъплението. Затова реши да засили темпото.

— Подай ми мобилния телефон — каза на Галуцо, който седеше пред него. На мястото на водача, естествено, седеше Гало.

Набра номера на съдебния изпълнител Томазео.

— Монталбано съм. Господин съдебен следовател, оказа се, че анонимното обаждане не е никаква шега. За съжаление, във виличката намерихме труп от женски пол.

Реакциите на хората, които пътуваха с него в колата, се оказаха различни. Гало започна да криволичи с колата, навлезе в насрещната лента и се изпречи срещу камион, натоварен с железни пръти, избогохулства и се върна отново в своята лента. Галуцо подскочи, опули очи, изви се върху облегалката и погледна началника си със зяпнала уста. Фацио видимо се вцепени и се вторачи пред себе си безизразно.

— Идвам веднага — каза съдебният следовател Томазео. — Кажете ми точно къде се намира виличката.

Все по-отегчен, Монталбано подаде мобилния телефон на Гало.

— Обясни му добре къде се намира. След това уведоми доктор Паскуано и криминалозите.

Фацио заговори едва когато колата им спря зад зеленото като бутилка туинго.

— Бяхте ли си сложили ръкавици?

— Да — каза Монталбано.

— За всеки случай, за по-голяма сигурност, сега, като влезем, пипайте навсякъде с голи ръце, за да оставите колкото е възможно повече отпечатъци.

— Вече съм помислил и за това — каза комисарят.

След бурята от нощес от бележката, пъхната под чистачката, не беше останало почти нищо и цифрите на телефонния номер се бяха изтрили от водата. Монталбано не я извади.

* * *

— Вие двамата огледайте тук долу — каза комисарят на Гало и Галуцо.

А той, последван от Фацио, се качи на горния етаж. Под електрическата светлина тялото на мъртвата не му направи такова впечатление както предната нощ, когато я беше видял под оскъдната светлина на фенерчето си — изглеждаше не толкова истинско, макар и да не беше изкуствено.

Синкавобелият вцепенен труп приличаше на гипсовите макети на жертвите от изригналия в Помпей вулкан. Както беше със забита по очи глава, се оказваше невъзможно да зърне лицето ѝ. Съпротивата ѝ, преди да умре, трябва да е била ожесточена, тъй като по раздрания чаршаф бяха разпръснати руси кичури, а по раменете ѝ, точно под тила, се набиваха на очи синкавите следи от подкожни кръвоизливи. Изглежда, убиецът е вложил цялата си сила, за да я принуди да наведе лицето си до такава степен, че то да потъне в матрака, без повече към него да може да премине дори струйка въздух.

От долния етаж се качиха Гало и Галуцо:

— Долу всичко изглежда наред.

Добре де, изглеждаше като макет, но си оставаше убита гола млада жена, в поза, която изведнъж му се стори непоносимо безсрамна

— изнасилена неприкосновена интимност, осквернена от осемте полицейски очи. Като че ли с това искаше да върне поне малка част от личното ѝ достойнство, затова попита Фацио:

— Казаха ли ти как се казва?

— Да. Ако е госпожа Ликалци, казвала се е Микела.

Отиде в банята, вдигна от земята розовата хавлия, занесе я в спалнята и покри тялото.

Слезе на партера. Ако беше успяла да се избави, Микела Ликалци щеше да има още работа по подреждането на вилата.

В единия ъгъл на хола бяха подпрени два навити на руло килима, диванът и фотьойлите все още бяха във фабричната си целофанена обвивка, а малката масичка, чиито крака стърчаха във въздуха, беше поставена върху един все още неразопакован кашон. Единственото нещо, което изглеждаше подредено, беше шкафчето със стъклени витрини, в което бяха разположени в перфектен ред обичайните предмети за показване — две стари ветрила, няколко керамични статуетки, затворен калъф за цигулка и много красиви колекционерски раковини.

Първи пристигнаха онези от отдел „Криминология“. Началникът на полицията Бонети-Алдериги беше сменил Якомуци, стария шеф на групата, с младия господин Аркуа, прехвърлен от Флоренция. Якомуци, още преди да стане шеф на отдел „Криминология“, беше нелечим екхибиционист, който винаги бързаше пръв да се покаже в някаква поза пред фотографите, операторите и журналистите. Монталбано, вземайки го на подбив, както често правеше, го наричаше Пипо Баудо^[3]. В края на краищата вярваше малко в приноса на научните изследвания при разследването. Поддържаше тезата, че интуицията и разумът рано или късно щяха да стигнат до истината, без подкрепата на микроскопи и анализи. За Бонети-Алдериги това беше истинска ерес и той бързо се отърва от нея. Вани Аркуа беше пълно подобие на Харолд Лойд^[4], винаги с разрошени коси, обличаше се като разсеяните учени от кинолентите през трийсетте години и изпитваше култ към науката. Монталбано му се дразнеше много, а Аркуа му отвърщаше със същата сърдечна антипатия. Онези от „Криминология“ пристигнаха в комплект с две коли, които се движеха с пуснати до дупка сирени, все едно се намираха в Тексас. Бяха осем души, всичките цивилни. Най-напред свалиха от багажниците

сандъците и касетките, приличаха на хора от снимачна площадка. Когато Аркуа влезе в хола, Монталбано дори не го поздрави, а само с палец му направи знак, че това, което ги интересува, се намира на горния етаж.

Все още не се бяха качили всички, когато Монталбано чу гласа на Аркуа:

— Извинете, комисарю, но бихте ли дошли за момент?

Той не си даде много зор. Когато стигна в спалнята, усети как погледът на шефа на отдел „Криминология“ го прониза.

— Когато открихте трупа, той така ли беше?

— Не — каза безразлично, без никаква емоция Монталбано. —
Беше гол.

— И откъде взехте тази хавлия?

— От банята.

— За бога, върнете всичко както е било преди това! Нарушили сте картината на местопрестъплението! Това е много неприятно!

Монталбано, без да продума, се приближи до трупа, взе хавлията и я метна върху ръката си.

— Ама че задник, момчета!

Проговорилият беше фотографът на „Криминология“, приличаше на гнусен папарак с риза извън панталоните.

— Заповядай, ако искаш — каза му комисарят. — И без това вече е в подходяща поза.

Фацио, който познаваше опасността, която често се криеше зад контролираното спокойствие на Монталбано, направи крачка към него. Комисарят погледна в очите Аркуа:

— Разбра ли защо съм го направил бе, лайнар? — и излезе от стаята. В банята набързо изми лицето си, хвърли на пода хавлията приблизително където я беше намерил, и се върна в спалнята.

— Ще бъда принуден да съобщя на началника на полицията — каза му с леден тон Аркуа.

Гласът на Монталбано обаче беше по-леден от неговия с десет градуса:

— Вие с него се разбирате много добре.

* * *

— Комисарю, аз, Гало и Галуцо ще излезем навън да изпушим по една цигара. И без това само дразним тези от „Криминология“.

Монталбано дори не отговори, беше се вгълбил в някаква своя мисъл. От хола се качи отново на горния етаж, огледа стаичката и банята.

На партера вече беше проучил внимателно, но без да намери онова, което го интересуваше. За всеки случай се показа за миг в спалнята, окупирана и обърната наопаки от криминолозите, и провери за онова, което му се стори, че беше видял преди това.

Навън пред малката вила дори и той си запали цигара. Фацио току-що беше приключил да говори по мобилния телефон.

— Помолих да ми дадат телефонния номер и адреса на съпруга ѝ в Болоня — обясни му той.

— Комисарю — подхвана Галуцо, — ние тримата си говорехме за едно странно нещо...

— Гардеробът в спалнята все още не е разопакован. А аз дори погледнах и под леглото — добави Гало.

— Аз пък прегледах във всички останали стаи. Но...

Фацио, който се готвеше да завърши със заключението, се спря пред жеста, който началникът му направи с ръка.

— ... но дрехите на госпожата никъде ги няма — завърши Монталбано.

[1] От latte — мляко (итал.). — Б.пр. ↑

[2] Алюзия с Пинокио, чийто нос става все по-дълъг след всяка негова лъжа. — Б.пр. ↑

[3] Пипо Баудо (р. 1937 г.) — италиански телевизионен водещ. — Б.пр. ↑

[4] Харолд Лойд (1893–1971) — американски актьор и продуцент. — Б.пр. ↑

3.

Пристигна линейката, а след нея идваше и колата на доктор Паскуано, съдебния лекар.

— Отивай да видиш дали криминолозите са свършили в спалнята — каза Монталбано на Галуцо.

— Благодаря — каза доктор Паскуано.

Неговото мото беше „Или аз, или те“ там, където бяха онези от „Криминология“. Той не понасяше Якомуци и разпасаната му команда, камо ли да понася господин Аркуа и неговите иначе способни сътрудници.

— Имате ли много работа? — поинтересува се комисарят.

— Никаква. Пет трупа за една седмица. Кога преди се е случвало? Период на затишие.

Галуцо се върна, за да каже, че криминолозите са се преместили в банята и теренът е чист.

— Придружи доктора и после слез отново — каза Монталбано, този път на Гало.

Паскуано се обърна, за да му благодари с поглед, защото наистина обичаше да си върши работата сам, без никой да се върти наоколо.

След повече от половин час се появи колата на съдебния следовател, цялата смачкана. А той реши да натисне спирачките едва след като удари един от двата служебни автомобила на криминолозите.

Николо Томазео слезе с почервено лице от автомобила си, а дългата му шия изглеждаше точно като тази на пуйката.

— Този път е ужасен! Случиха ми се два инцидента! — разтръби наляво и надясно.

Всички знаеха, че шофира като надрусано куче. Монталбано намери някакво извинение да го спре, за да не се качи веднага и да досажда на доктор Паскуано.

— Господин съдебен следовател, искам да ви разкажа една интересна история.

И му разказа част от това, което се беше случило предния ден. Показа му последствията след сблъсъка с туингото и какво беше останало от написаната бележка, подпъхната под чистачките. Каза му също как беше започнал да се съмнява, че нещо се е случило. А анонимното обаждане в дирекцията на полицията в Монтелуза беше дошло тъкмо навреме.

— Какво любопитно съвпадение! — каза съдебният следовател Томазео, без да се вълнува повече от необходимото.

Веднага щом той видя голото тяло на убитата, се вцепени. Дори комисарят спря изведнъж. Доктор Паскуано беше успял някак си да обърне главата на жената и сега лицето ѝ, което до този момент беше останало закрито, се виждаше. Очите ѝ бяха толкова широко отворени, че чак изглеждаше неправдоподобно, изразяваха непоносима болка и ужас. От устата ѝ се беше стекла струйка кръв, трябва да си беше прехапала езика по време на конвулсиите при задушаването.

Доктор Паскуано изпревари въпроса, който мразеше:

— Със сигурност е мъртва от сряда срещу четвъртък през нощта. Ще бъда по-точен след аутопсията.

— И как е умряла? — попита Томазео.

— Не виждате ли? Убиецът я е сложил с лице надолу към матрака и я е държал така, докато е издъхнала.

— Трябва да е бил изключително силен.

— Не е казано.

— Личи ли да е имала сексуален контакт преди или след това?

— Не мога да кажа.

Нещо в тона на съдебния следовател подтикна комисаря да повдигне погледа си към него. Целият се беше изпотил.

— Може насилствено да е обладана отзад — настоя съдебният следовател, а очите му искряха.

Усети някакъв проблясък. Очевидно господин Томазео изпитваше тайно удоволствие от тези неща. Дойде му на ум, че някъде беше прочел една фраза от Мандзони, която се отнасяше за другия, по-известния Николо Томазео^[1]: „Този Томазео с единия си крак е в сакристията^[2], а с другия в бордея“. Трябва да беше фамилен порок.

— Ще ви осведомя. Приятен ден! — каза доктор Паскуано, сбогувайки се набързо, за да избегне останалите въпроси.

— Според мен престъплението е извършено от маниак, който е изненадал госпожата, докато се е приготвяла да си ляга — каза непоколебимо съдебният следовател Томазео, без да откъсва очи от мъртвата.

— Вижте, господин съдебен следовател, не е имало взлом. Твърде необичайно е гола жена да отиде да отвори вратата на дома си пред някакъв маниак и да го приеме в спалнята си.

— Що за разсъждения! Може да си е дала сметка, че този мъж е маниак, едва когато... Добре ли се изразих?

— Аз бих се ориентирал към престъпление, което е извършено под влияние на страстта — каза Монталбано, който започваше да се забавлява.

— А защо не? А защо не? — захапа въдицата Томазео, почесвайки се по брадата. — Трябва да се има предвид, че анонимното обаждане е направено от жена. Измамената съпруга. Впрочем знаете ли как да се свържете със съпруга на жертвата?

— Да. Сержант Фацио има неговия телефонен номер — отговори му комисарят, чувствайки как сърцето му се свива. Мразеше да съобщава лоши новини.

— Дайте ми го. Аз ще се погрижа — каза съдебният следовател.

Николо Томазео носеше злочастия от всякакъв тип. Може би беше някакъв „гарван“.

— Може ли да я изнасяме? — попитаха онези от линейката, влизайки в стаята.

Мина още час, когато хората от „Криминология“ приключиха работата и си тръгнаха.

— А сега какво ще правим? — попита Гало, който, изглежда, си беше втълпил този въпрос.

— Затваряй вратата и да се връщаме във Вигата. Толкова ми се яде, че не виждам от глад — каза комисарят.

* * *

Домашната помощница Аделина му беше оставила в хладилника истински деликатес — коралов сос, направен от яйца на лангуста и морски таралежи, за да си подправи спагетите. Сложи водата на огъня

и докато чакаше, се обади на приятеля си Николо Дзито, журналист от „Свободна мрежа“, една от двете частни телевизии, които имаха седалище в Монтелуза. Другата, „Телевигата“, за чиято информационна емисия отговаряше зетят на Галуцо, имаше проправителствена насоченост, независимо кое беше правителството. Така че с министерския съвет, който управляваше в момента, и заради това, че „Свободна мрежа“ винаги е била ляво ориентирана, двете локални телевизии щяха досадно да си приличат, ако не беше бистрата и иронична интелигентност на червения, но не само като цвят на косата, а и като идеи Николо Дзито.

— Николо? Монталбано съм. Извършено е убийство, но...

— ... не трябва да казвам, че ти си ме уведомил.

— Анонимно позвъняване. Женски глас се е обадил тази сутрин в дирекцията на полицията в Монтелуза, казвайки, че в малка вила в местността Три фонтана е извършено убийство. Оказа се вярно, жертвата е млада, красива и гола жена.

— Ама че работа!

— Казвала се е Микела Ликалци.

— Имаш ли снимка?

— Не. Убиецът е отмъкнал чантата и дрехите й.

— И защо?

— Не знам.

— Тогава откъде знаете, че е точно Микела Ликалци? Някой разпознал ли я е?

— Не. Търсим съпруга й, който е в Болоня.

Дзито го разпита за още подробности и той го осведоми.

* * *

Водата завря и сложи макароните в нея. Звънна телефонът, за миг се поколеба, несигурен дали да се обади, или не. Опасяваше се да не е някой дълъг разговор, който да не може лесно да прекъсне и да изложи на риск точните минути за варене на спагетите. Щеше да е голяма катастрофа да разхищава кораловия сос за преварени спагети. Реши да не отговори. Дори за да избегне опасността позвъняванията да

помрачат ведростта на необходимата за случая нагласа и да се наслади изцяло на сосчето, изключи телефона.

* * *

След час, удовлетворен от себе си и готов да отвърне на атаката на света, включи апарата. Наложил му се веднага да вдигне слушалката:

— Ало.

— Ало, комисерийо? Вие, ама вие лично и пирсонално ли сте?

— Пирсонално, Катаре. Какво има?

— Има, че се обади съдебният следовател Толомео.

— Томазео, Катаре, но няма значение. Какво искаше?

— Да говори пирсонално с вас, пирсонално. Обажда се поне, поне четири пъти. Каза така, да му се обадите вие лично.

— Добре.

— Ах, комисерийо, трябва да ви изкомуникирам едно нещо от крайна важност. Обади ми се от дирекцията на полицията в Монтилуза комисарят господин, който се казва Тонтоната.

— Тонтоната.

— Как се казва, се казва. Това е. Той каза, че аз трябва да посещавам един конкурс по информатизъм. Вие какво ще кажете?

— Доволен съм, Катаре. Посещавай този курс, така ще се специализираш. Ти си подходящият човек за информатизма.

— Благодаря, комисерийо.

* * *

— Ало, господин Томазео? Монталбано съм.

— Комисарю, няколко пъти ви търсих.

— Извинете ме, но имах много работа. Спомняте ли си разследването за намереното преди седмица тяло във водата? Струва ми се, че надлежно ви уведомих.

— Има ли някакво развитие?

— Не, абсолютно никакво.

Монталбано усети неловкото мълчание на другия, защото току-що приключилият разговор нямаше никакъв смисъл и за двамата. Както беше предположил, съдебният следовател не спря дотук.

— Исках да ви кажа, че открих в Болоня вдовеца, доктор Ликалци, и му съобщих с нужната тактичност злокобната вест.

— Как реагира?

— Хъм, какво да ви кажа? Странно. Дори не ме попита как е умряла съпругата му, която в края на краищата е твърде млада. Изглежда, е студен човек, дори не се развълнува.

Доктор Ликалци беше прецакал забавлението за „гарвана“ Томазео и разочарованието на съдебния следовател, че не е могъл да се наслади, дори само по телефона, на красивата сцена от викове и ридания, беше осезаемо.

— За всеки случай ми каза, че днес категорично не би могъл да мръдне от болницата. Имал планирани операции, които трябвало да направи, а заместникът му бил болен. Утре сутринта в седем и пет щял да хване самолета за Палермо. Затова предполагам, че ще бъде в кабинета ви към обяд. Това е, за което исках да ви уведомя.

— Благодаря ви, господин съдебен следовател.

* * *

Гало, докато го караше към работата със служебната кола, му съобщи, че по решение на Фацио Джермана отишъл да вземе удареното туинго и го оставил в гаража на полицейското управление.

— Много добре са направили.

Първият човек, който мина през стаята му, беше Мими Ауджело:

— Не съм дошъл да ти говоря по работа. Вдругиден, тоест в неделя рано сутринта, ще отида да навестя сестра си. Искаш ли да дойдеш и ти, така ще можеш да видиш Франсоа? Ще се върнем вечерта.

— Надявам се да успея.

— Опитай се да дойдеш. Сестра ми намекна, че би искала да си поговори с теб.

— За Франсоа ли?

— Да.

Монталбано се разтревожи, щеше да стане голяма беля, ако сестрата на Ауджело и съпругът ѝ му кажеха, че повече не са в състояние да държат момченцето при тях.

— Ще направя всичко възможно, Мими. Благодаря.

* * *

— Ало, комисар Монталбано? Обажда се Клементина Вазиле Коцо.

— За мен е удоволствие, госпожо.

— Отговорете ми с „да“ или „не“. Добре ли се справих?

— Да, много добре.

— Все така с „да“ или „не“ ми отговорете, ще дойдете ли тази вечер към девет часа да вечеряте с мен?

— Да.

Фацио влезе в кабинета на комисаря с ликуващо изражение:

— Знаете ли, комисарю? Зададох си следния въпрос. С оглед вида на виличката, която изглежда необитаема, госпожа Ликалци, когато е идвала от Болоня, къде ли е ходела да преспива? Обадох се на колега от дирекцията на полицията в Монтелуза, онзи, който отговаря за регистрациите в хотелите, и получих отговор на въпроса си. Госпожа Микела Ликалци всеки път е отсядала в хотел „Джоли“ в Монтелуза. Оказва се, че е пристигнала и се е регистрирала преди седем дни.

Фацио го беше хванал неподготвен. Беше си обещал да звънне на доктор Ликалци в Болоня веднага щом се върнеше в службата си, но в действителност се беше разсеял, защото намекът на Мими Ауджело за Франсоа леко го озадачи.

— Тръгваме ли сега? — попита го Фацио.

— Почакай.

Една изцяло необоснована мисъл мина светкавично през главата му, оставяйки след себе си мирис на сира, онзи, с който обичайно се парфюмираше дяволът. Поиска от Фацио да му каже телефонния номер на Ликалци, написа го на листче, което пъхна в джоба си, и след това го набра:

— Ало, болница „Маджоре“ ли е? Комисар Монталбано от Вигата се обажда. Бих искал да говоря с професор Емануеле Ликалци.

— Ако обичате, изчакайте, без да затваряте.

Изчака дисциплинирано и изпълнен с търпение. Когато това последното започна напълно да му убягва, чу гласа на телефонистката:

— Професор Ликалци е в операционната зала. Бихте могли да се обадите отново след половин час.

— Ще му се обадя по път — каза на Фацио. — Моля те, вземи джиесема.

Телефонира на съдебния следовател Томазео и му съобщи за откритието на Фацио.

— Ах, не ви ли го казах? — отвърна Томазео в този момент. — Поисках да ми даде номера на съпругата си тук, при нас. Каза, че не го знаел, защото винаги тя му се обаждала.

Комисарят го помоли да подготви заповед за обиск. И добави, че незабавно ще изпрати Гало да го вземе.

— Фацио, казаха ли ти каква е специалността на доктор Ликалци?

— Да, господине. Ортопед е.

* * *

По средата на пътя между Вигата и Монтелуза комисарят отново се обади в болница „Маджоре“ в Болоня. След не много дълго изчакване Монталбано чу твърд, но вежлив глас.

— Ликалци съм. Кой се обажда?

— Професоре, извинете ме за безпокойството. Комисар Салво Монталбано съм, от Вигата. Ангажиран съм с престъплението. Впрочем, моля, приежете моите най-искрени съболезнования.

— Благодаря.

Нито дума в повече. Комисарят разбра, че пак му е ред да говори:

— И така, докторе, днес сте казали на съдебния следовател, че не сте знаели телефонния номер на съпругата си, когато е идвала тук.

— Така е.

— Не можем да открием този номер.

— Нима между Монтелуза и Вигата има хиляда хотела?

Ех, колко беше предразположен към сътрудничество този професор Ликалци!

— Простете ми, че настоявам, но в случай на абсолютна необходимост не бяхте ли предвидили...

— Не съм мислил, че може да се появи подобна необходимост. За всеки случай там, във Вигата, живее един мой далечен роднина, с когото клетата Микела се беше свързала.

— Бихте ли могли да ми кажете...

— Казва се Аурелио ди Блази. А сега ме извинете, трябва да се връщам в операционната. Утре към обяд ще бъда в полицейското управление.

— Един последен въпрос. Уведомихте ли този ваш роднина за случилото се?

— Не. Защо? Трябваше ли да го направя?

[1] Николо Томазео (1802–1874) — италиански лингвист, писател и патриот. — Б.пр. ↑

[2] Сакристия — помещение в църквите, в което се съхраняват богослужебните съдове и където свещениците се преобличат преди служба. — Б.пр. ↑

4.

— Една толкова изтънчена, елегантна и красива госпожа! — каза Клаудио Пицота, шейсетгодишният изискан директор на хотел „Джоли“ в Монтелуза. — Случило ли ѝ се е нещо?

— В интерес на истината, все още не знаем. Получихме обаждане от съпруга ѝ в Болоня, който е разтревожен.

— Ех, прав е. Госпожа Ликалци, както се оказва на практика, е излязла от хотела в сряда вечерта и оттогава повече не сме я виждали.

— И не се ли обезпокоихте? Вече е петък вечер.

— Ех, така е.

— Беше ли ви предупредила, че няма да се връща?

— Не. Но вижте, комисарю, госпожата отсяда при нас поне от две години. За това време сме имали възможността да опознаем ритъма ѝ на живот. Който, как да кажа, не е обикновен. Госпожа Микела е жена, която не остава незабелязана, разбирате ли ме? А пък и аз винаги съм имал особено безпокойство за едно нещо.

— Ах, така ли? И какво е то?

— Хъм, госпожата притежава много скъпи накити. Огърлици, гривни, обеци, пръстени... Няколко пъти съм я молил да ги заключва в наш сейф, но тя винаги ми е отказвала. Държи ги в нещо като торба, не използва чанти. Всеки път ми казваше да бъда спокоен, че няма да оставя бижутата в стаята, а ще ги носи със себе си. Но въпреки това аз се боях да не я оберат. Тя обаче се смееше и нямаше начин да я убедя.

— Вие ми загатнахте за особения ритъм на живот на госпожата. Бихте ли ми обяснили по-добре?

— Естествено. Госпожата обича малките часове. Често се връща в началото на утрото.

— Сама?

— Винаги.

— Пила? Подпийнала?

— Никога. Поне така ми казва нощният портиер.

— Искате ли да ми споделите от какви съображения сте говорили с нощния портиер за госпожа Ликалци?

Клаудио Пицота пламна. Виждаше се, че му е минавала мисълта леко да се пооблажи с госпожа Микела.

— Комисарю, вие разбирате ли... Една толкова красива и самотна жена... Съвсем естествено е да породи любопитство.

— Продължавайте. Кажете ми за този неин ритъм на живот.

— Госпожата спи непробудно до обяд и не желае по никакъв начин да бъде обезпокоявана. Когато се събуди, поръчва закуска в стаята си и започва да се обажда по телефона или да я търсят.

— Много ли?

— Вижте, имам списък с изговорените от нея импулси, който е безкраен.

— Знаете ли на кого се е обаждала?

— Би могло да се разбере. Но се иска време. Достатъчно е от телефона в стаята да се набере нулата и може да се обадиш дори и в Нова Зеландия.

— А за входящите обаждания?

— Хъм, какво да ви кажа. Телефонистката, след като приемеше обаждането, го прехвърляше в стаята ѝ. Има само една възможност.

— Тоест?

— Ако някой се обади, когато не е в хотела, и остави съобщение, че я е търсил. В този случай се предава на портиера специален формуляр, който той поставя в нишата за ключа.

— Госпожата в хотела ли обядва?

— Рядко. Нали разбирате, че закусвайки обилно толкова късно... Но все пак се е случвало. А оберкелнерът веднъж ми разказа за обноските на госпожата на масата, когато обядва.

— Извинете ме, но не ви разбрах добре.

— Хотелът е много посещаван, бизнесмени, политици, предприемачи. И всички, за добро или за зло, пробват с нея. Погледчета, усмивки, покани, малко или много недвусмислени. Хубавото на госпожата, каза ми го оберкелнерът, е, че не се прави на непристъпна, а напротив, отвърща на погледите и усмивките... Но когато се стигне до същественото — нищо. Всички остават с пръст в устата.

— В колко часа обичайно излиза следобед?

— Към четири. И се връща в малките часове на нощта.

— Трябва да има голям кръг от приятелства между Монтелуза и Вигата.

— Бих казал.

— Случвало ли се е и друг път да не се прибира повече от една нощ?

— Не мисля. Портиерът щеше да ми го съобщи.

Пристигнаха Гало и Галуцо, размахвайки заповедта за обиск.

— Коя е стаята на госпожа Ликалци?

— Сто и осемнайсета.

— Имам заповед за обиск.

Лицето на директора Пицота придоби обидено изражение.

— Ама, комисарю! Нямаше нужда от тези формалности! Достатъчно беше да ме попитате и аз... Ще ви придружа.

— Не, благодаря — каза хладно Монталбано.

Изражението на директора Пицота от обидено се превърна в смъртно засегнато.

— Отивам да взема ключовете — каза сдържано.

Върна се след малко с ключовете и купчинка листчета, всичките със съобщения за получени телефонни обаждания.

— Ето — каза, подавайки, иди разбери защо, ключа на Фацио, а бележките на Гало.

По немски образец наведе изведнъж главата си пред Монталбано, обърна се и се отдалечи сковано, сякаш беше движеща се дървена кукла.

* * *

Стая 118 беше изпълнена с аромата на незалязващия Chanel №5, а върху раклата за багажи изпъкваха два куфара и фирмена чанта на Vuitton. Монталбано отвори гардероба пет рокли от висока класа, три чифта артистично изтъркани дънки. В отделението за подреждане на обувки имаше пет чифта с много високи токове, фирмени на Magli, и три ниски спортни. Блузките, които също бяха много скъпи, бяха сгънати с изключително старание. Бельото, разделено по цветове в нарочно за целта чекмедже, беше съставено само от ефирни гащички.

— Тук вътре няма нищо — каза Фацио, който междуременно беше проверил двата куфара и чантата.

Гало и Галуцо, които бяха обърнали наопаки леглото и матрака, поклатиха отрицателно глава и започнаха да слагат всяко нещо на мястото му, повлияни от реда, който цареше в стаята.

Върху писалището имаше писма, бележки, тефтер и купчина съобщения за телефонни обаждания, доста по-висока от онази, която директорът беше дал на Гало.

— Тези неща ще ги вземем с нас — каза комисарят на Фацио. — Погледни в чекмеджетата и събери всички бумаги.

Фацио извади от джоба си найлонов плик, който винаги носеше със себе си, и започна да го пълни.

Монталбано влезе в банята. Всичко блестеше в перфектен ред. На поставката имаше червило Idole, фон дьо тен Shiseido, голяма бутилка Chanel №5 и други подобни неща. Розова хавлия, разбира се, по-мека и по-скъпа от тази във виличката, която беше старателно закачена.

Върна се в спалнята и позвъни, за да дойде камериерката от етажа. След малко се почука и Монталбано каза „Влизайте!“. Отвори се вратата и се появи четирийсетгодишна мършава жена, която веднага щом видя четиримата мъже, се вцепени, пребледня и полугласно попита:

— Ченгета ли сте?

На комисаря му идеше да се разсмее. Колко ли векове на полицейски произвол са били необходими, за да изострят в сицилианската жена тази толкова светкавична способност за разпознаване на някое ченге?

— Да, такива сме — каза ѝ, усмихвайки се.

Камериерката се изчерви и наведе очи.

— Моля за извинение.

— Познавате ли госпожа Ликалци?

— Защо, какво ѝ се е случило?

— От няколко дни нямаме информация за нея. Търсим я.

— И за да я намерите, отнасяте със себе си документите ѝ ли?

Тази жена не трябваше да бъде подценявана. Монталбано реши да ѝ съобщи някои факти.

— Опасяваме се, че може да ѝ се е случило нещастие.

— Винаги съм ѝ казвала да си отваря очите — отвърна камериерката, — ходеше напред-назад с половин милиард лири в торбата си!

— Носила е със себе си много пари ли? — попита удивено Монталбано.

— Не говорех за пари, а за бижутата, които има. И с живота, който води! Връща се късно, става късно...

— Това го знаем. Вие добре ли я познавате?

— Още от първия път, когато дойде тук със съпруга си.

— Можете ли да ми кажете нещо за характера ѝ?

— Вижте, изобщо не беше дребнава. Имаше само една-единствена мания — всичко да е под конец. Когато оправяха стаята ѝ, стоеше, за да надзирава всяко нещо да бъде оставено на мястото си. Камериерките от сутрешната смяна се представяха пред директора, преди да започнат работата в стая 118.

— Един последен въпрос — вашите колеги от сутрешната смяна казвали ли са ви някога, че госпожата е приемала през нощта мъже в стаята си?

— Никога. А за тези неща имаме набито око.

* * *

През цялото пътуване на връщане към Вигата един въпрос измъчваше Монталбано — ако госпожата е била маниачка на тема ред, как така банята във виличката в местността Три фонтана беше толкова разхвърляна, а розовата хавлия захвърлена на пода?

* * *

По време на вечерята (много прясна риба треска, сварена с два дафинови листа и на момента подправена със сол, черен пипер и зехтин от Пантелерия, и гозба от крехките филизи на тиквичките, която служеше за разядка, за да подготви стомаха и червата) разказа на госпожа Вазиле Коцо как му беше минал денят.

— Май ми се струва — каза госпожа Клементина, — че истинският въпрос е защо убиецът е взел със себе си дрехите, гащите, обувките и торбата на клетницата.

— Така е — съгласи се Монталбано и не добави нищо друго.

Не искаше да прекъсва мисълта на госпожата, която, едва отворила уста, вече беше уцелила аргумента.

— За тези неща — продължи старата дама — мога да говоря на базата на това, което виждам по телевизията.

— Не четете ли криминални романи?

— Рядко. Освен това какво означава детективен роман? Какво означава полицейски роман?

— Ех, има цяла литература, която...

— Разбира се, но не ми харесват етикетите. Искате ли да ви разкажа една хубава криминална история? И така, някакъв човек след много авантюристични случки станал градоначалник. Лека-полека обаче неговите поданици започнали да се разболяват от някаква неясна болест, нещо като чума. Тогава този господин започнал да търси причината за злото. Проучвал колкото проучвал, и открил, че коренът на злото е точно той, и се самонаказал.

— Едип — каза почти на себе си Монталбано.

— Не е ли хубава полицейска история? Но да се върнем към нашия разговор. Защо убиецът ще вземе със себе си дрехите на жертвата? Първият отговор е — за да не бъде тя идентифицирана.

— Но не и в нашия случай — каза комисарят.

— Правилно. Струва ми се обаче, че разсъждавайки по този начин, следваме пътя, в който иска да ни вкара убиецът.

— Не разбирам.

— Ще се опитам да се изразя по-добре. Който е отнесъл със себе си всичките вещи, иска да ни накара да повярваме, че всяка една от тези вещи е еднакво важна за него. Подтиква ни да приемем вещите като едно цяло. Но не е така.

— Така е — каза отново Монталбано, все по-възхитен и все по-боязлив да не прекъсне с някое неподходящо наблюдение нишката на това разсъждение.

— Само откънатата торба сама по себе си струва половин милиард лири заради скъпоценностите, които са в нея. За редовия крадец тя означава, че си е изкарал надницата за деня. Така ли е?

— Така е.

— Но редовият крадец какъв интерес има да вземе и дрехите? Следователно, след като е отмъкнал със себе си дрехите, гащичките и обувките, започваме да си мислим, че не става въпрос за обикновен крадец. Всъщност той е обикновен крадец, който, действайки така, иска да ни накара да повярваме, че не е обикновен, а различен. Защо? Може да го е направил, за да обърка ситуацията, искал е да открадне торбата, която е струвала това, което е струвала, но тъй като е извършил убийство, се е опитал да замаскира своята истинска цел.

— Правилно — каза Монталбано, без да са го питали.

— Да продължим напред. Може би този крадец е отмъкнал от вилата и други стойностни неща, за които не знаем.

— Може ли да се обадя по телефона? — попита комисарят, обзет от някаква внезапна мисъл.

Обади се в хотел „Джоли“ и поиска да говори с директора Клаудио Пицота.

— А, комисарю, каква жестока история! Ужасна! Току-що научихме от „Свободна мрежа“, че клетата госпожа Ликалци...

Николо Дзито беше съобщил новината, а той беше забравил да чуе как журналистът е изкоментирал случката.

— По „Телевигата“ също имаше репортаж — добави директорът Пицота между удовлетворението, което в действителност изпитваше, и престорената си печал.

Галуцо беше изпълнил дълга си към зет си.

— Какво трябва да направя, комисарю? — попита разтревожено директорът.

— Не ви разбирам.

— С тези журналисти. Обсаждат ме. Искат интервюта. Разбрали са, че клетата госпожа е била отседнала при нас...

От кого биха могли да са го научили, ако не от самия директор? Комисарят си представи Пицота на телефона, който свикваше журналистите, обяснявайки как и по какъв начин би могъл да направи интересни разкрития за красивата, млада и най-вече намерена гола убита жена...

— Действайте, по дяволите, както желаете. Слушайте, госпожа Микела обикновено носеше ли някое от бижутата, които притежаваше? Имаше ли часовник?

— Разбира се, че ги носеше, дори и дискретно. Иначе защо ѝ е трябвало да ги взема със себе си от Болоня във Вигата? Що се отнася до часовника, на китката ѝ винаги стоеше един прекрасен Piaget, тъничък като лист хартия.

Благодари, затвори и съобщи на госпожа Клементина онова, което току-що беше научил. Госпожата помисли малко над казаното.

— Сега трябва да се установи дали се отнася за крадец, който се е превърнал в убиец по необходимост, или за убиец, който иска да се престори на крадец.

— Инстинктът ми подсказва да не вярвам на историята с крадеца.

— Не е добре да се доверяваме на инстинкта.

— Но, госпожо Клементина, Микела Ликалци беше гола, току-що е била излязла изпод душа, крадецът е щял да чуе шума и да изчака, преди да влезе в къщата.

— А кой ви е казал, че крадецът вече не е бил в къщата, когато госпожата е пристигнала? Тя влиза, а той се прикрива. Когато госпожата се пъха под душа, крадецът си мисли, че това е подходящият момент. Излиза от своето скривалище, обира, което трябва да обере, но е изненадан от госпожата. Тогава крадецът реагира, както вече знаем. Възможно е да не е имал никакво намерение да я убива.

— Как ли се е промъкнал този крадец?

— Както сте влезли вие, комисарю.

Уцелен в десетката, Монталбано не отговори.

— Да преминем към дрехите — продължи госпожа Клементина.
— Едно е, ако са изнесени, за да се разиграе театър. Но ако на убиеца му се е налагало да направи така, че те да изчезнат, това вече е съвсем друга работа. Защо са му били толкова важни?

— Можело е да представляват опасност за него, да бъде идентифициран — каза комисарят.

— Да, добре го казахте, комисарю. Но е ясно, че не са представлявали опасност, когато госпожата е била облечена с тях. Изглежда, са се превърнали в такава след това. Но как?

— Може би по тях са останали петна — каза със съмнение Монталбано. — Вероятно от кръвта на убиеца. Макар че...

— Макар че?

— Макар че из спалнята нямаше кръв. Имаше само малко върху чаршафа, но се е стекла от устата на госпожа Микела. Но може би са били други петна. От повръщано, само като пример го казвам.

— Или от сперма, само за да дам друг пример — каза госпожа Вазиле Коцо, изчервявайки се.

* * *

Беше рано да се връща вкъщи в Маринела и затова Монталбано реши да се отбие в полицейското управление, за да види дали няма нещо ново.

— Ах, комисерийо! Ах, комисерийо! — каза Катарела веднага щом го видя. — Вие сте тук? Поне десетина души тилифонираха! Всички пирсонално вас лично ви търсеха! Аз не знаех, че вие ще дойдете, и на всички им казах да тилифонират утре сутринта! Какво направих, добро или зло, комисерийо?

— Добре си направил, Катаре, не се притеснявай. Знаеш ли за какво са ме търсили?

— Всичките бяха хора, които казваха, че са познати на убитата госпожа.

На масата в стаята му Фацио беше оставил найлоновата торбичка, в която се намираха конфискуваните документи от стая 118. До нея бяха листчетата със съобщенията за телефонните обаждания, които директорът Пицота беше предал на Гало. Комисарят седна, извади най-напред от торбичката бележника и го разлисти. Микела Ликалци го беше водила подредено, каквато беше стаята ѝ в хотела — срещите, телефонните обаждания, които е трябвало да направи, местата, на които да отиде, всичко беше отбелязано ясно и прецизно.

Доктор Паскуано беше казал, и за това Монталбано беше съгласен с него, че жената е била убита в нощта между сряда и четвъртък. Затова веднага погледна страницата за сряда, последния ден от живота на Микела Ликалци. „16 ч.: да се обадя на мебелиста Ротондо; 16:30 ч.: да се обадя на Емануеле; 17 ч.: среща с Тодаро, растения и градини; 18 ч.: Анна; 20 ч.: вечеря със семейство Васало.“

Госпожата обаче беше поела и други ангажименти за четвъртък, петък и събота, без да знае, че някой щеше да ѝ попречи да ги изпълни.

В четвъртък е трябвало да се срещне, все така следобеда, с Анна, с която се е налагало да отиде при Локонте (в скоби: пердета), за да може след това да завърши деня, вечеряйки с някой си Маурицио. В петък е трябвало да се види с електротехника Ригучо, да се срещне отново с Анна и след това да отиде на вечеря в семейство Канджалози. На страницата за събота беше отбелязано само: „16:30 ч.: полет от Пунта Раизи за Болоня“.

Бележникът беше голям формат, а телефонната рубрика предвиждаше по три страници за всяка буква от азбуката, но въпреки това записаните телефонни номера бяха толкова много, че госпожата понякога е трябвало да изписва номерата на двама различни души на един и същи ред.

Монталбано сложи настрана тефтера и извади останалите документи от плика. Нищо интересно, фактури и разписки: всяка пара, изхарчена за изграждането и обзавеждането на малката вила, беше педантично подплатена с платежни документи. В една тетрадка с квадратчета, която изглеждаше като готова за данъчна проверка, госпожа Микела беше описала в колона всички покупки. Имаше и една чекова книжка, издадена от Банко Пополаре в Болоня, от която беше останал само кочанът. Монталбано намери и билет Болоня — Рим — Палермо отпреди шест дни, както и другия за връщане Палермо — Рим — Болоня, за събота в шестнайсет и трийсет часа.

Нито помен от лична кореспонденция или персонална бележка. Реши да продължи работата си въпреки.

5.

Не му оставаше друго за преглеждане, освен съобщенията за телефонните обаждания. Комисарят започна с тези, които Микела е събирала в малкото писалище на хотелската си стая. Бяха около четирийсет и Монталбано ги групира според името на човека, който я беше търсил. Купчинките, които накрая се оказаха по-високи от другите, бяха три. Някаква жена Анна ѝ се е обаждала през деня и обикновено е оставяла съобщение на Микела да я потърси веднага щом се събуди или когато се върне. Някакъв мъж, Маурицио, два или три пъти сутрин беше звънял, но по навик е предпочитал да го прави късно през нощта и винаги я е молел тя да му се обади. Третият също беше някакъв мъж на име Гуидо и е телефонира от Болоня, също нощем, но за разлика от Маурицио, не е оставял съобщения.

Листчетата, които директорът Пицота беше дал на Гало, бяха двайсет — всичките обаждания, откакто Микела беше излязла следобеда в сряда от хотела, чак до обявяването на смъртта ѝ. В сряда сутринта обаче, в часовете, които госпожа Ликалци е използвала за сън, към десет и половина за нея е питал обичайният Маурицио, а след малко същото е направила и Анна. Към девет вечерта, все така в сряда, Микела е била потърсена от госпожа Васало, която се е обадила отново час по-късно. Анна е телефонирала пак малко преди полунощ.

В четвъртък в три часа през нощта се е обадил Гуидо от Болоня. В десет и половина е звъняла Анна (която очевидно не е имала понятие, че в онази нощ Микела не се е върнала в хотела), в единайсет часа някакъв Локонте е потвърдил срещата им за ранния следобед. На обяд, все така в четвъртък, е телефонирал господин Аурелио ди Блази, който е упорствал почти на всеки три часа, чак до седем вечерта в петък. Гуидо от Болоня се е обадил в петък в два часа сутринта. Обажданията на Анна от четвъртък сутринта стават неудържими и спират в петък вечерта пет минути преди „Свободна мрежа“ да съобщи новината за намирането на трупа.

Имаше нещо, което не се връзваше, но Монталбано не успяваше да го установи и затова се чувстваше притеснен. Изправи се и излезе на верандата, която гледаше право към плажа, събу си обувките и започна да се разхожда по пясъка чак докато стигна до брега на морето. Нави подгъва на панталоните си и закрачи покрай водата, която от време на време обливаше краката му. Приспивният шум на прибоя му помогна да вкара в ред мислите си. И изведнъж разбра какво го измъчваше. Влезе вкъщи, взе бележника и го отвори на страницата за сряда. Микела си беше отбелязала, че трябва да отиде на вечеря в семейство Васало в двайсет часа. Но защо тогава госпожа Васало я беше търсила в хотела в девет и десет вечерта? Микела не е отишла на срещата? Или госпожа Васало, която се беше обадила, нямаше нищо общо със семейство Васало, които я бяха поканили на вечеря?

Погледна си часовника, беше минало полунощ. Реши, че този факт е твърде важен, за да се притеснява за етикецията. В телефонния указател се оказа, че има трима Васало. Набра първия номер и го уцели.

— Извинете. Обажда се комисар Монталбано.

— Комисарю! Ернесто Васало е на телефона. Аз самият щях да дойда утре сутринта при вас. Съпругата ми е съкрушена, наложи се да повикам лекар. Има ли някакви новини?

— Никакви. Трябва да ви попитам нещо.

— На ваше разположение съм, комисарю. За горката Микела...

Монталбано го отрязва.

— Прочетох в тефтера ѝ, че в сряда вечерта госпожа Ликалци е трябвало да бъде на вечеря...

Този път Ернесто Васало го прекъсна.

— Не дойде, комисарю! Чакахме я дълго. Нищо. Дори не се обади, тя, която беше толкова прецизна! Разтревожихме се, опасявайки се, че не ѝ е добре, обадихме се два пъти в хотела, потърсихме я дори при приятелката ѝ Анна Тропеано, но тя ни каза, че не знае нищо, беше се видяла с Микела към шест, били са заедно половин час, след това Микела си тръгнала, казвайки ѝ, че отива в хотела да се преоблече, за да дойде у нас.

— Вижте, наистина съм ви признателен. Но не идвайте утре сутринта в полицейското управление, защото имам твърде много

срещи, минете следобеда когато искате. Лека нощ.

И тъй като беше стигнал до края на тази работа, реши да я довърши. Намери в телефонния указател името на Аурелио ди Блази и набра номера му. Още преди края на първото позвъняване от другата страна на линията слушалката беше вдигната.

— Ало? Ало? Ти ли си? Ти ли си?

Задъхан и разтревожен глас на мъж на средна възраст.

— Комисар Монталбано съм.

— А!

Монталбано усети, че мъжът изпитваше дълбоко разочарование. Чие ли обаждане очакваше с такава голяма тревога?

— Господин Ди Блази, вие сигурно сте разбрали за горката...

— Знам, знам, чух го по телевизията.

Към разочарованието му се беше добавила и явна досада.

— И така, исках да разбера защо вие от четвъртък на обяд чак до петък вечерта настоятелно сте търсили госпожа Ликалци в хотела ѝ?

— Какво толкова необичайно има в това? Аз съм далечен роднина на Микелиния съпруг. Тя, когато идваше тук заради виличката, се опираше на мен за съвет и помощ. Аз съм строителен инженер. В четвъртък ѝ се обадох, за да я поканя на вечеря у нас, но рецепционистът ми каза, че госпожата не се е прибрала предната нощ. Той ме познава, има ми доверие. И затова започнах да се притеснявам. Намирате го за твърде необикновено ли?

Сега инженер Ди Блази беше станал ироничен и агресивен. Комисарят беше обзет от впечатлението, че нервите на този мъж щяха да експлодират.

— Не — каза и затвори.

Беше излишно да се обажда на Анна Тропеано, вече знаеше онова, което щеше да му разкаже, защото му го беше казал в аванс господин Васало. Щеше да извика Тропеано в полицейското управление. В този момент само едно нещо беше сигурно — изчезването на Микела Ликалци от полезрението на всички беше започнало към седем часа вечерта в сряда. Изобщо не се беше върнала в хотела, въпреки че беше заявила открито това свое намерение пред приятелката си.

Не му се спеше и затова си легна с книга, един от романите на Марко Деневи, аржентински писател, който много му харесваше.

* * *

Когато вече очите му се затваряха за сън, остави книгата и загаси лампата. Както често правеше, преди да заспи, си помисли за Ливия. И внезапно се озова седнал в средата на леглото и напълно разсънен. О, Исусе, Ливия! Не ѝ се беше обаждал от нощта на бурята, когато се престори, че линията с прекъснала. Естествено, Ливия не му беше повярвала, тъй като и тя повече не му се обади. Трябваше веднага да оправи нещата.

— Ало? Кой се обажда? — каза със сънен глас Ливия.

— Любов моя, Салво съм.

— Ама остави ме да спя!

Тряс. Монталбано остана известно време със слушалката в ръка.

* * *

Беше осем и половина сутринта, когато влезе в полицейското управление, носейки със себе си документацията на Микела. След като Ливия не пожела да говори с него, го хванаха нервите и повече не можа да затвори очи. Не се наложи да привиква Анна Тропеано, защото Фацио веднага му каза, че жената дошла в осем часа и оттогава го чакала.

— Слушай, искам да разбера всичко за един строителен инженер от Вигата, който се казва Аурелио ди Блази.

— Всичко, ама всичко? — попита го Фацио.

— Всичко, ама всичко.

— Всичко, ама всичко, за мен означава дори клюките и одумките.

— Дори и за мен означава същото.

— И с колко време разполагам?

— Хей, Фацио, на профсъюзен деятел ли искаш да ми се правиш? Два часа са ти достатъчни и дори предостатъчни.

Фацио с възмутено изражение измери с поглед началника си и излезе, без да му каже дори „приятен ден“.

* * *

В нормално състояние Анна Тропеано трябва да беше красива трийсетгодишна жена, с много черни коси, мургава кожа, големи блестящи очи, висока и приятно закръглена. Сега обаче изглеждаше със смъкнати рамене, подути и зачервени очи, а цветът на кожата ѝ отиваше към пепеляво.

— Може ли да пуша? — попита го веднага щом седна.

— Разбира се.

С треперещи ръце запали цигара. Опита да се усмихне, по усмивката ѝ се оказа лошо копие на истинската.

— Отказах ги преди седмица. От вчера вечерта досега обаче съм изпушила поне три пакета.

— Благодаря ви за спонтанното идване. Наистина имам нужда да разбере много неща за нея.

— Тук съм.

Вътрешно комисарят въздъхна с облекчение. Анна беше силна жена, която нямаше нито да риде, нито да припада. Факт е, че кръвта му кипна веднага щом тази жена се появи на вратата му.

— Дори въпросите ми да ви се сторят странни, въпреки това ми отговорете на тях, моля ви.

— Разбира се.

— Омъжена?

— Кой?

— Вие.

— Не, не съм. Нито разделена или разведена. И дори не съм годеница, ако искате да знаете всичко. Живея сама.

— Защо?

Макар че Монталбано я беше предупредил, Анна за миг изпита колебание дали да му отговори на толкова личен въпрос.

— Мисля, че нямах време да помисля за себе си. Комисарю, година преди да завърша висшето си образование, баща ми умря. Покоси го инфаркт, нищо, че беше много млад. Година след като се дипломирах, загубих и мама. Наложих се да се грижа за сестричката ми, Мария, която сега е на двацет и девет години и е омъжена в Милано, и за брат ми Джузепе, който работи в банка в Рим и е на двацет и седем

години. Аз съм на трийсет и една. Но освен всичко това си мисля, че не съм срещнала и подходящия човек.

Не изпитваше болка, дори изглеждаше малко по-спокойна. Фактът, че комисарят не беше подхванал веднага темата, ѝ подежда като пауза за поемане на дъх. Монталбано си помисли, че е по-добре да не навлиза веднага в дълбоките води.

— Тук, във Вигата, в къщата на родителите си ли живеете?

— Да, татко я беше купил. Представява нещо като малка вила, веднага на влизане в Маринела. Превърна се обаче в много голяма за мен.

— Тази вдясно, веднага след моста ли?

— Да, тази.

— Минавам покрай нея поне два пъти на ден. Аз също живея в Маринела.

Анна Тропеано го гледаше леко озадачена. Какво странно ченге!

— Работите ли?

— Да, преподавам в Природо-математическата гимназия в Монтелуза.

— Какво преподавате?

— Физика.

Монталбано я погледна с възхищение. В училище по физика винаги беше между две и две и половина като оценки, но ако в онези времена беше имал такава учителка, може би щеше да се изравни с Айнщайн.

— Вие знаете ли кой я е убил?

Анна Тропеано потрепна, погледна комисаря с умоляващи очи — бяхме си толкова добре, защо слагаш маската на ченге, което е лошо от ловджийско куче?

„Никога ли не отпускате захапката?“ — изглежда, искаше да го попита.

Монталбано разбра въпроса, който се четеше в очите на жената, усмихна се, разпери ръце в знак на примирение, все едно искаше да каже: „Това е работата ми“.

— Не — отговори твърдо и решително Анна Тропеано.

— Някакви съмнения?

— Не.

— Госпожа Ликалци обикновено се е връщала в хотела в ранните часове на утрото. Бих искал да ви попитам...

— Идваше при мен. В дома ми. Почти всяка вечер вечеряхме заедно, но ако беше поканена навън, след това минаваше през мен.

— Какво правехте?

— Какво правят две приятелки? Говорехме си, гледахме телевизия, слушахме музика. Или пък нищо не правехме, наслаждавахме се на удоволствието да сме близо една до друга.

— Имала ли е приятелства с мъже?

— Да, няколко. Но нещата не стояха по начина, по който изглеждат. Микела беше много сериозна. Мъжете, виждайки я толкова непринудена и освободена, се заблуждаваха. И неминуемо оставаха разочаровани.

— Имала ли е някой особено натрапчив?

— Да.

— Как се казва?

— Няма да ви кажа. Лесно ще го откриете.

— Всъщност госпожа Ликалци е била твърде вярна на съпруга си.

— Не съм казала това.

— Какво означава?

— Означава това, което току-що ви казах.

— От доста време ли се познавате?

— Не.

Монталбано я погледна, изправи се и се приближи към прозореца. Анна почти яростно запали четвърта цигара.

— Не ми харесва тонът, който придоби последната част от нашия разговор — каза комисарят, застанал с гръб към нея.

— Нито пък на мен.

— Хайде да се сдобрим?

— Добре, нека да се сдобрим.

Монталбано се обърна и й се усмихна. Анна му отвърна със същото. Но в един момент вдигна пръста си като ученичка, защото искаше да му зададе въпрос:

— Може ли да ми кажете, ако не е тайна, как е била убита?

— По телевизията не съобщиха ли?

— Не, нито по „Свободна мрежа“, нито по „Телевигата“. Казаха за откриването на трупа и толкова.

— Не би трябвало да ви го казвам. Но заради вас ще направя изключение. Удушили са я.

— С възглавница ли?

— Не, притискайки лицето ѝ към матрака.

Анна започна да се поклаща също като върховете на дърветата под напора на вятъра. Комисарят излезе и след малко се върна с бутилка вода и чаша. Анна пи, сякаш току-що се беше върнала от пустинята.

— Боже мой, какво е отишла да прави във виличката? — каза го почти на себе си.

— Вие били ли сте някога във вилата?

— Разбира се. Почти всеки ден с Микела.

— Господата преспивала ли е понякога там?

— Доколкото аз знам, не.

— Но в банята имаше хавлия, пешкири, кремове.

— Знам. Микела я беше обзавела нарочно с всичко. Когато отиваше във вилата, за да я подрежда, неизбежно се изцапваше с прах, с цимент. Така, преди да си тръгне, си вземаше душ.

Монталбано се убеди, че е дошъл моментът да ѝ нанесе удар под пояса, но с неохота, защото нямаше желание да я наранява дълбоко.

— Беше напълно гола.

Анна изглеждаше, все едно през нея е преминало високо напрежение, широко ококори очи, опита се да каже нещо, но не успя. Монталбано ѝ напълни чашата.

— Била ли е... била ли е изнасилена?

— Не знам. Все още съдебният лекар не ми се е обадил.

— Ама защо, вместо да отиде в хотела, е отишла в тази проклета виличка? — запита се отново отчаяно Анна.

— Който я е убил, е отмъкнал със себе си дрехите, гащичките и обувките ѝ.

Анна го погледна невярващо, сякаш комисарят ѝ беше разказал някаква голяма небивалица.

— И какъв е бил смисълът?

Монталбано не ѝ отговори, а продължи:

— Отнесъл е също и торбата с всичко, което е имало в нея.

— Това е по-разбираемо, защото Микела носеше в торбата всичките си бижута, които бяха много и с висока стойност. Ако този, който я е удушил, е бил крадец, изненадан да...

— Почакайте. Господин Васало ми съобщи, че като е видял, че госпожата не идва на вечерята, се е разтревожил и ви се е обадил.

— Вярно е. А аз си мислех, че тя е при тях. Тръгвайки си, Микела ми каза, че ще мине през хотела, за да се преоблече.

— Apropos, как беше облечена?

— Цялата в дънкови дрехи, дори и якето ѝ, със спортни обувки.

— А всъщност до хотела изобщо не е стигнала. Някой или нещо я е накарало да промени идеята си. Имаше ли мобилен телефон?

— Да, държеше го в торбата.

— Значи, мога да предположа, че докато е отивала към хотела, някой ѝ се е обадил. И след това позвъняване госпожата е отишла във виличката.

— Може да е било клопка.

— Заложена от кого? Със сигурност не от крадеца. Чули ли сте някой обирджия да е повикал собственика на къщата, която ще ограбва?

— Видяхте ли дали липсва нещо от вилата?

— Часовникът Piaget на госпожата със сигурност. За друго не знам. Нямам понятие какви други ценни неща е имало във виличката. Всичко изглежда подредено, разхвърляна е само банята.

Анна направи учудена физиономия.

— Разхвърляна?

— Да, представете си, розовата хавлия беше захвърлена на земята. Току-що си е била взела душ.

— Комисарю, описвате ми картина, която изобщо не е убедителна.

— Тоест?

— Тоест че Микела е отишла във виличката, за да се срещне с някакъв мъж, и е била толкова нетърпелива да се пъкне в леглото с него, че да се освободи от хавлията набързо, оставяйки я да падне където дойде.

— Приемливо е, нали?

— За другите жени — да, но за Микела — не.

— Вие знаете ли кой е някой си Гуидо, който всяка нощ ѝ се е обаждал от Болоня?

Беше стрелял напосоки, но уцели в десетката. Анна Тропеано объркано отвърна погледа си от него.

— Преди малко ми казахте, че госпожата е била вярна съпруга.

— Да.

— И един-единствен път е била невярна?

Анна кимна с глава в знак на съгласие.

— Може ли да ми кажете как се казва? Вижте, ще ми направите услуга и само ще ми спестите време. Бъдете спокойна, че аз, така или иначе, и сам ще го откроя. Тогава?

— Казва се Гуидо Серавале и е антиквар. Не знам нито телефонния му номер, нито адреса му.

— Благодаря, това ми е достатъчно. Към обяд тук ще дойде съпругът ѝ. Искате ли да се срещнете с него?

— Аз?! И защо? Дори не го познавам.

На комисаря не му се наложи отново да я разпитва, Анна продължи сама:

— Микела се е омъжила за доктор Ликалци преди две години и половина. Тя е поискала да дойдат в Сицилия на сватбено пътешествие. Тогава обаче не се запознахме. Стана по-късно, когато се върна сама с намерението да построи вилчката. Един ден отивах с колата към Монтелуза, а едно туинго идваше срещу мен, и двете се бяхме умислили и за малко не се сблъскахме челно. Слязохме, за да се извиним взаимно една на друга, и си станахме симпатични. Всичките останали пъти, когато Микела се е връщала, винаги е била сама.

Беше уморена, на Монталбано му дожаля за нея.

— Бяхте ми много полезна. Благодаря ви.

— Може ли да си тръгвам?

— Разбира се.

Подаде ѝ ръка. Анна Тропеано я взе и я задържа между своите. Комисарят усети, че го облива някаква топла вълна.

— Благодаря — каза Анна.

— За какво?

— Че ме накарахте да говоря за Микела. Нямам си никого, с когото да... Благодаря. Сега се чувствам по-спокойна.

6.

Анна Тропеано току-що си беше тръгнала, когато вратата на стаята на комисаря широко се отвори, удряйки се в стената, и Катарела влезе като изстреляно гюле.

— Следващия път, когато влезеш така, ще те застрелям. А ти знаеш, че говоря сериозно — каза му твърде спокойно Монталбано.

Катарела обаче беше твърде развълнуван, за да му обърне внимание.

— Комисерийо, исках да ви кажа, че ми се обадиха от дирекцията на полицията в Монтелуза. Спомняте ли си, че ви казах за онзи конкурс по информатизъм? Започва в понеделник сутринта и аз трябва да се представя. Какво ще правите без мен на тилифона?

— Ще оцелея, Катаре.

— Ах, комисерийо, комисерийо! Вие ми казахте да не ви безпокоя, докато говорехте с госпожата, и аз ви се подчиних! Но дойде потоп от тилифонни обаждания! Всичките ги написах отгоре на това листченце.

— Дай ми го и се махай.

На зле откъсната страница от тетрадка беше написано: „Тилифонираха Видзало Гиуто Сера фале Лосконте неговия приятел Дзито Ротано Тотано Фикучо Канджалози пак отново Сера фале от болонийя Чиполина Пиниси Какомо“.

Монталбано започна да се чеше по цялото тяло. Изглежда, имаше някаква лека форма на алергия, защото всеки път, когато беше принуден да разгадава ръкописите на Катарела, го обземаше непоносим сърбеж. С цялото си търпение започна да разчита: Васало, Гуидо Серавале, любовникът на Микела от Болоня, Локонте, който продаваше платове за пердета, приятелят му Николо Дзито, мебелистът Ротондо, Тодаро, онзи с растенията и градините, електротехникът Ригучо, Канджалози, който беше поканил на вечеря Микела, и отново Серавале. Чиполина, Пиниси и Какомо, макар че не беше сигурно, че се казват така, не знаеше кои са, но не беше трудно да

предположи, че се бяха обаждали, защото са приятели или познати на жертвата.

— Може ли? — попита Фацио, показвайки се на вратата.

— Влизай. Донесе ли ми информацията за инженер Ди Блази?

— Разбира се. Иначе щях ли да съм тук?

Фацио очевидно очакваше похвала заради краткото време, в което беше успял да събере сведенията.

— Видя ли, че успя за един час? — каза му обаче комисарят.

Фацио помръкна.

— И така ли ми се отблагодарявате?

— Защо, ти да не искаш да ти се благодари, когато изпълняваш задълженията си?

— Комисарю, с цялото си уважение, но ще ми позволите ли? Тази сутрин наистина сте отвратителен.

— Между другото, защо все още не съм имал честта и удоволствието, така да се каже, да видя в управлението господин Ауджело?

— Извън него е заради циментовата фабрика, заедно с Джермана и Галуцо.

— Каква е тази история?

— Нищо ли не знаете? Вчера трийсет и пет работници от циментовата фабрика са получили заповеди за съкращение. Тази сутрин са започнали да вдигат врява, да надигат глас, да хвърлят камъни и други такива. Директорът се уплашил и се е обадил тук.

— И защо Мими Ауджело е отишъл?

— Ами, след като директорът му се е обадил за помощ!

— О, боже! Казах го и го повторих сто пъти. Не искам никой от полицейското управление да се забърква в тези неща!

— Какво трябваше да направи горкият господин Ауджело?

— Да прехвърли обаждането на карабинерите, които са свикнали с тия истории! Така или иначе, на господин директора на циментовия завод ще му намерят някакво друго местенце. Тези, които остават с пръст в устата, са работниците. А ние да започнем да ги бием с палките ли?

— Комисарю, моля още веднъж да ме извините, но вие сте комунист до дъното на душата си. Яростен комунист.

— Фацио, ти си се вторачил в тази история с комунизма. Не съм комунист, искаш ли да го проумееш, или не?

— Добре, но е ясно, че говорите и мислите като един от тях.

— Може ли да оставим настрана политиката?

— Да, господине. И така, Аурелио ди Блази, син на Джакомо и Мария-Антониета Карлентини, роден във Вигата на трети април хиляда деветстотин трийсет и седма...

— Когато говориш така, ме изнервяш. Приличаш ми на чиновник от служба „Регистър на населението“.

— Не ви ли харесва, господин комисар? Ако искате, да ви го изпея? А какво ще кажете под формата на стихотворение?

— Тази сутрин, що се отнася до антипатичност, ми се струва, че и ти не ми отстъпваш.

Телефонът звънна.

— Ще мръкне, докато свършим — въздъхна Фацио.

— Ало, комисерийо? На тилифона е онзи господин Какомо, който вече ви търси. Какво да направя?

— Прехвърли ми го.

— Комисар Монталбано? Джило Яконо съм, имах удоволствието да се запозная с вас в дома на госпожа Вазиле Коцо, аз съм бивш неин възпитаник.

В слушалката като звуков фон Монталбано чу женски глас да прави последно повикване на пътниците за полета до Рим.

— Много добре си спомням. Кажете.

— На летището съм, имам само няколко секунди, извинете ме за лаконичността.

Комисарят винаги беше готов, навсякъде и при всички случаи, да извини някого за желанието му бързо да приключи разговора.

— Обаждам се за онази, убитата госпожа.

— Познавахте ли я?

— Не. Вижте, в сряда към полунощ тръгнах от Монтелуза за Вигата с моята кола. Двигателят започна да ми създава ядове и се наложи да карам много бавно. В местността Три фонтана бях надминат от тъмно на цвят туинго, което след малко спря пред една малка вила. От него слязоха мъж и жена и тръгнаха по тясна алея. Не видях друго, но пък за това, което видях, съм сигурен.

— Кога се връщате във Вигата?

— Следващия четвъртък.

— Отбийте се при мен. Благодаря ви.

Монталбано се отнесе нанякъде, в смисъл че тялото му остана седнало, но главата му беше другаде.

— Какво да правя, да се върна след малко ли? — попита го примирен Фацио.

— Не, не. Говори.

— И така, докъде бях стигнал? Ах, да. Строителен инженер, но не строи със своя фирма. Живее във Вигата, улица „Лапорта“ № 8, женен за Тереза Кардило Дали, домакиня, но заможна. Собственик на голям земеделски терен в Рафадали, провинция на Монтелуза, с прилежащата към него изполичарска къща, която той е направил обитаема. Има два автомобила, мерцедес и фиат темпра. Има две деца, момче и момиче. Момичето се казва Мануела, трийсетгодишна, омъжена е в Холандия за търговец. Имат две деца — Джулиано, на две години, и Доменико, на една. Живеят...

— Сега ще ти размажа физиономията — каза Монталбано.

— Защо? Какво съм направил? — попита с престорена наивност Фацио. — Не ми ли казахте, че искате да знаете всичко за всеки?

Телефонът звънна. Фацио се ограничи само в издаването на стон и вдигане на очите си към тавана.

— Комисарю? Емануеле Ликалци съм. Обаждам се от Рим. Самолетът от Болоня тръгна с два часа закъснение и изпуснах връзката Рим — Палермо. Ще пристигна към три часа следобед.

— Не се безпокойте. Ще ви изчакам.

Погледна Фацио, а той — него.

— Има ли още много от тази досада?

— Почти свърших. А синът му се казва Маурицио.

Монталбано се поизпъна върху стола и наостри слух.

— Трийсет и една годишен, студент.

— На трийсет и една?!

— Точно така. Изглежда леко малоумен. Живее в дома на родителите си. Това е всичко.

— Не, сигурен съм, че това не е всичко. Продължавай.

— Хъм, става въпрос за слухове...

— Ти не се притеснявай.

Беше очевидно, че Фацио се забавляваше, защото в тази игра с началника си той държеше в ръцете си по-добрите карти.

— И така. Инженер Ди Блази е втори братовчед на доктор Емануеле Ликалци. Госпожа Микела е станала част от семейство Ди Блази. И Маурицио е загубил ума си по нея. За хората от градчето са се превърнали в посмешище особено когато госпожа Ликалци се разхождала из Вигата, а той я следвал с изплезен език.

Значи, Анна Тропеано не беше поискала да му каже името на Маурицио.

— Всички онези, с които говорих — продължи Фацио, — ми казаха, че е добродушен. Добър де, но малко балама.

— Добре, благодаря ти.

— Има и още нещо — каза Фацио и беше ясно, че е на път да изстреля най-големия си фойерверк, най-силния, както се прави по време на заря. — Изглежда, че този младеж от сряда вечерта е изчезнал. Не знам дали се изразих добре.

* * *

— Ало, доктор Паскуано? Монталбано съм. Имате ли новини за мен?

— Няколко. Готвех се да ви се обадя.

— Казвайте.

— Жертвата не е била вечеряла. Или поне много малко, един сандвич. Имала е прекрасно тяло, отвтре и отвън. Много здрава, като съвършен механизъм. Не е пила, нито е поела наркотични вещества. Смъртта е настъпила от задушаване.

— Това ли е всичко? — каза разочаровано Монталбано.

— Не. Без съмнение е имала сексуален акт.

— Била ли е изнасилена?

— Не мисля. Имало е много дълбоко проникване във вагината, как да кажа, интензивно. Но няма следи от семенна течност. След това е имало и анален акт, също много дълбок и без семенна течност.

— Откъде знаете, че не е била изнасилена?

— Много просто — за да се подготви аналното проникване, е използван омекотяващ крем, може би един от тези хидратиращи

кремове, които жените държат в баните си. Някога да сте чували за изнасилвач, който се притеснява жертвата му да не изпитва болка? Не, повярвайте ми, госпожата е била съгласна. А сега ви оставям, в най-скоро време ще ви съобщя и другите детайли.

Комисарят имаше изключителна фотографска памет. Затвори очи, сложи ръцете си на главата и се концентрира. Не след дълго ясно видя кутийката с хидратантния крем и капачето му, поставено до него, последния отдясно на поставката в разхвърляната баня във виличката.

* * *

На улица „Лапорта“ № 8 върху табелката на домофона беше написано „Инж. Аурелио ди Блази“ и толкова. Позвъни, отговори му женски глас:

— Кой е?

По-добре да не поставя госпожата нащрек, в тази къща, изглежда, и без това бяха на тръни.

— Инженерът вкъщи ли е?

— Не. Но скоро ще се върне. Кой е?

— Приятел съм на Маурицио. Ще ми отворите ли да вляза?

За миг почувства, че се държи като голям гадняр, но работата му беше такава.

— Последният етаж — каза женският глас.

Вратата на асансьора му беше отворена от една жена около шейсетте, разрошена и разтревожена.

— Вие сте приятел на Маурицио? — попита го обезпокоено тя.

— И да, и не — отговори Монталбано, чувствайки, че лайната вече му стигат до гушата.

— Заповядайте.

Покани го в голям и обзаведен с вкус хол, посочи му фотьойла, а тя се настани на стол, поклащайки торса си напред-назад, мълчалива и отчаяна.

Капаците на прозорците бяха спуснати, а оскъдната светлина едва се процеждаше през пластинките им и на Монталбано му се стори, че е на посещение в дом в траур. Помисли си, че може би покойник имаше, но невидим, а името му беше Маурицио. На

масичката бяха разпръснати десетина снимки, на които се виждаше все една и съща физиономия, но от полумрака в стаята не се различаваха чертите му. Комисарят си пое дълбоко въздух, както когато се приготвяше да плува под вода, и наистина беше на път да се гмурне в тази бездна от страдание, в каквата се бяха превърнали мислите на госпожа Ди Блази.

— Получихте ли някакво известие от сина си?

Беше повече от очевидно, че нещата стояха както му ги беше докладвал Фацио.

— Не. Всички го търсят по суша и по вода. Съпругът ми, приятелите му... Всички. — Започна тихичко да плаче, сълзите се стичаха по лицето ѝ и падаха върху полата ѝ.

— Носил ли е много пари със себе си?

— Със сигурност около половин милион лири. А пък имаше и карта, как се казва, за банкомат.

— Отивам да ви донеса чаша вода — каза Монталбано, ставайки.

— Стойте си спокойно, аз ще отида — отвърна му жената, като се изправи и излезе от стаята.

Монталбано изведнъж грабна една от снимките и за миг я погледна — на нея се виждаше момче с конска физиономия и безизразни очи — прибра я в джоба си. Виждаше се, че инженер Ди Блази ги е подготвил, за да ги разпространи. Госпожата се върна, но вместо да седне, остана права под касата на вратата. Беше изпълнена с подозрение.

— Вие сте доста по-голям от сина ми. Как казахте, че се казвате?

— В интерес на истината, Маурицио е приятел на моя по-малък брат Джузепе.

Беше избрал едно от най-разпространените имена в Сицилия.

Но госпожата повече не се замисли, седна и подхвана отново своя разказ.

— Значи, от сряда вечерта нямате известие от него?

— Ни вест, ни кост. През нощта не се прибра. Никога не го беше правил. Той е обикновено момче, простодушно, ако някой му каже, че кучетата летят, той ще му повярва. Сутринта в един определен момент мъжът ми се разтревожи и започна да звъни по телефоните. Негов приятел, Паскуале Корсо, го е видял да минава, отивайки към кафене „Италия“. Може би е било към девет вечерта.

— Имал ли е мобилен телефон?

— Да. Ама вие кой сте?

— Добре — каза комисарят, изправяйки се. — Няма да ви притеснявам повече — запъти се бързешком към входната врата, отвори я, но се обърна: — Кога за последен път е идвала тук Микела Ликалци?

Госпожата пламна:

— Не споменавайте името на тази курва! — каза и тресна вратата зад гърба му.

* * *

Кафене „Италия“ беше почти залепено за полицейското управление. Всички, включително и Монталбано, се чувстваха като у дома си в него. Собственикът седеше на касата, едър мъж със свиреп поглед, който контрастираше с присъщата му сърдечна доброта. Казваше се Джелсомино Пати.

— Какво да ви сервирам, комисарю?

— Нищо, Джелсоми. Нужно ми е само едно сведение. Ти познаваш ли Маурицио ди Блази?

— Намерили ли са го?

— Все още не.

— Баща му, горкият човек, мина оттук поне десетина пъти да пита дали няма някакви новини за него. Но какви новини може да има? Ако се върне, ще си отиде у дома, няма да дойде да седне в кафенето.

— Слушай, Паскуале Корсо...

— Комисарю, бащата и на мен ми го каза, тоест че Маурицио към девет часа вечерта е дошъл тук. Истината е обаче, че се спря на улицата, точно тук, отпред, виждах го много добре от касата. Беше тръгнал да влиза, но след това се спря, извади мобилния си телефон, набра някакъв номер и започна да говори. След малко вече не го видях. Тук обаче в сряда вечерта със сигурност не е влизал. Какъв ми е кърът да казвам нещо невярно?

— Благодаря, Джелсоми. Остани си със здраве.

* * *

— Комисерийо! Тилифонира от Монтелуза господин Лате.

— Латес, Катаре, със „с“ накрая.

— Комисерийо, едно „с“ повече или по-малко не променя нещата. Каза така, че вие трябва да му се обадите низабавно. А след това тилифонира дори Гиуто Серафале. Остави ми номера си в Болонийя. Написах го върху това листче.

Беше дошъл часът за ядене, но колкото за едно обаждане, все щеше да се намери време.

— Ало? Кой се обажда?

— Комисар Монталбано съм. Обаждам се от Вигата. Вие господин Гуидо Серавале ли сте?

— Да. Комисарю, тази сутрин много пъти ви търсих, защото, като се обадох в „Джоли“, за да говоря с Микела, разбрах...

Топъл, зрял глас, като на джазов изпълнител.

— Вие роднина ли сте?

Тактиката да се правиш, че игнорираш по време на разследване връзките между различни забъркани в него хора, винаги е показвала, че работи добре.

— Не. В интерес на истината не...

— Приятел ли сте?

— Да, приятел.

— Какъв?

— Извинете ме, но не ви разбрах.

— Какъв приятел?

Гуидо Серавале се поколеба, преди да отговори, но Монталбано му помогна:

— Интимен?

— Ех, да.

— Тогава казвайте.

Отново несигурност. Очевидно начините на комисаря го удивляваха.

— И така, исках да ви кажа, че оставам на разположение. Имам в Болоня антикварен магазин, който мога да затворя, когато поискам.

Ако имате нужда от мен, ще взема самолета и ще дойда в Сицилия. Искрах... бях много привързан към Микела.

— Разбирам. Ако имам нужда от вас, ще кажа да ви се обадят.

Затвори слушалката. Ненавиждаше хората, които се обаждаха напразно. Какво можеше да му каже Гуидо Серавале, което все още не знаеше?

* * *

Отиде пеша да хапне в гостилница „Сан Калоджеро“, където винаги предлагаша прясна риба. Изведнъж се спря, пращайки всички светии по дяволите. Беше забравил, че гостилницата е затворена от шест дни за модернизиране на кухнята. Върна се назад, взе колата си и отпраши към Маринела. Веднага щом подмина моста, погледна къщата, която сега вече знаеше, че е на Анна Тропеано. Беше по-силно от него, отби, натисна спирачките и слезе.

Беше вилчка на два етажа, много добре поддържана, с градинка около нея. Приближи се до вратата и натисна копчето на домофона.

— Кой е?

— Комисар Монталбано съм. Безпокоя ли ви?

— Не, влезте.

Градинската врата се отвори, а заедно с нея и входната на малката вила. Анна се беше преоблякла и възвърнала цвета на лицето си.

— Знаете ли, комисар Монталбано? Бях сигурна, че до края на деня ще ви видя отново.

7.

— Обядвахте ли?

— Не, не ми се яде. А пък и така, сама... Почти всеки ден Микела идваше да се храни тук. Много рядко обядваше в хотела.

— Мога ли да ви направя едно предложение?

— Преди това влезте.

— Искате ли да дойдете у дома? На две крачки оттук е, на брега на морето.

— Но може би съпругата ви, без да е предупредена...

— Живея сам.

Анна Тропеано дори и за миг не се замисли:

— Чакайте ме в колата.

Пътуваха в мълчание, Монталбано — все още изненадан, че ѝ е отправил поканата, а Анна, разбира се, удивена на себе си, че я е приела.

Събота беше ден, в който домашната помощница Аделина педантично почистваше жилището му. Като го видя излъскано, си отдъхна, защото веднъж, пак в събота, беше поканил двойка приятели, но точно в този ден Аделина не беше дошла. Случи се така, че съпругата на приятеля му, за да подреди масата, трябваше най-напред да я опразни от купчината мръсни чорапи и гащи за пране.

Анна се отправи към верандата, все едно открай време познава къщата. Седна на скамейката и загледа морето, което се намираще само на няколко крачки. Монталбано сложи пред нея една сгъваема масичка и пепелник. Отиде в кухнята. Аделина му беше оставила във фурната голяма порция моруна, а в хладилника — приготвения вече сос от аншоа и оцет, за да си я подправи.

Върна се на верандата. Анна пушеше и с всяка изминала минута изглеждаше все по-спокойна.

— Колко е хубаво тук...

— Слушайте, искате ли малко моруна на фурна?

— Комисарю, не се обиждайте, но стомахът ми се е свил. Нека да направим така — докато се храните, аз ще изпия чаша вино.

* * *

За половин час комисарят вече беше излапал тройната порция моруна, а Анна беше изпила две чаши вино.

— Наистина е хубаво — каза тя, напълвайки отново чашата си.

— Прави го... правеше го баща ми. Искате ли кафе?

— Кафе няма да ви откажа.

Комисарят отвори кутия Уаисоно, приготви неаполитанската кафеварка и я сложи върху газта. Върна се на верандата.

— Махнете тази бутилка пред мен. Иначе ще я изпия цялата — каза Анна.

Монталбано се подчини. Кафето беше готово и ѝ го сервира. Анна го пиеше на малки глътки, наслаждавайки му се.

— Силно е и с великолепен вкус. Откъде го купувате?

— Не го купувам. Един приятел ми изпраща по някоя и друга кутия от Пуерто Рико.

Анна отмести чашата си и запали двайсетата си цигара.

— Какво имате да ми казвате?

— Има новини.

— Какви?

— Маурицио ди Блази.

— Видяхте ли? Тази сутрин не ви съобщих името му, защото бях убедена, че лесно ще го откриете, защото всички в градчето му се присмиваха.

— Загубил си е ума по нея?

— Дори повече от това. За него Микела се беше превърнала във фикс идея. Не знам дали са ви обяснили, че Маурицио не беше с всичкия си. Намираще се на границата между нормалността и психическия стрес. Вижте, имаше две случки, които...

— Разкажете ми ги.

— Веднъж Микела и аз отидохме да хапнем в ресторант. След малко пристигна Маурицио, поздрави ни и седна на съседната маса. Яде много малко, очите му непрекъснато бяха вторачени в Микела. И в

един момент лигите започнаха да му текат, а на мен ми се доповръща. Повярвайте ми, струйка слюнка се стичаше от ъгълчето на устата му. Трябваше да си тръгнем.

— А другата случка?

— Бях отишла във виличката, за да помогна на Микела. В края на деня тя отиде да си вземе душ и след това слезе в хола гола. Беше много горещо. Харесваше ѝ да се разхожда из къщи без нищо върху себе си. Седна на фотьойла и започнахме да си говорим. В един момент чух нещо като стенание, което идваше отвън. Обърнах се, за да погледна. Беше Маурицио, с почти залепено за стъклото лице. Преди да успее да продумам, отстъпи няколко крачки и се преви на две. Чак тогава разбрах, че мастурбираше. — Направи пауза, погледна морето и въздъхна: — Горкото момче!

За миг Монталбано се развълнува. Широкият таз на Венера. Тази изключителна способност, изцяло женска, да вниква задълбочено в нещата, да прониква в чувствата, да успява едновременно да бъде майка и любовница, дъщеря и невеста. Сложи ръката си върху тази на Анна, а тя не я отдръпна.

— Знаете ли, че е изчезнал?

— Да, знам го. Същата вечер, когато и Микела. Но...

— Но?

— Комисарю, може ли да съм искрена с вас?

— Защо, досега каква бяхте? И ми направете една услуга, наричайте ме Салво.

— Ако вие ме наричате Анна.

— Съгласен съм.

— Грешите, ако мислите, че Маурицио е могъл да убие Микела.

— Посочете ми приемливо съображение.

— Не се отнася за съображение. Вижте, хората не говорят с удоволствие с вас, полицаите. Но ако вие, Салво, поръчате да се направи, както се казва, проучване на общественото мнение, цяла Вигата ще ви каже, че не смята Маурицио за убиец.

— Анна, има още една новина, която все още не съм ви казал.

Тя затвори очи. Беше доловила, че това, което комисарят е на път да ѝ съобщи, е трудно за изричане и за чуване.

— Готова съм.

— Доктор Паскуано, съдебният лекар, е стигнал до няколко извода, които сега ще ви споделя. — Каза ѝ ги, без да я погледне в лицето, с очи, втренчени в морето, но без да ѝ спести подробностите.

Анна го изслуша с ръце върху лицето си и подпрени на масичката лакти. Когато комисарят свърши, се изправи силно пребледняла.

— Отивам до банята.

— Ще ви придружа.

— Сама ще я намеря.

След малко Монталбано я чу, че повръща. Погледна часовника си, оставаше още час преди пристигането на Емануеле Ликалци. А пък и господин ортопедът от Болоня би могъл спокойно да го изчака.

Тя се върна с решително изражение и седна до Монталбано.

— Салво, какво означава за този доктор думата „съгласна“?

— Същото, което е и за мен, и за теб — да е благосклонна.

— Но в определени случаи може да изглеждаме съгласни само защото нямаме възможност да окажем съпротива.

— Правилно.

— Тогава се питам: онова, което убиецът е направил на Микела, не е ли могло да се случи без нейната воля?

— Има обаче някои детайли, които...

— Тези ги остави. Преди всичко, не знаем дали убиецът е злоупотребил с жива жена, или с трупа ѝ. И освен това е имал цялото време, което му е било нужно, за да нагласи нещата така, че да обърка полицията.

Бяха минали на ти, без дори да обърнат внимание на това.

— Ти имаш някаква идея, която не казваш.

— Не ми пречи да ти я кажа — каза Монталбано. — В настоящия момент всичко е против Маурицио. Последният път, когато е видян, е бил пред бар „Италия“ в девет часа вечерта. Обаждал се е по телефона.

— На мен — каза Анна.

Комисарят буквално подскочи от пейката.

— Какво искаше?

— Искаше да разбере къде е Микела. Казах му, че сме се разделили малко след седем часа, за да мине през хотел „Джоли“ и след това да отиде на вечеря у семейство Васало.

— А той?

— Затвори, без дори да ми каже „дочуване“.

— Това също може да се окаже точка не в негова полза. Със сигурност трябва да се е обадил и на семейство Васало. Не я намира, но предполага къде може да е Микела и я настига.

— Във виличката.

— Не. Във виличката са пристигнали малко след полунощ.

Този път беше ред на Анна да подскочи.

— Каза ми го един свидетел — продължи Монталбано.

— Разпознал е Маурицио?

— Било е тъмно. Видял е само мъж и жена да слизат от туингото и да се запътват към виличката. След като веднъж са влезли, Маурицио и Микела са правили любов. В един определен момент Маурицио, за когото всички ми казвате, че е с лабилна психика, изпада в състояние на афект.

— Никога, ама никога Микела...

— Как реагираше приятелката ти на преследванията от страна на Маурицио?

— Беше ѝ досадно, но понякога изпитваше към него толкова дълбоко съжаление, че...

Спря, защото беше разбрала онова, което Монталбано имаше предвид. Лицето ѝ изведнъж охладня, а в двата края на устните ѝ се появиха бръчки.

— Има обаче неща, които не се връзват — продължи Монталбано, който се измъчваше, виждайки я, че страда. — Например бил ли е в състояние Маурицио веднага след убийството хладнокръвно да организира насочването ни към фалшива следа с отмъкването на дрехите и торбата?

— Ама, моля ти се!

— Истинският проблем не са подробностите около убийството, а да се узнае къде е била и какво е правила Микела от мига, в който ти си се разделила с нея, до момента, в който я е видял свидетелят. Почти пет часа, никак не са малко. А сега да тръгваме, защото доктор Емануеле Ликалци всеки момент ще пристигне.

Докато се качваха в колата, Монталбано изсипа чернилката си, както прави сепията.

— Не съм много сигурен в единодушните отговори за невинността на Маурицио след твоето изказване. Поне един би

трябвало да има сериозни съмнения.

— И кой?

— Баща му, инженер Ди Блази. Иначе щеше да ни вдигне под тревога, за да търсим сина му.

— Нормално е да си мислиш какво ли не. Ах, мина ми през ума още нещо. Когато Маурицио ми се обади, за да ме пита за Микела, му казах да я потърси направо на мобилния ѝ телефон. Отговори ми, че е опитвал, но апаратът ѝ се е оказал изключен.

* * *

На вратата на полицейското управление почти се сблъска с Галуцо, който излизаше.

— Върнахте ли се от героичното си дело?

Фацио, изглежда, му беше разказал за сутрешното му избухване.

— Да, господине — отговори му смутено.

— Господин Ауджело в управлението ли е?

— Не, господине.

Объркването му стана още по-очевидно.

— И къде е? Да удря с палката стачкуващите ли?

— В болницата е.

— Какво е станало? — попита разтревожено Монталбано.

— Удар с камък в главата. Направили са му три шева. Но са поискали да остане под наблюдение. Казаха ми да се върна към осем тази вечер. Ако всичко е наред, ще го закарам у дома му.

Поредицата от благословии на комисаря беше прекъсната от Катарела.

— О, комисерийо, комисерийо! Най-напред да ви кажа, че се обади два пъти доктор Лате със „с“ накрая. Каза така, че вие трябва да му се обадите лично веднага. След това имаше и други тилифонни обаждания, които съм отбелязал на това листченце.

— Избърши си задника с него.

* * *

Доктор Емануеле Ликалци беше около шейсетгодишен дребен мъж с очила със златни рамки, целият облечен в сиво. Изглеждаше все едно току-що е излязъл от гладачницата, бръснарницата и маникюристката — беше безупречен.

— Как дойдохте дотук?

— От летището ли имате предвид? Взех кола под наем и ми бяха нужни почти три часа.

— Минахте ли вече през хотела?

— Не. Куфарът ми е в колата. Ще отида после.

Как успяваше да няма нито гънка по дрехите си?

— Искате ли да отидем до виличката? Ще говорим по време на пътуването, така ще спестите време.

— Както желаете, комисарю.

Взеха колата под наем на доктора.

— Убил я е някой неин любовник ли? — Емануеле Ликалци не беше фен на увъртанията.

— Не сме в състояние да кажем дали е така. Сигурно е, че е имала повтарящи се сексуални актове.

Докторът дори не потрепна, а продължи да шофира спокойно и бодро, все едно мъртвата не е била негова съпруга.

— Какво ви кара да си мислите, че тук е имала любовник?

— Защото имаше и един в Болоня.

— А!

— Да, Микела ми беше казала и името му, струва ми се, че е Серавале, някакъв антиквар.

— Доста необичайно.

— Казваше ми всичко, комисарю. Беше много близка с мен.

— А вие на свой ред също ли казахте всичко на съпругата си?

— Разбира се.

— Образцов брак — уточни иронично комисарят.

Монталбано понякога се чувстваше непоправимо изостанал от новите тенденции, защото той беше традиционалист и за него „отворена брачна двойка“ означаваше съпруг и съпруга, които непрекъснато си слагат рога и дори имат наглостта да си разказват онова, което правят над и под чаршафите си.

— Не образцов — поправи го невъзмутимо доктор Ликалци, — но по сметка.

— За Микела ли? Или за вас?

— И за двамата.

— Може ли да ми обясните по-добре?

— Разбира се. — И зави надясно.

— Къде отивате? — попита го комисарят. — Оттук не може да стигнете до Три фонтана.

— Извинете ме... — каза докторът, започвайки сложна маневра, за да се върне назад. — Но по този край не съм се връщал от две години и половина, откакто се ожених. С постройката се ангажира Микела, аз съм я виждал само на снимка. Като казах снимка, се сетих, че в куфара си сложих няколко на Микела, може да се окажат полезни за вас.

— Знаете ли нещо? Би могло дори убитата жена да не е вашата съпруга.

— Шегувате ли се?

— Не. Никой официално не я е идентифицирал и никой от тези, които са я видели мъртва, преди това не я е познавал. Когато приключим тук, ще говоря с патологоанатома за разпознаването на тялото. Колко време мислите да останете?

— Два-три дни най-много. Микела ще си я закарам в Болоня.

— Докторе, ще ви задам един въпрос и след това повече няма да се връщам към тази тема. Къде бяхте и какво правихте в сряда вечерта?

— Сряда? Оперирах до късно през нощта в болницата.

— Казвахте ми за вашия брак.

— Ах, да. Запознах се с Микела преди три години. Придружаваше в болницата брат си, който сега живее в Ню Йорк — заради някаква доста сериозна фрактура на десния крак. Веднага ми хареса, беше много красива, но най-вече бях поразен от характера ѝ. Винаги беше готова да вижда нещата откъм положителната им страна. Загубила и двамата си родители, когато все още не е имала навършени петнайсет години. Била е отгледана от някакъв чичо, който един ден, за да не остане на сухо, я изнасилва. Накратко, търсеше отчаяно каквото и да е място под слънцето. С години е била любовница на някакъв индустриалец, след това онзи я зарязал, оставяйки ѝ определена сума, която ѝ послужила, за да продължи напред. Микела е могла да има

всички мъже, които си пожелае, но на практика се е чувствала унижително да бъде държанка.

— Поискали сте да ви стане любовница, но Микела ви е отказала?

За пръв път върху равнодушното лице на Емануеле Ликалци се изписа нещо като усмивка:

— Вие сте в тотална грешка, комисарю. А, слушайте, Микела ми беше казала, че за да може да се придвижва тук, е купила бутилковозелено туинго. Какво е станало с него?

— Претърпя инцидент.

— Микела не умееше да шофира.

— Госпожата няма никаква вина в този случай. Колата е била ударена, докато е стояла надлежно паркирана пред тясната алея, която води към вилата.

— А вие откъде знаете?

— Ние от полицията я блъснахме. Но тогава все още не знаехме...

— Ама че интересна случка.

— Ще ви я разкажа някой друг път. Точно този пътен инцидент ни позволи да открием трупа.

— Мислите ли, че мога да си взема туингото?

— Не мисля, че нещо може да ви попречи.

— Как мислите, дали мога да го оставя на някой от Вигата, който търгува с автомобили втора ръка?

Монталбано не му отговори, защото изобщо не му пукаше за съдбата на зелената кола.

— Виличката е тази вляво, нали? Струва ми се, че я разпознавам от снимката.

— Тази е.

Доктор Ликалци направи елегантна маневра, спря пред тясната алея, слезе и започна да разглежда постройката с отчужденото любопитство на преминаващ турист.

— Симпатична е. За какво дойдохме тук?

— И аз не знам — каза ядосано Монталбано.

Доктор Ликалци беше в състояние да му скъса нервите. Реши да му нанесе жесток удар.

— Знаете ли? Някои считат, че съпругата ви е била убита, след като е била изнасилена от Маурицио ди Блази, сина на вашия братовчед, инженера.

— Наистина ли? Аз не го познавам; когато преди две години и половина дойдох тук, той учеше в Палермо. Казаха ми само, че е някакъв клет глупак.

С тези думи обаче сложи Монталбано на мястото му.

— Искате ли да влезем?

— Почакайте, не ми се ще да забравя — отвори багажника на колата, отвори елегантния куфар, който беше вътре, и извади от него голям плик. — Снимките на Микела.

Монталбано ги сложи в джоба си. Междувременно докторът изтегли от джоба си връзка ключове.

— От вилата ли са? — попита го Монталбано.

— Да. Знаех къде Микела ги държи вкъщи. Тези са резервните.

Комисарят си помисли, че сега ще го зарита.

— Не ми разказахте докрай защо бракът ви е бил по сметка — както за вас, така и за госпожата.

— За Микела беше изгоден, защото се омъжваше за богат мъж, макар и с трийсет години по-стар от нея, а на мен ми отърваше, за да накарам да замлъкнат слуховете, които биха могли да ми навредят в момент, в който се подготвях за голям скок в кариерата си. Бяха започнали да ме одумват, че съм станал хомосексуалист, с оглед на това, че от около десетина години не ме бяха виждали с жена.

— А беше ли вярно, че не ходехте вече по жени?

— Какво можех да правя с тях, комисарю? На петдесет години вече бях импотентен. Необратимо.

8.

— Симпатичен е — каза доктор Ликалци, след като обиколи с поглед хола.

Не знае ли да казва нещо друго?

— Тук е кухнята — каза комисарят и добави: — Обитаема. — Изведнъж се вбеси на себе си. Защо му се беше изплъзнало това „обитаема“? Какъв смисъл имаше? Стори му се, че е станал брокер на недвижими имоти, който показва апартамент на вероятен клиент. — До нея е банята. Идете да я видите — каза му грубо.

Докторът не обърна внимание или се направи, че не забелязва интонацията му, отвори вратата на банята, подаде едва-едва главата си в нея и затвори отново.

— Симпатична е.

Монталбано усети, че ръцете му треперят. Ясно си представи заглавието във вестниците: „Комисар от полицията се нахвърля върху съпруга на жертвата“.

— На горния етаж има малка стая за гости, просторна баня и спалня. Отивайте горе.

Докторът се подчини, Монталбано остана в хола, запали си цигара, извади от джоба си плика със снимките на Микела. Прекрасна. Лицето, което беше успял да види, но изкривено от болката и ужаса, на снимката имаше усмихнато и ведро изражение.

Допуши си цигарата и си даде сметка, че докторът все още не е слязъл.

— Доктор Ликалци?

Никакъв отговор. Качи се бързо на горния етаж. Докторът стоеше прав в ъгъла на спалнята, беше покрил лицето си с ръце, а раменете му се тресяха от ридания.

Комисарят остана поразен, всичко можеше да предположи, но не и тази реакция. Доближи го и сложи ръка на гърба му.

— Кураж.

Докторът се отдръпна с почти инфантилен жест и продължи да плаче, като лицето му остана скрито под ръцете.

— Горката Микела! Горката Микела!

Не се преструваше, защото сълзите и опечаленият му глас бяха истински.

Монталбано решително го придърпа за ръката.

— Да слезем долу.

Докторът се остави да бъде воден, отдръпна се, без да погледне леглото и разкъсания чаршаф, изцапан с кръв. Като лекар беше разбрал какво е изпитала Микела в последните мигове от живота си. Но ако Ликалци беше доктор, то Монталбано беше ченге. Виждайки го разплакан, веднага разбра, че не издържаше повече под маската на безразличието си, а доспехите на равнодушието, които обикновено носеше, може би за да компенсира с тях злощастията заради импотентността си, се бяха разбили на парчета.

— Простете ми — каза Ликалци, сядайки на фотьойла. — Не предполагам... Ужасно е да се умре по този начин. Убиецът е притиснал лицето ѝ към матрака, нали?

— Да.

— Много обичах Микела. Знаете ли нещо? Беше се превърнала в дъщеря за мен.

Сълзите започнаха отново да бликат от очите му и той неумело ги избърса с кърпичката.

— Защо е искала точно тук да бъде построена тази вилка?

— Открай време, без да е виждала Сицилия, я беше издигнала в култ. Когато я посети, остана като омагьосана. Мисля, че искаше да си създаде някакво свое убежище. Виждате ли тази витринка? Там вътре са нейните неща, незначителни дреболии, които си беше донесла от Болоня. А това е доста показателно за нейните намерения, не ви ли се струва?

— Искате ли да проверите дали липсва нещо?

Докторът се изправи и отиде при остъкления шкаф.

— Може ли да го отворя?

— Разбира се.

Докторът дълго се взира, след това протегна ръката си и взе стария калъф на цигулката, отвори го, показа на комисаря

инструмента, който беше вътре, затвори го, остави го на мястото му и затвори витринката.

— На пръв поглед ми се струва, че не липсва нищо.

— Госпожата е свирила на цигулка?

— Не. Не на цигулка, нито на какъвто и да е друг инструмент. Била е на дядо ѝ по майчина линия, лютиер от Кремона. А сега, комисарю, ако сметнете за необходимо, разкажете ми всичко.

Монталбано му описа всичко — от катастрофата в четвъртък сутринта чак до онова, което му беше съобщил доктор Паскуано.

Емануеле Ликалци остана до края безмълвен, след това произнесе само две думи:

— Генетичен fingerprinting^[1].

— Извинете, но не говоря английски.

— Извинете ме. Мислех си за изчезването на дрехите и обувките ѝ.

— Може би е с цел насочване към фалшива следа.

— Може и така да е. Но може и защото убиецът е бил принуден да се освободи от тях.

— Защото ги е нацапал ли? — попита Монталбано, мислейки за предположението на госпожа Клементина.

— Съдебният лекар каза, че няма следи от семенна течност, нали?

— Да.

— Това подсилва хипотезата ми, тоест убиецът не е искал да остави дори минимална следа от биологичен материал, чрез който да се направи, да го наречем, генетичен fingerprinting, ДНК изследване. Пръстовите отпечатащи може да се заличат, но как това да се направи със спермата, косите, космите? Убиецът се е опитал да почисти.

— Така е — каза комисарят.

— Извинете ме, но ако нямате друго да ми казвате, бих искал да си тръгна оттук. Започвам да усещам умората.

Докторът заключи вратата, а Монталбано върна по местата им лепенките, с които беше запечатана. Тръгнаха.

— Имате ли мобилен телефон?

Докторът му го подаде. Комисарят се обади на Паскуано и се договори с него за идентификацията на трупа в десет часа на следващия ден.

— Ще дойдете ли и вие?

— Би трябвало, но не мога, имам ангажимент извън Вигата. Ще ви изпратя един от моите хора, той ще има грижата да ви придружи. — Помоли го да спре и да го остави още при първите къщи от селището, имаше нужда да повърви пеша.

* * *

— А, комисерийо, комисерийо! С целия ми респект към вас, господин Лате, със „с“ накрая, се обажда три пъти, все по-ядосан. Трябва да му тилифонирате веднага пирсонално и лично вие.

— Ало, господин Латес? Монталбано съм.

— Най-последно! Веднага елате в Монтелуза, началникът на полицията иска да говори с вас.

Затвори. Трябва да беше нещо сериозно, защото медът се беше изпарил от млякото.

* * *

Тъкмо палеше двигателя, когато видя да пристига служебната кола, шофирана от Галуцо.

— Имаш ли новини за господин Ауджело?

— Да, обадиха се от болницата, че ще го изписват. Отидох да го взема и го закарах вкъщи.

По дяволите началника на полицията и неговите спешни работи. Мина първо през Мими.

— Как си, неустрашими защитнико на капитала?

— Така ме боли главата, че от болката имам чувството, че ще се пръсне.

— Това да ти е за урок.

Мими Ауджело, с превързана глава и пребледнял, седеше на фотьойла.

— Веднъж един ме удари с железен лост, трябваше да ми направят седем шева, но не бях изпаднал в състоянието, в което се намиращ ти сега.

— Вижда се, че са те фраснали с лоста заради кауза, която си считал за правилна. Затова си се почувствал набит, но удовлетворен.

— Мими, когато решиш, наистина умееш да бъдеш гадняр.

— Ти също, Салво. Щях да ти се обадя тази вечер, за да ти кажа, че не съм в състояние утре да шофирам.

— Ще отидем някой друг ден при сестра ти.

— Не, Салво, отивай без мен. Настояваше много да те види.

— Знаеш ли обаче защо?

— Нямам дори минимална представа.

— Слушай, нека направим така. Ще отида, но утре сутринта в девет и половина трябва да си в Монтелуза в хотел „Джоли“. Взemi доктор Ликалци, който пристигна, и го придружи до моргата. Съгласен ли си?

* * *

— Как сте? Как сте, скъпи? Изглеждате ми леко смачкан. Кураж. „Издигнете сърцата си!“ Така казвахме във времената на Италианското католическо движение.

Опасният мед на господин Латес преливаше. Монталбано започна да се притеснява.

— Веднага ще уведомя господин началника. — Изчезна и се появи отново. — Господин началникът в този момент е зает. Елате, ще ви придружа до приемната. Искате ли кафе, някаква безалкохолна напитка?

— Не, благодаря.

Доктор Латес изчезна, след като му се усмихна с широка бащинска усмивка. Монталбано се убеди, че началникът го беше осъдил на бавна и мъчителна смърт. Може би на гарота^[2].

Върху масичката в мизерната приемна лежаха седмичното списание „Фамилия Кристиана“ и всекидневникът „Л’осерваторе Романо“, очевиден знак за присъствието на господин Латес в провинциалната дирекция на полицията. Взе в ръката си списанието и започна да чете статия от Тамаро^[3].

— Комисарю! Комисарю!

Някаква ръка го дърпаше за рамото. Отвори очи и видя един полицаи.

— Господин началникът ви очаква!

Исусе! Беше заспал дълбоко. Погледна си часовника, показваше осем, този рогоносец го беше накарал да чака два часа.

— Добър вечер, господин началник.

Аристократът Лука Бонети-Алдериги не му отговори, не каза нито гък, а продължи да гледа в екрана на компютъра си. Комисарят се загледа в косата на своя висшестоящ, твърде гъста и с голям перчем отгоре, извит като лайно, изтъпанчено наред полето. Образ и подобие с гривата на онзи луд престъпник, който беше провокирал цялата касапница в Босна.

— Как се казваше?

Твърде късно си даде сметка, че все още под влиянието на съня, беше изрекъл нещо на висок глас.

— Кой как се казва? — попита го началникът, като повдигна най-накрая очи и го погледна.

— Не го вземайте под внимание — каза Монталбано.

Началникът продължи да се вира в него със смесено изражение между презрение и съчувствие, очевидно разпознаваше в комисаря ясните симптоми на старческо оглупяване.

— Ще говоря с изключителна искреност, Монталбано. Не изпитвам голямо уважение към вас.

— Нито път аз към вас — отвърна му без заобикалки комисарят.

— Добре. Така поне ситуацията между нас е ясна. Повиках ви, за да ви кажа, че ви отстранявам от разследването на убийството на госпожа Ликалци. Поверих го на господин Пандзаки, шефа на оперативно-следствената служба, на когото, между другото, това дознание му се пада по право.

Ернесто Пандзаки беше един от най-преданите хора на Бонети-Алдериги, който го беше довел със себе си в Монтелуза.

— Може ли да попитам защо, въпреки че това изобщо не ме засяга?

— Допуснали сте безумие, което е поставило под сериозно затруднение работата на господин Аркуа.

— Написал го е в рапорта ли?

— Не, в рапорта си не го е написал, защото съвсем великодушно не искаше да ви нанася вреди. Но след това се разкая и ми призна всичко.

— Ех, тези разкаjali се! — каза комисарят.

— Вие имате нещо против разкаялите се ли?

— Нека не задълбаваме. — Тръгна си, без дори да каже „довиждане“.

— Ще взема мерки! — извика зад гърба му Бонети-Алдериги.

Криминологията беше разположена в приземния етаж на сградата.

— Тук ли е господин Аркуа?

— В кабинета си е.

Влезе, без да почука.

— Добър вечер, Аркуа. Отивам при началника, който иска да ме види. Помислих си да мина през вас, за да разбера дали имате някакви новини.

Вани Аркуа очевидно се чувстваше неловко. Но след като Монталбано му каза, че все още не е ходил при началника, реши да отговори, все едно не знаеше, че комисарят вече не е титуляр на разследването.

— Убиецът е почистил старателно всичко. Въпреки това обаче намерихме много отпечатъци, но очевидно нямат нищо общо с убийството.

— Защо?

— Защото всичките са ваши, комисарю. Продължавате да бъдете много, ама много нехаен.

— Ех, чуйте ме, Аркуа. Знаете ли, че доносът е грях? Поинтересувайте се при господин Латес. Ще трябва отново да се покаете.

* * *

— А, комисерийо! Тилифонира отново пак господин Какомо! Каза, че си е припомнил нещо, което може би е важно. Номера съм го написал отгоре на това листченце.

Монталбано погледна хартиеното квадратче и започна да усеща сърбеж по цялото си тяло. Катарела беше написал цифрите по такъв начин, че тройката можеше да бъде петица или деветка, двойката — четворка, петицата — шестица, и така нататък, все в този ред.

— Катаре, какъв е този номер?

— Този, комисерийо. Номерът на Какомо. Този, който е написан.

Преди да открие Джило Яконо, говори с един бар, с фамилия Якопети, с доктор Балдзани.

* * *

Опита за четвърти път, почти обезсърчен.

— Ало? С кого говоря? Комисар Монталбано съм.

— А, комисарю, добре направихте, че ми се обадохте, тъкмо си тръгвах.

— Търсили сте ме?

— Спомних си една подробност, не знам дали ще ви е от полза, или не. Мъжът, когото видях да слиза от туингото и да върви с жената към виличката, носеше куфар.

— Сигурен ли сте?

— Повече от сигурен.

— Дипломатическо куфарче ли?

— Не, комисарю, беше по-скоро голям куфар. Но...

— Да?

— Но ми се стори, че мъжът го носеше без усилие, все едно не беше много пълен.

— Благодаря, господин Яконо. Обадете се, когато се върнете.

Потърси в указателя номера на семейство Васало и го набра.

— Комисарю! Днес следобед, както се бяхме разбрали, дойдох в полицейското управление, но вас ви нямаше. Изчаках ви известно време, но след това трябваше да тръгвам.

— Моля да ме извините. Слушайте, господин Васало, миналата сряда вечерта, когато чакахте госпожа Ликалци да дойде на вечеря у вас, кой ви се обажда?

— Хъм, един мой приятел от Венеция и дъщеря ни, която живее в Катания, но това вас не ви интересува. Всъщност точно това беше,

което исках да ви кажа, че тази вечер два пъти се обажда Маурицио ди Блази. Малко преди двацет и един часа и малко след двацет и два. Търсеше Микела.

* * *

Неприятното чувство след срещата с началника на полицията без съмнение щеше да бъде изличено с тържествено похапване. Гостилницата „Сан Калоджеро“ беше затворена, но си спомни думите на свой приятел, който му беше казал, че на влизане в Йополо Джанкак시오, селце на двацетина километра от Вигата към вътрешността на острова, имало някаква кръчма, която си заслужавала. Качи се в колата и веднага налучка къде се намира, казваше се „Ловджийката“. Естествено, дивечовите ястия бяха свършили. Собственикът, който беше и касиер, и келнер, имаше мустаци като кормилото на велосипед и бегло приличаше на крал Виктор Емануил Втори, най-напред му поднесе голяма порция капоната с превъзходен вкус. „Така преизпълненото с радост начало на деня ни пренася към онзи ден от годината...“, беше написал Боярдо^[4] и Монталбано реши да се остави да бъде воден.

— Какво ще поръчате?

— Донесете ми каквото желаете.

Крал Виктор Емануил Втори се усмихна, оценявайки доверието му.

Като първо ястие му донесе голяма чиния макарони със сос, който се наричаше „жив огън“ (сол, зехтин, чесън и сух червен пипер в изобилие), върху които комисарят беше принуден да излее половин бутилка вино. За второ — огромна порция агнешко по ловджийски, което приятно ухаеше на лук и риган. Приключи със сладкиш с извара и чашка анасонов ликьор, за да му прокара изяденото и да улесни храносмилането. Плати сметката, която се оказа направо мизерна, стиснаха си ръцете и си размениха усмивки с Крал Виктор Емануил Втори.

— Извинете ме, но кой е готвачът?

— Съпругата ми.

— Поднесете ѝ моите поздравления.

— Ще ѝ предам.

* * *

На връщане, вместо да се насочи към Монтелуза, пое по пътя за Фиака и пристигна в Маринела от обратната страна, по тази, по която обикновено минаваше, идвайки от Вигата. Отне му половин час повече, но за компенсация избегна преминаването си покрай къщата на Анна Тропеано. Беше убеден, че нищо нямаше да му попречи, за да спре, и щеше да постъпи като кретен с младата жена. Обади се на Мими Ауджело.

— Как се чувстваш?

— Много зле.

— Слушай, обратно на това, което ти казах, утре сутринта си остани вкъщи. Въпреки че случаят повече не е в нашата компетентност, ще изпратя Фацио да придружи доктор Ликалци.

— Какво означава, че повече не е в нашата компетентност?

— Началникът на полицията ме отстрани от разследването. Прехвърли го на шефа на оперативно-следствената служба.

— И защо?

— Защото две не е три. Трябва ли да предам нещо на сестра ти?

— За бога, не ѝ казвай, че са ми разбили главата! Защото ще си помисли, че съм на смъртно легло.

— Остани си със здраве, Мими.

* * *

— Ало, Фацио? Монталбано съм.

— Какво има, комисарю?

Каза му да разпрати всички обаждания, които се отнасяха за случая, на оперативните работници от Монтелуза и му обясни също какво трябва да направи с Ликалци.

* * *

— Ало, Ливия? Салво съм. Как си?

— Горе-долу.

— Хей, би ли ми обяснила защо използваш този тон? Миналата нощ ми затвори телефона, без да ми оставиш време да поговоря с теб.

— А ти защо ми се обаждаш в такъв час на нощта?

— Но това беше единственият спокоен момент, с който разполагах!

— Ох, горкичкият! Държа да ти отбележа, че ти, поставяйки между нас бури, престрелки, засади, успя ловко да не отговориш на прецизния ми въпрос от сряда вечерта.

— Исках да ти кажа, че утре отивам да видя Франсоа.

— С Мими ли?

— Не. Мими не може, ударен е.

— О, боже! Опасно ли е ранен?

Тя и Мими си допадаха.

— Остави ме да довърша, де! Бил е ударен с камък по главата. Дребна работа, само три шева. Затова ще ходя сам. Сестрата на Мими иска да говори с мен.

— За Франсоа ли?

— Ами за кого друг?

— О, боже. Сигурно е зле. Сега ще й се обадя!

— Хайде пък и ти, тези си лягат с кокошките! Утре вечер веднага щом се върна, ще ти се обадя.

— Моля те, дръж ме в течение. Тази нощ няма да мигна от притеснение.

[1] Снемане на пръстови отпечатащи (англ.). — Б.р. ↑

[2] Гарота — инструмент за екзекуция. — Б.пр. ↑

[3] Сузана Тамаро (р. 1957 г.) — италианска писателка. — Б.пр. ↑

[4] Матео Мария Боярдо (1441–1494) — италиански поет и литератор, автор на сонети и поеми. — Б.пр. ↑

9.

Всеки разумен човек, дори и с повърхностни познания за пътната мрежа на Сицилия, за да отиде от Вигата в Калапиано, би хванал първо по магистралата за Катания, след това би се отклонил по пътя към Тройна, който се връщаше към вътрешността на острова и се изкачваше на хиляда сто и двайсет метра над морското равнище, за да се спусне след това на шестстотин петдесет и един метра височина към Каляно по нещо като черен път, който беше видял за пръв и последен път асфалтова настилка преди петдесет години, и накрая да стигне до Калапиано, преминавайки по шосе, което очевидно отказваше да бъде такова, имайки истинското желание отново да придобие вида на разбит полски път, какъвто някога е бил. Но това не беше всичко. Фермата на сестрата на Мими Ауджело и на съпруга ѝ беше на четири километра от селото и дотам се отиваше по криволичеща чакълена ивица, по която даже козите изпитваха известна нерешителност да стъпят дори с едно копито. Да кажем, че това беше оптималният маршрут, този, по който Мими Ауджело винаги минаваше, а по него трудностите и неудобствата се появяваха само в последната отсечка.

Естествено, Монталбано не избра него, а реши да прекоси острова напъряко, оказвайки се принуден още на първите километри да се движи по коларски пътища, по които малкото останали селяни прекъсваха работата си, за да гледат удивени тази дръзка кола, която преминаваше оттам. Щяха да кажат за нея на децата си вкъщи:

— Знаеш ли какво стана тази сутрин? Мина една кола!

Точно тази Сицилия обаче харесваше комисарят — изпръхнала, с малко зеленина, върху която изглежда (и беше) невъзможно да се живее, но където все още, макар и все по-рядко, имаше по някой човек с навуца, каскет и пушка на рамо, който да го поздрави от гърба на мулето си, приближавайки два пръста към козирката си.

Небето беше ведро, ясно и открито заявяваше намерението си да остане такова чак до вечерта, а и времето беше почти топло.

Отворените прозорци не пречеха вътре в колата да се разнася пленителният аромат, проникващ през пакетите и пакетчетата, с които буквално беше затрупана задната седалка. Преди да тръгне, Монталбано мина през кафене „Албанезе“, където правеха най-хубавите сладкиши в цяла Вигата, и купи дващест каноли, току-що направени, десет кила бисквити, соленки, сусамени сладки, палермитански сладки с греяно вино, шарени сладки „Рипосто“, желирани сладки под формата на плодчета и като завършек на всичко това и една пъстроцветна петкилограмова сицилианска торта „Касата“.

Пристигна следобеда и пресметна, че беше пътувал повече от четири часа. Голямата селска къща му се стори празна и само димящият ѝ комин издаваше, че в нея живеят хора. Натисна клаксона и след малко на вратата се показа Франка, сестрата на Мими. Руса сицилианка, попрехвърлила четирийсетте, силна, висока, която се вираше в непознатата кола, бършейки ръцете си в престилката си.

— Монталбано съм — каза комисарят, докато отваряше вратата и слизаше.

Франка се затича към него с широка усмивка и го прегърна.

— А Мими?

— В последния момент се оказа, че не може да дойде.

Стана му неприятно. Франка го погледна. Монталбано не умееше да раздува врели-некипели пред хората, които почиташе, и затова се смущаваше, докато говореше, изчервяваше се, навеждаше погледа си.

— Отивам да се обадя на Мими — каза решително Франка и влезе вкъщи.

Като по чудо Монталбано успя да се натовари с всичките пакети и пакетчета и не след дълго я последва. Франка тъкмо затваряше слушалката.

— Пак го боли главата.

— Успокои ли се? Повярвай ми, дребна работа е — каза комисарят, оставяйки пакетите и пакетчетата върху масата.

— Какво е това? — попита Франка. — Да не би да отваряме сладкарница? — сложи сладкишите в хладилника.

— Как си, Салво?

— Добре. А вие?

— Всички сме добре, сполай на бога. За Франсоа да не говорим. Източил се е, станал е по-голям.

— Къде са останалите?

— Някъде из полето. Но когато бия камбаната, всички се връщат вкъщи, за да ядат. Ще останеш ли с нас тази нощ? Пригответи ми стая.

— Франка, благодаря ти, но нали знаеш, че не мога. Най-късно в пет часа си тръгвам. Аз не съм като брат ти, който кара като луд по тия пътища.

— Хайде, иди да се измиеш.

Върна се освежен след четвърт час, а Франка вече подреждаше масата за около десетина души. Комисарят си помисли, че може би това е подходящият момент:

— Мими ми каза, че си искала да говориш с мен.

— После, после — каза забързано Франка. — Гладен ли си?

— Ех, да.

— Искаш ли малко пшеничен хляб? Преди по-малко от час го извадих от фурната. Да ти сложа ли?

Без да дочака отговора му, отрязва две филии от един самун, намаза ги със зехтин, поръси ги със сол, черен пипер и козе сирене, сложи ги една върху друга и му ги подаде.

Монталбано излезе навън, седна на пейката близо до вратата и още на първата хапка се почувства подмладен с четирийсет години, защото отново усети вкуса на хляба, който правеше неговата баба.

Ядеше го под това слънце, без да мисли за нищо, само се наслаждаваше на факта, че е в хармония с тялото си, със земята, с аромата на тревата. След малко чу глъчка и видя, че се задаваха три деца, които се гонеха, бутаха и спъваха. Бяха деветгодишният Джузепе, брат му Доменико, връстник на Франсоа, който беше кръстен на чичо си Мими, и самият Франсоа.

Комисарят удивено се загледа в него, беше надраснал всички, станал по-жизнен и налиташе на бой. Как, по дяволите, беше успял да се промени толкова само за два месеца, откакто не го беше виждал?

Затича се срещу него с разперени ръце. Франсоа го разпозна, спря се изведнъж, докато другарчетата му се отправяха към къщата. Монталбано клекна, все така с разтворени обятия:

— Здравей, Франсоа.

Детето отскочи, правейки завой, за да го избегне.

— Здравей — каза.

Комисарят го видя да изчезва във вътрешността на къщата. Какво ставаше? Защо не прочете никаква радост в очите на детето? Утеши се, като си помисли, че може би се отнася за някакво детско негодувание, вероятно Франсоа се беше почувствал пренебрегнат от него.

Начело от двете страни на масата бяха настанени комисарят и Алдо Галярдо^[1], съпругът на Франка, твърде мълчалив човек, който беше Галярдо не само по фамилия, но и в действителност. Отдясно бяха Франка и едно след друго трите момченца. Франсоа беше най-далече, седнал до Алдо. Отляво се бяха настанили трима младежи около двайсетте — Марио, Джакомо и Ернст. Първите двама бяха студенти в университета и припечелваха хляба си, работейки по нивите, а третият беше преминаващ немец, който каза на Монталбано, че се надява да остане още три месеца. Обядът — макарони със сос със суджук, а като второ — печен на жар суджук, протече доста скоростно, защото Алдо и тримата му помощници бързаха да се върнат на работа. Всички се нахвърлиха върху сладкишите, донесени от комисаря. След това само при кимване с глава от страна на Алдо станаха и излязоха от къщата.

— Ще ти приготвя още едно кафе — каза Франка.

Монталбано беше неспокоен, защото видя, че Алдо, преди да излезе, размени бегъл съучастнически поглед със съпругата си. Франка поднесе кафето на комисаря и седна пред него:

— Разговорът е сериозен — започна отдалече.

В този момент влезе Франсоа, решителен, със свити в юмруци ръце, отпуснати покрай хълбоците му. Спря се пред Монталбано, погледна го твърдо и право в очите и каза с треперещ глас:

— Ти няма да ме отведеш от моите братя.

Обърна му гръб и избяга. Все едно го удари с боздуган по главата, усети, че устата му пресъхна. Каза първото нещо, което му дойде на ум, и за съжаление, то беше глупаво:

— Колко добре се е научил да говори!

— Това, което исках да ти кажа, вече ти го каза момченцето — каза Франка. — И имай предвид, че както аз, така и Алдо не сме спирали да му говорим за Ливия и за теб, как ще се чувства с вас двамата, колко и как му мислите доброто, обичате го и ще го обичате. Но нищо повече не може да се направи. Преди месец през нощта

изведнъж тази мисъл му дойде в главата. Спя си аз, но чувствам, че някой ме докосва по ръката. Поглеждам — той.

— Лошо ли ти е?

— Не.

— Тогава какво има?

— Страх ме е.

— От какво те е страх?

— Че Салво ще дойде и ще ме отведе оттук.

— Понякога, докато си играе или се храни, тази мисъл се връща и тогава помръква, става дори лош.

Франка продължаваше да говори, но Монталбано вече не я слушаше. В паметта му изплува спомен от времето, когато беше на същата възраст като Франсоа, дори една година по-малък от него. Баба му на смъртно легло, майка му — тежко болна (но тези факти ги разбра по-късно), и баща му, за да има кой да се грижи по-добре за него, го беше завел в дома на сестра си Кармела, омъжена за собственика на някакъв разхвърлян базар, кротък и вежлив мъж на име Пипо Шортино. Нямаха деца. Спомняше си много добре, че след известно време баща му — с черна вратовръзка и широка, също черна лента на лявата ръка — се беше върнал да го вземе. Но той му беше отказал:

— Няма да дойда с теб. Оставам с Кармела и Пипо. Казвам се Шортино.

Пред очите си все още виждаше опечаленото лице на баща си и смутените физиономии на Пипо и Кармела.

— ... защото дечицата не са пакети, които могат да се предават на съхранение сега тук, после там — завърши Франка.

* * *

На връщане хвана удобния път и към девет часа вечерта вече беше във Вигата. Реши да мине през Мими Ауджело.

— Май те намирам по-добре.

— Днес следобед успях да поспя. Не можа да се прикриеш пред Франка, нали? Обади ми се разтревожена.

— Тя е много, ама много умна жена.

— За какво искаше да говори с теб?
— За Франсоа. Има проблем.
— Момченцето се е привързало към тях?
— Откъде знаеш? Сестра ти ли ти го каза?
— С мен не е говорила за това. Но не се иска много, за да го разбереш, нали? Така и предполагам, че ще стане!
Лицето на Монталбано помръкна.
— Разбирам, че всичко това те наскърбява — каза Мими, — но кой би казал, че това не е късмет?
— За Франсоа ли?
— Също и за него. Най-вече за теб, Салво. Ти нямаш стремеж да си баща, още повече на осиновено дете.

* * *

Веднага щом подмина моста видя, че лампите в къщата на Анна бяха запалени. Отби и слезе.

— Кой е?

— Салво съм.

Анна отвори вратата, покани го да влезе в трапезарията. Гледаше някакъв филм, но веднага спря телевизора.

— Искаш ли малко уиски?

— Да. Чисто.

— Съкрушен ли си?

— Малко.

— Не е лесно да го преглътнеш.

— Ех, не е.

За миг размисли върху това, което току-що му беше казала Анна, че не е лесно да се преглътне. Но как, откъде може да е научила за Франсоа?

— Анна, извинявай, ама как си го разбрала?

— В осем го съобщиха по телевизията.

Но за какво говореше?

— По коя телевизия?

— „Телевигата“. Казаха, че началникът на полицията е поверил разследването на извършеното престъпление над Ликалци на шефа на

оперативно-следствената служба.

Монталбано избухна в смях:

— Да не си мислиш, че ме засяга! Аз имах предвид нещо съвсем друго!

— Тогава ми кажи защо си толкова съкрушен?

— Извини ме, но някой друг път.

— Успя ли да се видиш със съпруга на Микела?

— Да, вчера следобед.

— Говори ли ти за своя неконсумиран брак?

— Знаела ли си го?

— Да, беше ми казала. Знаеш ли, Микела беше много привързана към него. При това положение хващането на любовник не е истинска изневяра. Докторът беше в течение.

В другата стая звънна телефонът и Анна отиде да се обади и се върна много развълнувана:

— Обади ми се една приятелка. Изглежда, шефът на оперативния отдел е отишъл в къщата на инженер Ди Блази и го е отвел в дирекцията на полицията в Монтелуза. Какво искат от него?

— Просто е, опитват се да разберат къде е изчезнал Маурицио.

— Значи, вече го подозират!

— Анна, това е най-естественото нещо. А господин Ернесто Пандзаки, шефът на оперативно-следствената служба, е абсолютно предсказуем човек. Хъм, благодаря за уискито и лека нощ.

— Ама така ли ще си тръгнеш?

— Извини ме, но съм уморен. Ще се видим утре.

Беше го обзела тежка и обсебваща вълна от лошо настроение.

* * *

Отвори вратата на дома си с леко подритване и се затича да вдигне телефона.

— Салво, що за свинщина! Що за приятел ми се пишеш!

Позна гласа на Николо Дзито, журналиста от „Свободна мрежа“, с когото го свързваше искрено приятелство.

— Вярна ли е тази история, че разследването вече не е твое? Не съм пуснал новината, защото исках първо да получа потвърждение от

теб. Но ако е вярна, защо не си ми казал?

— Извинявай, Николо, случи се вчера късно вечерта. А рано тази сутрин тръгнах на път, ходих да видя Франсоа.

— Искаш ли да направя коментар по телевизията?

— Не, изобщо, благодаря ти. Ах, да ти кажа нещо, което със сигурност все още не знаеш, с което ще ти се отплатя. Господин Пандзаки е отвел за разпит в дирекцията на полицията строителния инженер Аурелио ди Блази от Вигата.

— Той ли я е убил?

— Не, но подозират сина му Маурицио, който е изчезнал същата нощ, когато е била убита Ликалци. Младежът е бил лудо влюбен в нея. А, има и още нещо. Съпругът на жертвата е в Монтелуза, в хотел „Джоли“.

— Салво, ако те изхвърлят от полицията, ще те взема на работа при мен. Гледай информационната емисия в полунощ. И благодаря, ей, много ти благодаря!

Лошото настроение му премина, докато оставяше слушалката.

Господин Ернесто Пандзаки си беше получил заслуженото, защото в полунощ всичките му ходове щяха да станат обществено достояние.

* * *

Нямаше никакъв ищах да яде. Съблече се, пъкна се под душа и дълго остана под него. Облече си чисти гащи и потник. Сега идваше ред на трудната част.

— Ливия...

— А, Салво, откога чакам обаждането ти! Как е Франсоа?

— Много добре, пораснал е на височина.

— Видя ли какъв прогрес има в говора? Всяка седмица, когато му се обаждам, говори все по-добре италиански. Започнал е много добре да се изразява, нали?

— Дори твърде добре.

Ливия не му обърна внимание, защото спешно трябваше да му зададе другия си въпрос:

— Франка за какво е държала да се види с теб?

— Искаше да поговорим за Франсоа.

— Твърде буен ли е? Не им се подчинява ли?

— Ливия, проблемът е друг. Може би сбъркахме, че го оставихме толкова дълго с Франка и съпруга ѝ. Детето се е привързало към тях, каза ми, че повече не иска да ги изоставя.

— Той ли ти го каза?

— Да, напълно непринудено при това.

— Непринудено! Ама що за наивник си ти!

— Защо?

— Защото те са го подучили да говори така! Искат да ни го вземат! Имат нужда от безплатна работна ръка за фермата си, онези двама негодници!

— Ливия, ти злословиш.

— Не, така е, както ти казвам! Искат да остане при тях! А ти си безкрайно щастлив да им го оставиш!

— Ливия, опитай се да разсъждаваш.

— Разсъждавам, скъпи, много добре разсъждавам! И ще ти го покажа на теб и на онези двама крадци на деца!

Затвори. Без да си облича нищо отгоре, комисарят отиде да седне на верандата, запали цигара и най-накрая, след като часове наред я беше потискал, даде воля на тъгата си. Вече бяха загубили Франсоа, въпреки че Франка беше оставила на Ливия и на него да решат. Истината се оказа такава, гола и неприятна, същата, за която му беше говорила сестрата на Мими — децата не са пакети, които могат да се оставят на съхранение сега тук, после там. Не може да не се вземат предвид чувствата им. Адвокатът Раписарда, който се занимаваше от негово име с процедурата по осиновяването, му беше казал, че щяха да са нужни поне още шест месеца. И Франсоа щеше да има на разположение цялото време на света, за да пусне още по-дълбоки корени в семейство Галярдо. Ливия говореше нелепости, ако си мислеше, че Франка може да подучи Франсоа какви думи да му каже. Той, Монталбано, беше проследил погледа на Франсоа, когато се беше затичал към него, за да го прегърне. Спомняше си добре тези очи, от които прозираше страх и детска омраза. От друга страна, разбираше чувствата на детенцето, защото то вече беше загубило майка си и се страхуваше да не загуби и новото си семейство. В края на краищата той и Ливия бяха прекарвали много по-малко време с малкия и затова не

се искаше много образите им да избледнеят. Монталбано почувства, че никога, ама никога не би могъл да има куража да нанесе друга травма на Франсоа. Нямахше право на това. Нито пък Ливия. Детенцето беше изгубено завинаги. Що се отнасяше до него, той щеше да даде съгласието си то да остане с Алдо и Франка, които бяха щастливи да го осиновят. Почувства, че му става студено, изправи се и влезе вътре.

* * *

— Комисарю, спите ли? Фацио съм. Искан да ви информирам, че днес следобед направихме събрание. Написахме протестно писмо до началника на полицията. Всички го подписаха, начело с господин Ауджело. Ще ви го прочета: „Ние, долуподписаните, които сме част от полицейското управление за обществена сигурност във Вигата, осъждаме...“.

— Почакай, изпратихте ли го?

— Да, комисарю.

— Ама че сте тъпаци! Можехте да ме уведомите, преди да го изпратите!

— Защо, преди или след това — какво значение има?

— Щях да ви убедя да не правите подобна щуротия.

Наистина ядосан, прекъсна връзката.

* * *

Доста време му трябваше, преди да заспи. Един час след като се беше унесъл, се събуди, светна лампата и седна в средата на леглото. Сякаш някакъв проблясък беше отворил очите му. По време на огледа с доктор Ликалци във виличката се беше чуло нещо, някаква дума, звук, как до го наречем, различен. Какво беше това? Ядоса се на себе си:

— Ама какво те засяга? Разследването вече не е твое.

Угаси светлината и си легна отново.

— Както и Франсоа — добави горчиво.

[1] От *gagliardo* (итал.) — силен, як. — Б.пр. ↑

10.

На следващата сутрин в полицейското управление почти целият личен състав беше налице: Ауджело, Фацио, Джермана, Гало, Галуцо, Джаломбардо, Торторела и Грасо. Липсваше само Катарела, но отсъствието му беше уважително, защото се намираше в Монтелуза на първата си лекция по информатика. Всички бяха с помръкнали лица, все едно беше Задушница, избягваха Монталбано, сякаш е заразен, и не го поглеждаха в очите. Бяха двойно обидени, най-напред от началника на полицията, който беше отстранил висшестоящия им от разследването само за да го оскърби, и след това от самия им началник, който беше реагирал лошо на тяхното протестно писмо до началника на полицията. Монталбано не само че не им благодари, както и да е, комисарят си беше такъв, но ги беше нарекъл и тъпащи, както ги уведоми Фацио.

И така, всички налице, но всички отегчени до смърт, защото, като се изключеше убийството на госпожа Ликалци, от два месеца не се случваше нищо съществено. Например на семействата Куфаро и Синагра, двете мафиотски шайки, които си оспорваха територията и заради които обикновено се налагаше да откриват с безупречно постоянство по един убит всеки месец (единия път някой от хората на Куфаро, другия път някой от тези на Синагра), изглежда, от известно време ентузиазмът им се беше изпарил. И всичко това, откакто Джозуе Куфаро, арестуван и светкавично покаял се за своите престъпления, беше изпратил в затвора Пепучо Синагра, който пък, арестуван и светкавично покаял се за своите престъпления, беше помогнал за вкарването в пандиза на Антонио Смека, братовчед на Куфаро, който, светкавично покаял се за своите престъпления, беше вкарал в беда Чико ло Кармине от фамилията Синагра, който...

Единствените гърмежи, които се бяха чули във Вигата, датираха отпреди месец, но те бяха от зарята по случай празника на свети Джерландо.

— Всичките мафиоти, които са номер едно, до един са в затвора!
— беше възкликнал победоносно по време на многолюдната пресконференция началникът на полицията Бонети-Алдериги.

„Но баш босовете са на техните места“ — беше си помислил комисарят.

Тази сутрин Грасо, който беше заел мястото на Катарела, решаваше кръстословица, Гало и Галуцо „пляскаха“ карти, Джаломбардо и Торторела играеха на дама, а другите четяха или съзерцаваха стената. Направо кипеше усилен труд.

На бюрото си обаче Монталбано намери планина от бумаги, които чакаха да ги подпише, както и преписки за приключване. Дали това не беше префиненото отмъщение на неговите хора?

* * *

Неочаквано „гранатата“ избухна към тринайсет часа, когато комисарят, вече с изтръпнала дясна ръка, мислеше да отиде да обядва.

— Комисарю, госпожа Анна Тропеано пита за вас. Струва ми се развълнувана — каза Грасо, телефонистът от сутрешната смяна.

— Салво! О, боже мой! Във водещите заглавия на информационната емисия по телевизията казаха, че Маурицио е убит!

В полицейското управление нямаха телевизори и Монталбано изскочи от кабинета си, затичвайки се към близкото кафене „Италия“.

Фацио го догони:

— Комисарю, какво става?

— Убили са Маурицио ди Блази.

Собственикът на кафенето, Джелсомино, и двама клиенти гледаха със зяпнала уста телевизионното предаване, в което журналистът от „Телевигата“ говореше за случката.

— ... и по време на този дълъг нощен разпит на инженер Аурелио ди Блази шефът на оперативно-следствената служба в Монтелуза господин Ернесто Пандзаки стига до хипотезата, че синът на Ди Блази, Маурицио, над когото бяха надвиснали сериозни подозрения за убийството на Микела Ликалци, би могъл да се укрива в селската им къща, намираща се на територията на Рафадали, собственост на семейство Ди Блази. Инженерът обаче твърдял, че

синът му не се е скрил в нея, тъй като той самият предния ден ходил дотам, за да го търси. Към десет часа тази сутрин господин Пандзаки с шестима полицаи отива в Рафадали и започва старателно претърсване на къщата, която е доста голяма. Изведнъж един от полицаите забелязва, че някакъв мъж тича по склона на голия хълм, който е почти до къщата. Господин Пандзаки и неговите полицаи се втурват да го преследват, тогава попадат на пещерата, в която Ди Блази се е укривал. Господин Пандзаки, с разположените уместно за ситуацията полицаи, заповядва на мъжа да излезе с вдигнати ръце. Внезапно Ди Блази излиза навън, крещейки: „Накажете ме! Накажете ме!“, като заплашително размахва някакво оръжие. Един от полицаите прибързано открива огън и младият Маурицио ди Блази пада смъртоносно уцелен в гърдите от откоса. Призивът, почти по Достоевски, „Накажете ме!“ на младия мъж е повече от признание. Инженер Аурелио ди Блази е бил поканен да се обади на адвоката си. Върху него тегнат подозрения за съучастничество при бягството на сина му, завършил живота си по такъв трагичен начин.

Докато се появяваше снимката с конската физиономия на горкия младеж, Монталбано излезе от кафенето и се върна в полицейското управление.

— Ако началникът на полицията не те беше отстранил от разследването, този нещастен човечец със сигурност все още щеше да е жив! — каза ядосано Мими.

Монталбано не му отговори, влезе в стаята си и затвори вратата. В разказа на журналиста имаше огромно противоречие. Ако Маурицио ди Блази е искал да бъде наказан и ако толкова много е желаел това наказание, защо тогава в ръката си е държал оръжие, с което е заплашвал полицаите? Въроръжен мъж, който насочва пистолета си към тези, които искат да го арестуват, не мечтае за наказание, а се опитва единствено да се измъкне и избяга.

— Фацио съм. Може ли да вляза?

С удивление комисарят видя, че след Фацио влязоха и Ауджело, Гало, Галуцо, Джаломбардо, Торторела и дори Грасо.

— Фацио говори с един свой приятел от оперативно-следствената служба в Монтелуза — каза Мими Ауджело и кимна на Фацио да продължи.

— Знаете ли какво е било оръжието, с което младежът е заплашвал господин Пандзаки и неговите хора?

— Не.

— Една обувка. Неговата дясна обувка. Преди да падне, е успял да я хвърли срещу Пандзаки.

* * *

— Анна? Монталбано съм. Чух.

— Не може да е бил той, Салво! Убедена съм в това! Цялата тази работа е само една трагична грешка! Трябва да направиш нещо!

— Слушай, не ти се обаждам по този повод. Ти познаваш ли госпожа Ди Блази?

— Да. Говорили сме си няколко пъти.

— Отивай веднага при нея. Не съм спокоен. Не ми се иска да стои сама, когато мъжът ѝ е в затвора, а синът ѝ току-що е убит.

— Тръгвам веднага.

* * *

— Комисарю, може ли да ви кажа нещо? Приятелят ми от оперативно-следствената служба в Монтелуза се обади отново.

— И ти каза, че с историята за обувката е искал да се измайтапи, просто да се пошегува с теб.

— Така е, но е истина, разказана шеговито.

— Слушай, сега си отивам вкъщи. Мисля, че днес следобед ще остана в Маринела. Ако имате нужда от мен, обаждайте ми се вкъщи.

— Комисарю, трябва да направите нещо.

— Ама престанете всички да ми досаждате!

* * *

Подмина моста и продължи направо, нямаше желание за пореден път да го чуе и от Анна, че на всяка цена той трябва да се намеси. В ролята на какъв? Ето го пред вас неопетнения и безстрашен рицар! Ето ви Робин Худ, Зоро и нощния палач в лицето само на един човек — Салво Монталбано!

Апетитът отпреди малко му беше преминал, затова си напълни една чинийка от тези, които се поставят под чашите, със зелени и черни маслини, отрязва си филия хляб и докато чоплеше храната, набра номера на Дзито.

— Николо? Монталбано съм. Можеш ли да ми кажеш дали началникът на полицията е свикал пресконференция?

— Насрочена е за днес, в пет следобед.

— Ти ще ходиш ли?

— Естествено.

— Направи ми една услуга. Попитай Пандзаки какво е било оръжието, с което Маурицио ди Блази ги е заплашил. А след като ти отговори, го попитай дали може да ти го покаже.

— Какво се крие зад това?

— Ще ти го съобщя, когато му дойде времето.

— Салво, може ли да ти кажа нещо? Тук всички сме убедени, че ако ти беше продължил разследването, Маурицио ди Блази все още щеше да е жив.

Започваше и Николо след Мими.

— Защо не вървите по дяволите!

— Благодаря ти. Виж, пресконференцията ще излъчваме директно.

* * *

Отиде и седна на верандата с книгата на Деневи в ръце. Но не успя да чете. В главата му пърхаше една мисъл, същата, която му беше хрумнала предишната нощ. Какво ли беше това странно, особено нещо, което беше видял или чул по време на огледа с доктора във виличката?

* * *

Пресконференцията започна точно в пет часа, защото Бонети-Алдериги беше маниак на тема точност („Тя е вежливостта на царете“, повтаряше винаги когато му се удадеше възможност, очевидно благородният му произход беше замаял главата му, виждаше се с корона на нея).

Тримата — началникът на полицията в средата, от дясната му страна Пандзаки, а от лявата — господин Латес, седяха зад една маса със зелена покривка. Зад тях на крак бяха шестимата полицаи, участвали в акцията. Докато лицата на униформените бяха сериозни и изопнати, тези на тримата началници изразяваха умерено задоволство, умерено, защото имаше убит човек.

Началникът на дирекцията на полицията взе пръв думата, като се ограничи само с това да възхвали Ернесто Пандзаки („човек, който е обречен на блестящо бъдеще“), да отдаде и на самия себе си поне минимално признание за това, че е взел решението да повери разследването на шефа на оперативно-следствената служба, който „беше съумял да разреши случая за двайсет и четири часа, докато на някои други хора, с вече остарелите им методи, кой знае колко време щеше да им трябва“.

Монталбано, седнал пред телевизора, удържа на противниковите удари, без да реагира дори мислено.

След това даде думата на Ернесто Пандзаки, който повтори съвсем същото, което комисарят вече беше чул от журналиста на „Телевигата“. Не се разпростря в подробности, изглежда, бързаше да си тръгне.

— Някой има ли въпроси? — попита господин Латес.

Един човек вдигна пръст:

— Сигурен ли сте, че младият мъж е извикал: „Накажете ме!“?

— Напълно сигурен. Два пъти. Всички го чухме. — И се обърна да погледне шестимата полицаи, които поклатиха глава в знак на съгласие. Изглеждаха като кукли на конци. — И то с какъв тон! — преувеличи Пандзаки. — Отчаян.

— За какво е обвинен бащата? — попита втори журналист.

— Съучастничество — каза началникът на полицията.

— А може би и за нещо друго — добави с мистериозно изражение Пандзаки.

— Съучастие в убийството ли? — дръзна трети.

— Не съм казал това — каза раздразнено Пандзаки.

Най-накрая Николо Дзито направи знак, че иска да говори.

— С какво оръжие ви заплаши Маурицио ди Блази?

Разбира се, журналистите, които не знаеха как са се развили нещата, не забелязаха нищо, но комисарят видя ясно как шестимата полицаи се вцепениха, а полуусмивката изчезна от физиономията на шефа на оперативно-следствената служба. Само началникът на полицията и шефът на кабинета му не показаха никакви особени реакции.

— Граната в ръката — каза Пандзаки.

— И кой му я е дал? — притисна го Дзито.

— Вижте, касае се за граната, останала от войната, но годна за употреба. Имаме някаква мъглява идея откъде може да я е намерил, но предстои да се направи проверка.

— Може ли да ни я покажете?

— Намира се при криминолозите.

С това пресконференцията приключи.

* * *

В шест и половина се опита да се свърже с Ливия. Телефонът дълго звъня, но напразно. Започна да се притеснява. Да не ѝ е станало лошо? Обади се на Джована, приятелка и колежка от работата на Ливия, с чийто номер разполагаше. Джована му съобщи, че Ливия е отишла както обикновено на работа, но според Джована била много бледа и нервна. Ливия ѝ казала също, че е изключила телефона си, защото не искала да я безпокоят.

— Как вървят нещата между вас? — попита го Джована.

— Бих казал — не много добре — отговори ѝ дипломатично Монталбано.

Каквото и да правеше — да чете книга или да гледа морето, докато пуши цигара, изведнъж въпросът, точен и настоятелен, се връщаше. Какво беше видял или чул във виличката, което не пасваше?

* * *

— Ало, Салво? Анна съм. Току-що си тръгнах от госпожа Ди Блази. Добре направи, като ми каза да отида. Роднините и приятелите им, разбира се, се бяха постарали да покажат, че стоят далече от семейство, в което бащата е арестуван, а синът е убиец. Рогоносци!

— Как е госпожата?

— Как искаш да е? Изпадна в колапс, трябваше да повикам лекар. Сега се чувства по-добре и защото адвокатът на съпруга ѝ се обади с новината, че не след дълго щели да пуснат инженера.

— Не са ли могли да го уличат в съучастничество?

— Не мога да ти кажа. Изглежда, че въпреки това ще му повдигнат обвинения, но след като го пуснат под гаранция. Ще минеш ли през вкъщи?

— Не знам, ще видя.

— Салво, трябва да се задействаш. Маурицио беше невинен, сигурна съм в това, убили са го.

— Анна, не си пълни главата с объркани мисли.

* * *

— Ало, комисерийо? Вие лично и пирсонално ли сте? Катарела съм. Тилифонира съпругът на жертвата и каза така, че вие лично да му се обадите в „Чоли“ тази вечер, към десет.

— Благодаря. Как мина първият ден от курса?

— Добре, комисерийо, добре. Всичко разбрах. Преподавателят ме похвали. Каза, че хора като мен са рядкост.

* * *

Гениалната идея го осени малко преди осем и той я вкара в действие, без да губи нито миг. Качи се в колата и потегли в посока Монтелуза.

— Николо е в студиото — каза му секретарката, — но след малко приключва.

След няма и пет минути дойде Дзито задъхан.

— Бях ли ти от полза, видя ли пресконференцията?

— Да, Николо, и ми се струва, че уцелихме в десетката.

— Може ли да ми кажеш защо тази граната е толкова важна?

— Ти би ли подценил гранатата?

— Хайде, кажи за какво става въпрос.

— Все още не мога. Макар че може би след малко ще го разбереш, но си е твоя работа и аз нищо не съм ти казал.

— Хайде, какво искаш да направя или да кажа в информационната емисия? Нали затова си тук? Вече си моят таен режисьор.

— Ако го направиш, ще ти дам подарък — извади от джоба си една от снимките на Микела, които му беше дал доктор Ликалци, и му я подаде. — Ти си единственият журналист, който ще разбере каква е била госпожата като жива. В дирекцията на полицията в Монтелуза нямат снимки, защото документите за самоличност — шофьорската книжка, паспортът, ако е имала такъв, са били в торбата ѝ и убиецът ги е отмъкнал със себе си. Ако искаш, може да я покажеш на твоите зрители.

Николо Дзито нацупи устни:

— Това значи, че услугата, която ще ми поискаш, май ще е голяма. Казвай.

Монталбано се изправи, отиде и заключи вратата на стаята на журналиста.

— Не — каза Николо.

— Не какво?

— Не, на каквото и да поискаш от мен. Щом като заключи вратата, няма да участвам.

— Ако ми помогнеш, след това ще ти дам достъп до всички факти, с които да вдигнеш пушилка на национално равнище.

Дзито не отговори; очевидно объркан, той се колебаеше между страха и смелостта.

— Какво трябва да направя? — попита накрая полугласно.

— Трябва да кажеш, че са ти се обадили двама свидетели.

— Съществуват ли?

— Единият — да, но другият — не.

— Кажи ми само какво е казал този, който съществува.

— Не, и двамата. Решавай: да или не?

— Ама ти даваш ли си сметка — ако разберат, че съм си измислил свидетел, може да ме изхвърлят от регистъра на журналистите?

— Разбира се. В този случай те упълномощавам да кажеш, че аз съм те убедил. Така и мен може да ме натирят вкъщи и тогава двамата ще ходим да садим бакла.

— Нека направим така — първо ми кажи за фалшивия свидетел. Ако звучи достоверно, ще ми кажеш и за истинския.

— Съгласен съм. Днес след пресконференцията ти се е обадил някакъв човек, който е бил на лов твърде близо до мястото, където са застреляли Маурицио ди Блази. Казал ти е, че нещата не са се развили така, както ги е декларирал Пандзаки. След това е прекъснал връзката, без да си каже името и фамилията. Явно е бил изплашен. Ти цитирай мимоходом този епизод и благородно потвърди, че не искаш да му отдаваш голямо значение, тъй като се отнася за анонимно телефонно обаждане, а твоята професионална етика не ти позволява да даваш гласност на анонимни доноси.

— Но между другото съм го казал.

— Извинявай, Николо, но това не е ли вашата обичайна практика? Да нанасяте вреди, прикривайки след това отговорността си?

— По този въпрос после ще ти кажа нещо. Давай, разкажи ми и за истинския свидетел.

— Казва се Джило Яконо, но ще съобщиш само инициалите му, Д. Я. и толкова. Този господин в сряда, малко след полунощ, е видял туингото да идва към вилата, а от него са слезли Микела и някакъв непознат, като спокойно са се запътили към къщата. Мъжът е носел куфар. Куфар, а не куфарче. При това положение въпросът е следният — защо Маурицио ди Блази е отишъл, носейки куфар, да изнасили госпожа Ликалци? В него чаршафи за смяна ли е имало, в случай че изцапа леглото? И още — онези от оперативно-следствената служба намерили ли са го някъде? Защото във виличката със сигурност го нямаше.

— Това ли е всичко?

— Да.

Николо беше охладнял, очевидно не беше преглътнал укора на Монталбано за навиците на журналистите.

— Що се отнася до моята професионална етика, днес следобед след пресконференцията ми се обади някакъв ловджия, за да ми каже, че нещата не са се развили така, както са били разказани. Но тъй като не поиска да каже името си, не пуснах новината.

— Ти на подбив ли ме вземаш?

— Сега ще се обадя на секретарката, за да ти пусна да чуеш записа на телефонното обаждане — каза, изправяйки се, журналистът.

— Извини ме, Николо. Няма нужда.

11.

Цяла нощ се въртя в леглото, но сън не го хващаше. Пред очите му все беше картината с простреляния Маурицио, който успяваше да хвърли обувката си срещу своите преследвачи, жест на клет и преследван човек, който беше едновременно комичен и отчаян. „Накажете ме!“, беше извикал и всички се бяха засилили да тълкуват този зов по най-баналния и намаляващ напрежението начин, а именно като: „Накажете ме, защото изнасих и убих, накажете ме за моя грях!“. Но ако в този момент е трябвало да означава нещо съвсем друго? Какво ли му е минавало през главата? „Накажете ме, защото съм различен, накажете ме, защото обичах много, накажете ме, защото съм се родил“, така можеше да се продължава до безкрай, но на това място комисарят спря, от една страна, защото не обичаше да се подхлъзва в дървената банална философия, и от друга, защото изведнъж беше разбрал, че единственият начин, за да изгони тази обсебваща картина и онзи вик, не се състоеше в това да си задава някакви общи въпроси, а да направи съпоставка на фактите. За да я направи, имаше само един-единствен път. Едва тогава успя да затвори очи поне за два часа.

* * *

— Всички при мен — каза на Мими Ауджелло, влизайки в полицейското управление.

Пет минути след това хората му до един застанаха пред него в кабинета му.

— Настанявайте се удобно — каза Монталбано. — Това не е официален разговор, а раздумка между приятели.

Мими и още двама или трима седнаха, а другите останаха на крак. Грасо, заместникът на Катарела, се подпря на касата на вратата, като надаваше ухо и към телефонната централа.

— Вчера господин Ауджело ми каза нещо, което ме нарани веднага щом разбрах, че Ди Блази е застрелян. Рече ми горе-долу следното — ако разследването беше останало в твоите ръце, в този час онзи млад човек все още щеше да е жив. Можеше да му отговоря, че началникът на полицията ме е отстранил от разследването и затова не нося никаква отговорност. Формално това е вярно, но господин Ауджело има право. Когато началникът на полицията ме повика, за да ми заповяда да не се занимавам повече с убийството на Ликалци, се поддадох на гордостта си. Не протестирах, не се опълчих, оставих го да разбере, че ако ме пита мен, може да иде да му го сложат отзад. И така заложих на карта живота на един човек. Защото е ясно, че никой от вас нямаше да стреля по клетия нещастник, който дори не беше с всичкия си.

Никога не го бяха чували да говори така, гледаха го слисано и със затаен дъх.

— Тази нощ мислих за това и взех решение. Ще си върна разследването.

Кой даде началото на ръкоплясканията? Монталбано обаче знаеше как да видоизменя вълнението си в ирония.

— Казах ви вече, че сте тъпаци, не ме карайте да ви го повтарям. Разследването — продължи той — вече е приключило. Затова, ако всички сте съгласни, ще трябва да процедираме, плувайки под вода, само с перископа отгоре. Длъжен съм да ви предупредя, че ако в Монтелуза го разберат, всеки от нас би могъл да си навлече сериозни неприятности.

* * *

— Комисар Монталбано? Емануеле Ликалци съм.

Монталбано си спомни, че предната вечер Катарела му беше казал, че се е обаждал докторът, но беше забравил.

— Извинете ме, но вчера вечерта имах...

— Ама, моля ви се! Освен това от вчера вечерта до днес нещата се промениха.

— В какъв смисъл?

— В смисъл че вчера в късния следобед получих уверение, че в сряда сутринта бих могъл да тръгна за Болоня с клетата Микела. Рано тази сутрин обаче ми се обадиха от дирекцията на полицията, за да ми кажат, че нещата трябва да се отложат, защото на тях им е нужно, и че погребението ще може да се извърши едва в петък. Затова реших да отпътувам и да се върна в четвъртък вечерта.

— Докторе, вие сигурно сте разбрали, че разследването...

— Да, разбира се, но нямах предвид разследването. Спомняте ли си, че се заговорихме и за колата, за туингото? Може ли вече да говоря с някого да я препродам?

— Вижте, докторе, нека да направим така — аз лично ще наредя да закарат колата ви при наш доверен тенекеджия, защото щетата е нанесена от нас и ще трябва да я платим. Ако искате, мога да възложа на нашия тенекеджия да ви потърси и купувач?

— Вие сте превъзходен човек, комисарю.

— Бихте ли задоволили любопитството ми — какво ще правите с виличката?

— Ще обявя за продажба и нея.

* * *

— Николо се обажда. Както можеше и да се предположи.

— Обясни ми по-добре.

— Получих призовка от съдебния следовател Томазео за днес следобед в четири часа.

— И за какво те вика?

— Ама ти си голям нахалник! Как може да ме питаш! Първо ме оплиташ в тия кълчища, а след това забравяш за всичко? Ще ме обвини, че съм си премълчал пред полицията за неоценимите свидетелски показания. А след това, ако разбере отнякъде, че единият от двамата свидетели дори не знам кой е, тогава ще ми се отели волът, този е способен да ме натика в затвора.

— Да ми се обадиш.

— Разбира се! Така поне веднъж в седмицата ще идваш да ме навестяваш и да ми носиш портокали и цигари.

* * *

— Слушай, Галуцо, имам нужда да се видя със зет ти, журналиста от „Телевигата“.

— Веднага ще му кажа, комисарю — тръгна да излиза от стаята, но любопитството му взе връх. — Но ако е нещо, което и аз бих могъл да узная...

— Галу, не само може, но и трябва да го узнаеш. Нуждая се зет ти да ни сътрудничи за случая „Ликалци“. С оглед на това, че не можем да действаме открито, трябва да се възползваме от помощта, която частните телевизии могат да ни окажат, давайки вид, че действат по собствена инициатива. Добре ли го обясних?

— Повече от добре.

— Мислиш ли, че зет ти е предразположен да ни помогне?

Галуцо започна да се смее:

— Комисарю, ама той, ако вие го помолите да каже по телевизията, че са открили, че луната е направена от извара, ще го каже и още как! Знаете ли, че той умира от завист?

— Към кого?

— Към Николо Дзито, комисарю. Казва, че към Дзито проявявате особено внимание.

— Вярно е. Вчера вечерта Дзито ми направи услуга и с това му създадох неприятности.

— И сега искате да направите същото и със зет ми ли?

— Ако е готов.

— Кажете ми какво желаете, няма никакви проблеми.

— Тогавата ти му съобщи какво трябва да направи. Ето, вземи тази снимка. На Микела Ликалци е.

— По дяволите, колко красива е била!

— В редакцията зет ти трябва да има снимка и на Маурицио ди Блази. Струва ми се, че я видях, когато съобщиха новината за убийството му. В информационната емисия в един часа, а също и във вечерната, зет ти трябва да покаже и двете снимки, сложени една до друга. Трябва да каже, че тъй като има празнина от пет часа в разследването, тоест между седем и половина в сряда вечерта, когато се е разделила с една своя приятелка, и малко след полунощ, когато е

видяна да отива в компанията на някакъв мъж към виличката си, би искал да узнае дали някой е в състояние да даде сведения за Микела Ликалци през тези часове. Още по-добре ще е да попита дали някой я е видял в компанията на Маурицио през това време и къде. Ясен ли съм?

— Твърде ясен.

— От този момент нататък оставаш на бивак в „Телевигата“.

— Какво ще рече това?

— Означава, че ще стоиш там, все едно си редактор. Веднага щом се появи някой с информация, казваш да ти го прехвърлят и ти ще говориш с него. А след това ще ми докладваш.

* * *

— Салво? Николо Дзито съм. Принуден съм отново да те обезпокоя.

— Новини? Изпратиха ли ти карабинерите?

Очевидно Николо нямаше никакво желание да се шегува.

— Можеш ли да дойдеш незабавно в редакцията?

* * *

Монталбано доста се удиви, като видя в кабинета на Николо адвокат Орацио Гутадауро, специалист по наказателни дела с лоша репутация, защитник на всички мафиоти от провинцията и дори извън нея.

— А, прекрасният комисар Монталбано! — каза адвокатът веднага щом го видя да влиза.

Николо изглеждаше леко объркан.

Комисарят погледна въпросително журналиста — защо го бе повикал в присъствието на Гутадауро? Дзито му отговори с думи:

— Адвокатът е господинът, който се обади вчера, онзи, който е бил на лов.

— А, така ли? — каза комисарят.

С Гутадауро колкото по-малко се говореше, толкова по-добре беше, защото не е човек, с когото можеш да си поделиш залька.

— Думите, които тук присъстващият уважаем журналист — подхвана адвокатът със същия тон, който използваше и когато беше в съда — употреби по телевизията, за да ме опише, ме накараха да се почувствам като червей!

— О, боже, какво съм казал? — попита разтревожено Николо.

— Използвахте точно тези изрази: незнаен ловец и анонимен събеседник.

— Да, но какво обидно има? Има и незнаен воин...

— ... Анонимният венецианец — подсили Монталбано, който започваше да се забавлява.

— Как е възможно?! Как е възможно?! — продължи адвокатът, все едно не ги беше чул. — Орацио Гутадауро да бъде обвинен подмолно в малодушие? Не можах да го понеса и ето ме тук.

— Но защо дойдохте при нас? Ваш дълг е да отидете в Монтелуза при господин Пандзаки и да му кажете...

— Шегувате ли се, младежи? Пандзаки беше на двайсет метра от мен и разказа напълно различна история! Между мен и него ще повярват на него! Знаете ли колко от моите клиенти, при това невинни хора, са се оказвали въввлечени и обвинени заради лъжливите думи на някой полицай или карабинер? Стотици!

— Слушайте, адвокате, по какво се отличава вашата версия относно фактите от тази на господин Пандзаки? — попита Дзито, който не успяваше повече да удържа любопитството си.

— По един детайл, уважаеми.

— Какъв е той?

— Че младежът Ди Блази беше невъоръжен.

— Ех, не! Не вярвам. Вие искате да кажете, че онези от оперативно-следствената служба са стреляли хладнокръвно само за да си направят удоволствието да убият човек?

— Просто казах, че Ди Блази беше невъоръжен, но другите са го помислили за въоръжен, защото държеше нещо в ръката си. Стана ужасяващо недоразумение.

— Какво е държал в ръката си?

Гласът на Николо Дзито беше станал писклив.

— Една от своите обувки, приятелю мой. — Докато журналистът рухваше върху стола, адвокатът продължи: — Аз изпълних дълга си да

направя публично достойние случката. Мисля, че моят висок граждански дълг...

На това място Монталбано разбра играта на Гутадауро. Не беше убийство на мафията и следователно, давайки свидетелски показания, не нанасяше вреда на никого от своите клиенти. Създаваше си реноме на образец гражданин и едновременно с това оплюваше полицията.

— Предния ден дори го видях — каза адвокатът.

— Кого? — попитаха в един глас Дзито и Монталбано, които се бяха вгълбили в мислите си.

— Младежа Ди Блази, кого друг? В тази зона става добър лов. Видях го отдалече, защото не разполагах с бинокъл. Куцаше. След това пристъпи към пещерата, седна на слънце и започна да яде.

— Момент... — каза Дзито. — Май трябва да разбирам от думите ви, че младият мъж се е бил скрил там, а не в селската им къща. Бил е на няколко крачки от нея!

— Какво да ви кажа, скъпи ми Дзито? Дори и завчера, когато минах покрай къщата на семейство Ди Блази, видях, че външната ѝ врата е заключена с катинар, който беше голям колкото сандък. Сигурен съм, че не се е крил във вилата, може би за да не компрометира семейството си.

Монталбано се убеди в две неща. Адвокатът беше готов да опровергае шефа на оперативно-следствената служба също и за мястото, на което се е укривал от закона младият мъж. А това означава, че и обвинението към баща му, инженера, щеше да рухне със страшна сила и да нанесе големи вреди на Пандзаки. За второто нещо, което беше разбрал, искаше най-напред да получи потвърждение:

— Ще задоволите ли любопитството ми, адвокате?

— На вашите заповеди, комисарю.

— Вие непрекъснато ли сте на лов, никога ли не ходите в съда?

Гутадауро му се усмихна, а Монталбано му отвърна със същото. Бяха се разбрали. Твърде вероятно беше адвокатът никога да не е ходил на лов през живота си. Онези, които бяха видели и го бяха изпратили, би трябвало да са приятели на другите, които Гутадауро наричаше свои клиенти, а целта им беше да направят така, че да стане скандал в дирекцията на полицията в Монтелуза. Трябваше да се пипа внимателно, не му допадаше да ги има за съюзници.

— Адвокатът ли ти каза да ми се обадиш? — попита комисарят Николо.

— Да.

Значи, знаеха всичко. Бяха наясно, че несправедливо са го отстранили от следствието, представяха си го решен да си отмъсти и бяха готови да го използват.

— Адвокате, вие със сигурност би трябвало да сте разбрали, че вече не съм титулярят на разследването, което впрочем трябва да се счита за приключено.

— Да, но...

— Няма никакво „но“, адвокате. Ако вие наистина искате да изпълните гражданския си дълг, отидете при съдебния следовател Томазео и му разкажете вашата версия на случката. Приятен ден! — Обърна гръб и излезе.

Николо се затича след него, хвана го за ръката.

— Ти си я знаел! Ти си знаел историята за обувката! Затова ми каза да питам Пандзаки какво е било оръжието му!

— Да, Николо, знаех я. Но те съветвам да не я използваш в своята информационна емисия, защото няма нито едно доказателство, че нещата са се развили така, както ги разказва Гутадауро, макар че е твърде вероятно това да е истината. Действай предпазливо.

— Но след като ти самият ми казваш, че е истината!

— Опитай се да ме разбереш, Николо. Готов съм да се обзаложа, че адвокатът не знае изобщо къде се намира пещерата, където се е криел Маурицио. Той е марионетка, чиито конци ги дърпа мафията. Приятелите му са разбрали за нещо и са решили, че за тях това е добре дошло, за да го използват. Хвърлят в морето мрежата и се надяват, че в нея ще се хванат Пандзаки, началникът на полицията и съдебният следовател Томазео. Добра бъркотия. Но за да се изтегли мрежата в лодката, е нужен силен мъж, тоест аз, заслепен според тях от жаждата за отмъщение. Стана ли ти ясно?

— Да. Как да процедирам с адвоката?

— Повтори му същите неща, които му казах и аз. Да върви при съдебния следовател. Ще видиш, че ще откаже. А онова, което каза Гутадауро, ти ще го повториш, дума по дума, на Томазео. Ако не е глупак, а той не е глупак, ще разбере, че може би е в опасност.

— Той обаче няма нищо общо с убийството на Ди Блази.

— Но е подписал обвиненията срещу баща му, инженера. А онези са готови да свидетелстват, че Маурицио никога не се е крил в къщата в Рафадали. Томазео, ако иска да си спаси задника, трябва да обезоръжи Гутадауро и неговите приятели.

— И как?

— Откъде да знам?

* * *

Тъй като се намираше в Монтелуза, се отправи към дирекцията на полицията, надявайки се да не срещне Пандзаки. Слезе тичешком в подземие, където се помещаваше отдел „Криминология“, и влезе направо в кабинета на шефа.

— Добър ден, Аркуа.

— Добър ден — каза другият, леденостуден като айсберг. — Мога ли да ви бъда полезен с нещо?

— Минавах оттук и ме обзе любопитство.

— Много съм зает.

— Не се и съмнявам, но ще ви отнема само минута. Желая да получа някаква информация за онази граната, която Ди Блази се е опитал да хвърли срещу полицаите.

По лицето на Аркуа не потрепна нито един мускул.

— Не съм длъжен.

Възможно ли е да се владее до такава степен?

— Хайде, колега, бъдете така любезен. Нужни са ми три показателя: цвят, размер и марка.

Аркуа изглеждаше искрено учуден. В очите му ясно се четеше въпросът дали Монталбано не е полудял.

— По дяволите, какви ги говорите?

— Ще ви помогна аз. Черна? Кафява? Номер четирийсет и три? Четирийсет и четири? Мокарина? Марка „Суперга“? „Ди Варезе“?

— Успокойте се — каза Аркуа, въпреки че нямаше нужда от това, но той все пак реши да спази правилото, че лудите не трябва да се превъзбуждат. — Елате с мен.

Монталбано го последва, влязоха в стая, в която имаше голяма бяла маса под формата на полумесец и трима души в бели престилки,

които се суетяха около нея.

— Каруана — каза Аркуа на един от тримата мъже, — покажи на колегата Монталбано гранатата. — И докато онзи отваряше едно желязно гардеробче, Аркуа продължи: — Ще я видите разглобена, но когато я донесоха тук, беше опасна, защото можеше да се задейства. — Взе целофанения плик, който Каруана му подаде, и го показа на комисаря: — Това е стара О. Т. О., била е в снаряжението на нашата армия през четирийсетте години.

Монталбано не успяваше да проговори, гледаше раздробената на части граната със същия поглед като този на собственика на ваза от епохата на династията Мин, която току-що е паднала на земята.

— Снехте ли отпечатъци?

— Много от тях бяха размазани, но два, които бяха на младия Ди Блази, се оказаха твърде ясни — от палеца и показалеца на дясната му ръка.

Аркуа остави плика на масата, постави ръката си върху рамото на комисаря и го побутна към коридора.

— Трябва да ме извините, защото вината е изцяло моя. Не си представях, че началникът ще ви отстрани от разследването.

Имаше предвид моментното помрачаване на мисловната дейност на Монталбано, което отдаваше на преживения шок от отстраняването. В края на краищата този господин Аркуа беше способен младеж.

* * *

Докато слизаше с колата си към Вигата, Монталбано счете, че шефът на криминологията несъмнено беше искрен, защото не би могло да е толкова великолепен артист. Но как се хвърля граната, ако се държи само с палеца и показалеца? Най-доброто, което можеше да ти се случи, мятайки я така, е да ти раздробят тестисите. Аркуа би трябвало да открие и голяма част от дясната длан по нея. Ако нещата стояха по този начин, откъде да знаеш дали тези от оперативно-следствената служба не са хванали двата пръста на вече мъртвия Маурицио и не са ги притиснали към гранатата? Веднага щом въпросът се оформи в съзнанието му, смени посоката и се върна в Монтелуза.

12.

— Какво искате? — попита го Паскуано веднага щом го видя да влиза в кабинета му.

— Трябва да призова нашето приятелство — започна с предисловие Монталбано.

— Приятелство? Ние двамата приятели ли сме? Заедно ли вечеряме? Споделяме ли си?

Доктор Паскуано си беше такъв и комисарят ни най-малко не се почувства разстроен от думите, които му каза. Нужно беше само да се намери необходимият подход към него.

— Ех, ако не е приятелство, е уважение.

— Това — да — призна Паскуано.

Беше налучкал. Ледът се беше стопил.

— Докторе, какво още трябва да установявате по тялото на Микела Ликалци? Има ли нещо ново?

— Какво ново? От доста време съм казал на съдебния следовател и на началника на полицията, че от моя страна няма пречки да предам тялото на съпруга й.

— Ха, така ли? Защото, вижте, точно съпругът й ми каза, че са му се обадили от дирекцията на полицията, за да му съобщят, че погребението може да бъде направено едва в петък сутринта.

— Майната им!

— Извинете ме, докторе, ако прекалявам с вашето търпение. Всичко наред ли е по тялото на Маурицио ди Блази?

— В какъв смисъл?

— Хъм, как е умрял?

— Що за тъп въпрос. Картечен откос, с който за малко да го направят на бюст, за да го покачат върху някой паметник.

— Десният му крак?

Доктор Паскуано притвори очи, които и без това бяха малки:

— Защо ме разпитвате точно за десния му крак?

— Защото левият не ми се струва интересен.

— Ех, така е. Бил го е ударил, изкълчване или нещо подобно, не е можел повече да си обува обувката. Но се е наранил няколко дни преди смъртта си. Лицето му беше отекло от някакъв удар.

Монталбано подскочи:

— Били ли са го?

— Не знам. Или са го цапнали силно в лицето, или е паднал. Но не са били полицаите. И тази контузия датира отпреди това.

— Когато си е ударил крака ли?

— Горедолу, поне така си мисля.

Монталбано се изправи и подаде ръка на доктора:

— Благодаря ви! Тръгвам си, за да не ви преча. Едно последно нещо. Вас веднага ли ви уведомиха?

— За какво?

— За това, че са застреляли Ди Блази.

Доктор Паскуано така присви очичките си, че изглеждаше, сякаш изведнъж е заспал. Не му отговори веднага.

— Тези неща нощем ли ги сънувате? Свраките ли ви ги казват? Или говорите с духове? Не, младежа са го застреляли в шест сутринта. На мен ми съобщиха, че трябва да отида, към десет. Казаха ми, че първо искат да приключат навреме с обиска на къщата.

— Още един последен въпрос.

— Благодарение на тези все последни въпроси ще ме държите тук до среднощ.

— След като ви докараха трупа на Ди Блази, някой от оперативно-следствената служба поиска ли разрешение от вас да го огледа насаме?

Доктор Паскуано се удиви:

— Не. Защо им е трябвало да го правят?

* * *

Върна се в „Свободна мрежа“, тъй като трябваше да държи в течение Николо Дзито за развоя на събитията. Беше ясно, че адвокат Гутадауро вече си беше тръгнал.

— Защо се връщаш?

— След това ще ти кажа, Николо. Как мина с адвоката?

— Направих както ми каза. Подканих го да отиде при съдебния следовател. Отговори ми, че ще си помисли. След това обаче добави нещо любопитно, което нямаше нищо общо с останалото. Или поне изглеждаше така, иди ги разбери тези хора. „Блазе ви, че живеете между изображения! В днешно време са важни картините, а не думите.“ Това ми каза. Какво ли означава?

— Не знам. Виж, Николо, гранатата е при тях.

— О, боже! Значи, онова, което ни разказа Гутадауро, е лъжа!

— Не, вярно е. Пандзаки е хитър, вързал си е гащите много умело. Криминалозите изследват някаква граната, която им е дал Пандзаки, граната, върху която са отпечатъците на Ди Блази.

— О, Богородице, каква бъркотия! Пандзаки се е подсигурил! А аз какво ще разкажа на Томазео?

— Всичко, както се уговорихме. Само че не бива да се показваш твърде скептичен по отношение съществуването на гранатата. Разбра ли ме?

* * *

За да се стигне от Монтелуза във Вигата, имаше и един изоставен път, който комисарят много харесваше. Тръгна по него и като се изравни с надвисналото мостче над потока, който от векове вече не беше поток, а падина, пълна със скали и обли речни камъни, спря колата си, слезе от нея и се насочи към малката горичка, в средата на която се издигаше огромно сарацинско маслиново дърво — от онези изкривените и усуканите, които се влачат като змии по земята, преди да се извисят към небето. Седна на един клон, запали цигара и започна да разсъждава над фактите от сутринта.

* * *

— Мими, влез, затвори вратата и сядай. Трябва да ми дадеш малко информация.

— Готово.

— Ако иззема някакво оръжие, откъде да знам какво, револвер или картечен пистолет, какво правя по-нататък с него?

— Обикновено го даваш на този, който се намира най-близо до теб.

— Тази сутрин сме се събудили с чувство за хумор?

— Искаш да разбереш какви са разпорежданията по въпроса ли? Иззетите оръжия незабавно се предават в съответния отдел на дирекцията на полицията в Монтелуза, където се описват и след това се заключват в малкия склад, който се намира на отсрещната страна на канцелариите на отдел „Криминология“ в конкретния случай, който касае Монтелуза. Достатъчно ли е?

— Да. Мими, ще се осмеля да направя една възстановка. Ако говоря щуротии, прекъсни ме. И така, Пандзаки и хората му правят обиск на селската къща на инженер Ди Блази. Имай предвид, че входната врата е затворена с огромен катинар.

— Откъде го знаеш?

— Мими, не злоупотребявай с разрешението, което ти дадох. Огромния катинар не съм си го измислил. Знам за него и толкова. Мислят си обаче, че може да бъде фалшив, тъй като инженерът, след като е снабдил сина си с провизии, го е заключил вътре, за да направи така, че къщата да изглежда необитаема. Ще отиде да го освободи, като премине суматохата и вдигнатата пушилка в момента. Изведнъж обаче един от полицаите забелязва Маурицио, който отива да се скрие. Обкръжават пещерата, Маурицио излиза с нещо в ръката, единият от полицаите, който е по-нервен от останалите, си наумява, че това е някакво оръжие, стреля и го убива. Когато си дават сметка, че клетникът е държал в ръка дясната си обувка, която не е могъл повече да си обува, защото кракът му е бил счупен...

— Откъде го знаеш?

— Мими, трябва да престанеш или повече няма да ти разказвам приказката. Когато забелязват, че е било само обувка, им става ясно, че са я втасали здравата. Брилянтната операция на Ернесто Пандзаки и на неговата мръсна половин дузина рискува да свърши зле, направо да завони. Започват да мислят и да премислят, единственият начин е да се направи така, че наистина Маурицио да се окаже, че е бил въоръжен. Наговарят се. Въоръжен — но с какво? И тук шефът на оперативно-следствената служба е осенен от гениалната идея — с ръчна граната.

— Защо не с пистолет, че е по-лесно?

— Ти не си на нивото на Пандзаки, Мими, примири се. Шефът на оперативно-следствената служба знае, че инженер Ди Блази няма разрешително за носене на оръжие, нито е подавал декларация за притежаване на оръжие. Но някакъв спомен от войната, благодарение на това че го виждаш пред себе си всеки ден, вече не се счита за оръжие. Или пък се качва на тавана и се забравя.

— Може ли да говоря? През четирийсета година инженер Ди Блази е бил малко или много на пет години и войната я е правил с пистолет с тапа.

— А баща му, Мими? Чичо му? Братовчед му? Дядо му? Прадядо му? Неговият...

— Добре де, добре.

— Проблемът е къде да се намери граната, която да е останала от войната?

— В склада на дирекцията на полицията — каза спокойно Мими Ауджело.

— Точно така. Всичко съвпада, защото доктор Паскуано е повикан четири часа след смъртта на Маурицио.

— Откъде го знаеш? Добре де, извинявай.

— Ти познаваш ли началник-склада?

— Да. Но ти също — Нене Лофаро. Известно време служеше тук при нас.

— Лофаро? Ако си го спомням добре, не е от хората, на които можеш да кажеш „дай ми ключа, че трябва да взема една граната“.

— Трябва да се проучи как са се развили нещата.

— Иди ти в Монтелуза, за да се поинтересуваш. Аз не мога да отида, защото съм им на мушката.

— Съгласен съм. А, Салво, бих ли могъл да си взема утре свободен ден?

— Заради някоя курва ли?

— Не е курва, а приятелка.

— Не можеш ли да бъдеш с нея вечерта, след като приключиш тук?

— Тя си заминава утре следобед.

— Чужденка ли е? Добре, поздравления. Но преди това трябва да разнищиш тази история с гранатата.

— Бъди спокоен. Днес, след като обядвам, отивам в дирекцията на полицията.

* * *

Имаше желание да постои малко с Анна, но след като подмина моста, отпраши направо към вкъщи.

В пощенската кутия намери голям плик, пощальонът го беше прегънал на две, за да може да влезе в нея. Не беше отбелязано името на изпращача. Монталбано го мъчеше глад и отвори хладилника — октоподчета с чери домати, маслини, каперси и най-обикновена салца от пресни домати. Виждаше се, че прислужницата Аделина не е имала време или желание. Докато чакаше водата за спагетите да заври, взе плика. В него имаше цветен каталог на „Еросервиз“ с всички порнокасети, за всеки индивидуален или особен вкус.

Смачка го и го хвърли в кошчето за боклук. Наяде се и отиде в тоалетната. Влезе, но излезе на бегом с разкопчани панталони, изглеждаше като изваден от филм от старите ленти на Лари Сиймън. Как не беше помислил преди това? Трябваше да пристигне каталогът за видеокасетите с порно ли, за да се сети? Намери номера в телефонния указател на Монтелуза.

— Ало, адвокат Гутадауро? Комисар Монталбано съм. Какво правите, ядете ли? Да? Извинете ме.

— Кажете, комисарю.

— Един приятел, знаете как стават тези работи, говорейки за това-онова, ми каза, че имате хубава сбирка от видеокасети, заснети лично от вас, когато ходите на лов.

Много дълга пауза. Мозъкът на адвоката се наложи вихрено да заработи.

— Вярно е.

— Склонен ли сте да ми покажете някоя от тях?

— Знаете ли, много съм ревнив по отношение на личните си неща. Но може да се договорим.

— Ето това беше, което исках да чуя.

Казаха си „дочуване“, все едно бяха големи приятели. Беше ясно как са се развили нещата. Приятелите на Гутадауро, със сигурност

повече от един, присъстват случайно на убийството на Маурицио. След това, когато виждат, че един от полицаите потегля с мръсна газ с колата, си дават сметка, че Пандзаки е измислил начин, за да спаси реномето и кариерата си. Тогава един от тях се затичва, за да вземе видеокамерата. И се връща навреме, за да заснеме сцената с полицаите, които поставят отпечатъците на мъртвия върху гранатата. Сега и приятелите на Гутадауро имат граната, дори и тя да е от друг тип, и я вкарват в играта. Мръсна и опасна ситуация, от която на всяка цена трябваше да се излезе.

* * *

— Инженер Ди Блази? Комисар Монталбано съм. Спешно трябва да говоря с вас.

— Защо?

— Защото имам много съмнения относно вината на сина ви.

— Така или иначе, него вече го няма.

— Да, имате право, инженере. Но заради паметта му.

— Правете каквото искате — каза Ди Блази примирено като мъртвец, който обаче диша и говори.

— Най-много след половин час ще бъда при вас.

* * *

Удиви се, като видя, че Анна му отвори вратата.

— Говори тихо. Най-накрая госпожата заспа.

— Какво правиш тук?

— Ти беше този, който ме забърка в тази история. След това повече не намерих сили да я оставя сама.

— Как сама? Не са ли повикали поне медицинска сестра?

— Разбира се, че са повикали. Но тя иска мен. Влизай сега.

Холът беше още по-тъмен от деня, в който комисарят беше приет от госпожата. Сърцето на Монталбано се сви, като погледна Аурелио ди Блази, отпуснат напърно върху фотьойла. Стоеше със затворени очи, но беше усетил присъствието на комисаря, защото проговори:

— Какво искате? — попита с онзи ужасяващ мъртвешки глас.

Монталбано му обясни за какво е дошъл. Говори без прекъсване половин час и постепенно виждаше как инженерът се изправя, отваря очи, поглежда го и започва да го слуша с интерес. Разбра, че е на път да победи.

— В оперативно-следствената служба имат ли ключове от вилата?

— Да — каза инженерът с различен глас, вече по-силен. — Но бях поръчал да направят трети комплект, Маурицио ги държеше в чекмеджето на нощното си шкафче. Отивам да ги взема.

Не успя да се изправи от фотьойла и се наложи комисарят да му помогне.

* * *

Връхлетя в полицейското управление:

— Фацио, Гало, Джаломбардо, с мен.

— Да вземем ли служебната кола?

— Не, отиваме с моята. Мими Ауджело върна ли се?

Не беше се върнал. Потегли с бясна скорост, Фацио никога не го беше виждал да кара толкова бързо. Разтревожи се, нямаше голямо доверие на Монталбано като автомобилен пилот.

— Искате ли аз да ви возя? — попита Гало, който очевидно таеше в себе си същата тревога като Фацио.

— Не ми лазете по нервите. Разполагаме с малко време.

От Вигата до Рафадали му бяха нужни двайсетина минути. Излезе от селището и пое по някакъв селски път. Инженерът му беше обяснил много добре как да стигнат до къщата. Всички я разпознаха, бяха я виждали неведнъж по телевизията.

— Сега влизаме, взел съм ключове — каза Монталбано, — и основно ще я претърсим. Все още имаме няколко светли часа, да се възползваме от тях. Това, което търсим, трябва да бъде намерено, преди да мръкне, защото не може да палим електрическите лампи, биха могли да видят светлината отвън. Ясно ли е?

— Повече от ясно — каза Фацио, — но какво сме дошли да търсим?

Комисарят му каза и добави:

— Надявам се идеята ми да е грешна, искрено се надявам.

— Ще оставим отпечатъци обаче, не си донесохме ръкавици — каза обезпокоено Джаломбардо.

— Да не ви пука.

За съжаление обаче, не беше сгрешил. Един час след като бяха започнали да търсят, чу да го вика с ликуващ глас Гало, който претърсваше кухнята. Изтичаха. Гало тъкмо слизаше от един стол с кожена кутия в ръка.

— Беше на този бюфет.

Комисарят я отвори: вътре имаше ръчна граната — същата като онази, която беше видял при криминалозите, и пистолет, който сигурно беше от онези, които са били в снаряжението на немските офицери.

* * *

— Откъде идвате? Какво има в тази кутия? — попита Мими, който беше любопитен като котарак.

— А ти какво ще ми кажеш?

— Лофаро е излязъл в болнични за един месец. От петнайсет дни го замества някакъв Куликия.

— Добре го познавам — каза Джаломбардо.

— Що за човек е?

— Той е от този тип хора, които не обичат да седят зад бюрото и да водят регистри. Би продал дори душата си, за да може да се върне като оперативен работник, защото иска да прави кариера като такъв.

— Вече си е дал душата — каза Монталбано.

— Може ли да знам какво има вътре? — попита Мими с все по-голямо любопитство.

— Бонбони, Мими. Сега ме чуйте. В колко часа приключва работа Куликия? Струва ми се, че в осем.

— Така е — потвърди Фацио.

— Ти, Фацио, и ти, Джаломбардо, когато Куликия излезе от дирекцията на полицията, го убедете да се качи в моята кола. Не му позволявайте да се усъмни за нещо. Веднага щом седне между вас, му

покажете кутията. Той никога не я е виждал и затова ще ви попита какво означава този театър.

— Ама може ли да разбере какво има вътре? — попита още веднъж Ауджело, но никой не му отговори.

— Защо не я е виждал?

Въпросът беше зададен от Гало. Комисарят го погледна накриво:

— Как е възможно да не разсъждавате? Маурицио ди Блази е бил бавноразвиващ се и простодушен човечец, от което става ясно, че не е имал приятели, които да го снабдят с оръжие с въртящ се барабан. Единственото място, където е могъл да намери ръчната граната, е селската им къща. Тогава Пандзаки, който е вероломен тип, заповядва на своя полицай да отиде в Монтелуза и да вземе две гранати и пистолет от епохата на войната. Казва, че едната е била в ръката на Маурицио, а другата заедно с пистолета я взема със себе си, поръчва кутията, връща се тайно в къщата в Рафадали и скрива всичко на такова място, където всеки един човек най-напред ще отиде да потърси.

— Ето какво имало в кутията! — възкликна Мими, пляскайки се по челото.

— Всъщност този голям рогоносец Пандзаки е инсценирал твърде приемлива ситуация. И ако някой го попита как така другите оръжия не са били намерени по време на първия обиск, той ще може да поддържа тезата, че е бил прекъснат, защото са открили Маурицио, докато се е промъквал към скривалището си.

— Какъв кучи син! — каза възмутено Фацио. — Не само че убива младежа, въпреки че не го е прострелял той, но като началник носи отговорността, а и се опитва да съсипе един клет старец, за да си запази гърба!

— Да се върнем към това, което трябва да направите. Започнете да печете на бавен огън онзи Куликия. Кажете му, че кутията е била намерена в къщата в Рафадали. След това му покажете гранатата и пистолета. После го попитайте, все едно от любопитство, дали всичките иззети оръжия са регистрирани. А накрая го свалете от колата, задържайки с вас оръжията и кутията.

— Това ли е всичко?

— Това е всичко, Фацио. След това той е на ход.

13.

— Комисарю? Галуцо е на тилифона. Иска да говори лично и пирсонално с вас. Какво да направя, комисарю? Да ви го прехвърля ли?

Без съмнение това беше Катарела, тъй като е следобедна смяна, но защо ли го беше нарекъл два пъти „комисарю“, а не „комисерийо“?

— Добре, прехвърли ми го. Казвай, Галуцо.

— Комисарю, след като бяха излъчени двете снимки, поставени една до друга, тази на госпожа Ликалци и тази на Маурицио ди Блази, както поискахте, в „Телевигата“ се обади някакъв тип. Този господин е повече от сигурен, че е видял госпожата с някакъв мъж към единайсет и половина вечерта, но мъжът не е бил Маурицио ди Блази. Каза също, че са спрели в неговия бар, който се намира, преди да се стигне Монтелуза.

— Сигурен ли е, че ги е забелязал в сряда през нощта?

— Повече от сигурен. Обясни ми, че в понеделник и вторник не е бил в заведението, защото е бил извън селището, а четвъртък е почивен ден. Остави си името и адреса. Какво да правя, да се връщам ли?

— Не, остани там до края на информационната емисия в осем часа. Твърде е възможно да се обади и някой друг.

* * *

Вратата се отвори широко, удрайки се в стената, а комисарят подскочи.

— Може ли? — попита усмихнат Катарела.

Без съмнение Катарела имаше проблем с вратите. Но Монталбано, пред това лице, излъчващо невинност, овладя нервния си изблик, който го обзе.

— Влизай, какво става?

— Току-що донесоха този пакет и това писмо за вас лично и пирсонално.

— Как върви курсът по информатизъм?

— Добре, комисарю. Но се казва информатика, комисарю.

Монталбано го погледна учудено, докато онзи излизаше. Започваха да развалят Катарела.

В плика имаше няколко реда, написани на машина и неподписани: „Това е само финалната част. Надявам се да е по ваш вкус. Ако ви интересува цялото видео, обадете ми се, когато поискате“.

Монталбано натисна пакета. Видеокасата.

* * *

Колата му беше при Фацио и Джаломбардо, затова се обади на Гало, за да го закара със служебната.

— Къде отиваме?

— В Монтелуза, в редакцията на „Свободна мрежа“. И те моля да не караш като луд, за да няма повторение на миналия четвъртък.

Лицето на Гало помръкна:

— Ех, един път ми се е случило, а вие започвате да се оплаквате веднага щом се качите в колата!

Пътуваха в мълчание.

— Да ви изчакам ли? — попита го Гало, когато пристигнаха.

— Да, няма да се бавя много.

Николо Дзито го покани да влезе в кабинета му, но беше нервен.

— Как мина с Томазео?

— Как искаш да е минало? Изчете ми дълго конско евангелие и така ме нахока, че направо козината ми настръхна. Искаше имената на свидетелите.

— А ти какво направи?

— Позовах се на Петата поправка.

— Хайде, не се прави на глупак! В Италия нямаме такава.

— За късмет! Защото в Щатите онези, които са се позовавали на Петата поправка, въпреки нея здравата са си го нахаквали.

— Кажи ми как реагира, когато чу името на Гутадауро, трябва да му е направило впечатление.

— Смути се, стори ми се, че се разтревожи. Във всеки случай ми отпрати официално предупреждение. Следващия път без никаква прошка ще ме набути в затвора.

— Това ме интересуваше.

— Че ще ме набути в затвора без никаква прошка ли?

— Разбира се, че не, тъпако. Да разбере, че имат общо с цялата тази работа адвокатът Гутадауро и онези, които той представлява.

— Според теб какво ще направи Томазео?

— Ще говори с началника на полицията. Би трябвало да разбере, че и той е оплетен в мрежата, и ще се опита да излезе оттам. Слушай, Николо, имам нужда да изгледам тази касета.

Подаде му я, а Николо я взе и я вкара във видеото. Появи се цялостна картина, на която се виждаха няколко души из полето, чиито лица не можеха да се различат. Двама души в бели престилки товареха някакво тяло на носилка. В долната част имаше надпис, от който ясно се разчиташе: Monday 14.4.97. Онзи, който заснемаше сцената, увеличи образа и сега се виждаха Пандзаки и доктор Паскуано, които си говореха. Звукът не се чуваше. Дватамата си стиснаха ръцете и докторът напусна сцената. Картината се разшири така, че да може да се видят шестимата полицаи от оперативно-следствената служба, които стояха около шефа си. Пандзаки им каза няколко думи и всички излязоха от обхвата на камерата. Край на програмата.

— По дяволите! — каза полугласно Дзито.

— Прехвърли ми го.

— Не мога да го направя оттук, трябва да отида в режисьорската кабина.

— Да, но внимавай да не те видят.

Взе от чекмеджето на Николо лист и плик без лого и седна на машината да пише.

* * *

„Прегледах мострата. Не е интересна. Правете с нея каквото искате. Препоръчвам ви обаче да я унищожите или да я запазите само за лична употреба.“

Не се подписа, не написа адреса, който знаеше от телефонния указател.

Дзито се върна и му подаде двете касети.

— Тази е оригиналната, а това е копие. Не стана много добро, но нали знаеш, че да се прави презапис от презапис...

— Няма да участвам в конкурсната програма на Международния филмов фестивал във Венеция. Дай ми голям подплатен плик.

Копието пъхна в джоба си, а писмото и оригинала — в подплатения плик. Дори и върху него не написа адреса. Гало седеше в колата и четеше „Ла гадзета дело спорт“.

— Знаеш ли къде е улица „Ксери“? На номер осемнайсет се намира кантората на адвокат Гутадауро. Остави му този плик и ела да ме вземеш.

* * *

Фацио и Джаломбардо се върнаха в полицейското управление, когато вече девет часът беше минал.

— А, комисарю! Фарс, дори трагедия! — каза Фацио.

— Какво каза?

— Първо говореше, а после не — каза Джаломбардо.

— Когато му показахме кутията, нищо не схвана. Само повтаряше: „Какво е това, някаква шега ли? Шега ли е?“. Веднага щом Джаломбардо му каза, че кутията е намерена в Рафадали, лицето му започна да се променя и да става все по-бледо.

— След като видя оръжията — намеси се Джаломбардо, който също искаше да изкаже своето мнение, — беше на път да припадне, изплашихме се, че ще получи удар вътре в колата.

— Трепереше, изглеждаше, все едно има треска от малария. След това изведнъж се изправи, прескочи ме и избяга през глава — каза Фацио.

— Тичаше като ранен див заек, стъпваше ту тук, ту там — заключи Джаломбардо.

— И сега? — попита Фацио.

— Възпроизведохме гръм, сега ще чакаме ехото от гърмежа. Благодаря ви за всичко.

— Дълг — каза лаконично Фацио. И добави: — Къде да сложим кутията? В касата ли?

— Да — каза Монталбано.

В стаята си Фацио имаше достатъчно голяма каса, която не служеше за документи, а за да съхранява иззетите наркотици и оръжия, преди да бъдат предадени в Монтелуза.

* * *

Умората го връхлетя внезапно, четирийсет и шестата му година стоеше на прага и чукаше на вратата. Предупреди Катарела, че си отива у дома и там да му прехвърля евентуалните телефонни обаждания. След моста спря колата, слезе от нея и се приближи до виличката на Анна. Ами ако с нея имаше някой? Въпреки това опита.

Анна тръгна към него:

— Влизай, влизай.

— Има ли някой?

— Никой.

Настани го да седне на дивана пред телевизора, намали звука, излезе от стаята и се върна с две чаши — едната с уиски за комисаря, а другата с бяло вино за нея.

— Яла ли си?

— Не — каза Анна.

— Никога ли не ядеш?

— Ядох на обяд.

Анна седна до него.

— Не се приближавай много, защото усещам, че мириша — каза Монталбано.

— Имал си тежък следобед ли?

— Доста.

Анна постави ръката си върху облегалката, а Монталбано наведе главата си назад, опирайки тила си върху нея. Затвори очи. За късмет, беше оставил чашата си върху масичката, защото изведнъж задряма, все едно уискито беше с приспивателно. Трепна и се събуди след около половин час, огледа се учудено наоколо, разбра и се засрами.

— Моля те за извинение.

— Слава богу, че се събуди, защото почувствах, че ръката ми започна да изтръпва.

Комисарят се надигна.

— Трябва да тръгвам.

— Ще те изпратя.

На вратата Анна съвсем естествено допря леко устните си до тези на Монталбано.

— Отпочини си добре, Салво.

* * *

Стоя продължително под душа, смени бельото си и вече облечен, се обади на Ливия. Телефонът ѝ дълго звъня, след това връзката автоматично прекъсна. Какво ли прави тази добра жена? Чезне от мъка заради това, което се случва с Франсоа? Беше твърде късно, за да се обади по телефона на приятелката ѝ, за да получи информация. Седна на верандата и след малко стигна до извода, че ако не открие Ливия през следващите четирийсет и осем часа, щеше да прати по дяволите всичко и всички, да се качи на самолета за Генуа и да остане с нея поне един ден.

* * *

Звънът на телефона го накара да се затича от верандата; беше сигурен, че най-накрая Ливия му се обажда.

— Ало? Говоря с комисар Монталбано ли?

Този глас вече го беше чувал, но не си спомняше на кого принадлежи.

— Да. Кой се обажда?

— Ернесто Пандзаки съм.

Ехото беше дошло.

— Кажи.

Говореха си на „ти“ или на „вие“? В този момент това нямаше значение.

— Бих искал да си поприказваме. Лично. Да дойда ли при теб?

Нямаше желание да вижда Пандзаки в дома си.

— Ще дойда аз. Къде живееш?

— В хотел „Пирандело“.

— Идвам.

* * *

Стаята, която Пандзаки държеше в хотела, беше голяма колкото хол. Освен двойното легло и гардероба, в нея имаше два фотьойла, широка маса с телевизор и видеокасетофон върху нея и хладилно барче.

— Все още семейството ми няма възможност да се премести.

„Слава богу, че си е спестило неудобството да се премества и после пак да се връща обратно“ — помисли си комисарят.

— Извини ме, но трябва да отида да се изпикая.

— Виж какво, в банята няма никой.

— Но аз наистина трябва да се изпикая.

На змия като Пандзаки не можеше да се вярва. Върна се от банята и Пандзаки го покани да седне на единия от фотьойлите.

Шефът на оперативно-следствената служба беше набит, но елегантен мъж с много светли очи и увиснали надолу мустаци.

— Да ти предложи ли нещо?

— Нищо.

— Да започнем ли веднага по същество? — попита Пандзаки.

— Както искаш.

— И така, тази вечер дойде при мен един полицаи, някакъв си Куликия, не знам дали го познаваш.

— Лично не, само по име.

— Буквално беше ужасен. Изглежда, двама от твоето полицейско управление са го заплашвали.

— Така ли ти каза?

— Струва ми се, че това разбрах.

— Зле си разбрал.

— Тогавата ти ми кажи.

— Слушай, късно е и съм уморен. Ходих в къщата на Ди Блази в Рафадали, претърсих и не ми трябваше много време, за да намеря

кутия с граната и пистолет. Сега съм ги заключил в касата.

— За бога! Не си упълномощен за това! — каза Пандзаки, изправяйки се.

— Бъркаш подхода — каза Монталбано.

— Криеш доказателства!

— Казах ти, че бъркаш подхода. Ако започнем да намесваме кой какви права има и йерархията, аз ще стана, ще си тръгна и ще те оставя в лайната. Защото ти си този, който е затънал в лайна.

Пандзаки се поколеба за миг, хвърли наум ези или тура и седна. Беше опитал, но първия рунд не го изигра добре.

— И дори ще трябва да ми благодариш — продължи комисарят.

— За какво?

— Че кутията изчезна от къщата. Трябвало е да бъде използвана, за да покаже, че Маурицио ди Блази е взел оттам гранатата, нали? Само че онези от криминологията нямаше да намерят върху нея отпечатъците на Ди Блази, дори да ги обсипеш със злато. А ти как щеше да обясниш този факт? Че Маурицио е бил с ръкавици? Ама че смях!

Пандзаки не каза нищо, само се взираше с много светлите си очи в тези на комисаря.

— Аз ли да продължа? Първоначалната вина, не, напротив, за твоите вини на мен изобщо не ми пука, направил си първата си грешка, когато си започнал да преследваш Маурицио ди Блази, без да си сигурен, че той е виновен. Но си искал да проведеш „брилянтната“ си операция на всяка цена. След това стана тя, каквато стана, а ти, естествено, си въздъхнал с облекчение. Преструвайки се, че спасяваш твоя полицай, който е объркал обувката с оръжие, си изфантазирал историята с гранатата и за да я направиш по-достоверна, си отишъл да оставиш кутията в къщата на семейство Ди Блази.

— Това са само приказки. Ако отидеш да ги разкажеш на началника на полицията, бъди сигурен, че няма да ти повярва. Ти разпространяваш тези слухове, за да ме омърсиш и да си отмъстиш, заради факта че те отстраниха от разследването и го повериха на мен.

— А с Куликия как ще се справиш?

— Утре сутринта ще мине заедно с мен през оперативно-следствената служба. Ще заплатя цената, която поиска.

— Ами ако занеса оръжията на съдебния следовател Томазео?

— Куликия ще каже, че миналия ден си му поискал ключа от склада. Готов е да се закълне. Опитай се да го разбереш: трябва да се защити. А аз му подсказах как да го направи.

— Значи, ще загубя?

— Така изглежда.

— Това видео работи ли?

— Да.

— Би ли сложил тази касета в него? — беше я извадил от джоба си и му я подаде.

Пандзаки не му зададе никакви въпроси, а изпълни. Появиха се изображенията, шефът на оперативно-следствения отдел ги изгледа докрай, след това превъртя лентата, извади касетата и я върна на Монталбано. Седна и запали една тосканска пура.

— Това е само последната част, целият запис е при мен, в същата каса с оръжията — излъга го Монталбано.

— Как си го направил?

— Не е мое дело. В близост е имало двама души, които са видели и са документирали. Приятели на адвокат Гутадауро, когото ти много добре познаваш.

— Това е грозна непредвидена ситуация.

— Доста по-грозна, отколкото можеш да си представиш. Оказваш се натясно между мен и тях.

— Ако ми позволиш, техните доводи ги разбирам много добре, но не са ми толкова ясни твоите, ако не си подтикнат от воля за мъст.

— Сега се опитай да ме разбереш: не мога да позволя, не мога, шефът на оперативно-следствения отдел в Монтелуза да бъде заложник на мафията и да го изнудват.

— Знаеш ли, Монталбано, наистина исках да предпазя доброто име на моите хора. Представи си какво щеше да се случи, ако пресата беше разбрала, че сме убили човек, който се е защитавал с обувка?

— И затова ли замеси инженер Ди Блази, който няма нищо общо със случката?

— Със случката няма, но с моя план — да. А що се отнася до евентуалните изнудвания, знам как да се отбранявам.

— Вярвам в това. Ти ще издържиш, макар че и това не е живот, но колко ще издържат Куликия и останалите шестима, които всеки ден ще бъдат подложени на натиск? Достатъчно е само един от тях да се

огъне и историята ще изплува на повърхността. Ще направя и още една доста вероятна хипотеза — уморени от твоите откази, онези са способни да вземат лентата и публично да я прожектират или да я изпратят на някоя частна телевизия, която пуска сензации, въпреки че рискува затвор. А в този, последния казус, може да изгърми и началникът на полицията.

— Какво трябва да направя?

За миг Монталбано му се възхити. Пандзаки беше безмилостен и безскрупулен играч, но когато губеше, знаеше как да го направи.

— Трябва да ги изпревариш и да изпразниш оръжието, което държат в ръцете си. — Не успя да се въздържи и да не каже със злоба, за което съжали: — Това не е обувка. Още тази нощ говори за това с началника на полицията. Намерете заедно някакво разрешение. Но внимавай, защото, ако до утре на обяд не сте се раздвижили, аз ще се раздвижа по моя начин. — Изправи се, отвори вратата и излезе.

* * *

„Аз ще се раздвижа по моя начин“ — хубава фраза, заплашителна толкова, колкото беше необходимо. Конкретно обаче какво означаваше? Че самият той щеше да е прецаканият, ако шефът на оперативно-следствената служба съумееше да привлече на своя страна началника на полицията, а на свой ред началникът — съдебния следовател Томазо. Но възможно ли е всички в Монтелуза изведнъж да са станали непочтени? Едно на ръка е антипатията, която може да излъчва даден човек, а съвсем друго е неговият характер, неговата непорочност.

Пристигна в Маринела, изпълнен със съмнения и въпроси. Добре ли постъпи, като говори по този начин с Пандзаки? Началникът на полицията щеше ли да разбере, че не е бил подтикнат от желанието си за възмездие? Набра номера на Ливия. Както обикновено, никой не отговори. Отиде да си легне, но докато заспи, минаха два часа.

14.

Влезе в полицейското управление и толкова ясно му личеше колко е нервиран, че хората му за всеки случай предпочетоха да стоят по-надалече от него. Леглото е голяма работа — ако не спиш, поне си почиваш, се казваше в една пословица, но тя беше грешна, защото комисарят спа не само на пресекулки, но и стана, сякаш бе участвал в марафон.

Само Фацио, с когото той беше по-близък от всички останали, дръзна да го попита:

— Има ли нещо ново?

— Ще мога да ти кажа следобед.

Появи се Галуцо:

— Комисарю, вчера вечерта ви търсих под дърво и камък.

— По небето гледа ли за мен?

Галуцо разбра, че моментът не е подходящ за предисловия:

— Комисарю, след излъчването на информационната емисия в осем часа се обади някакъв. Каза, че в сряда към осем часа, най-много да е било осем и четвърт, госпожа Ликалци е спряла на бензиностанцията му и е напълнила резервоара си догоре. Остави си името и адреса.

— Добре, след това ще отскочим до него — беше напрегнат, не успяваше да задържи погледа си върху никакъв документ, поглеждаше непрекъснато часовника си. Ами ако не се обадят от дирекцията на полицията и след като мине обяд? В единайсет и половина телефонът звънна.

— Комисарю — каза Грасо, — обажда се журналистът Дзито.

— Ще говоря с него.

В същия момент не разбра какво се случваше.

— Тат-тара-тат-тара, тра-тата, тра-тата — каза Дзито.

— Николо?

— „Братя от Италия, Италия се събужда...“ — Дзито пееше на висок глас националния химн.

— Хайде, Николо, че не съм в настроение да се шегувам.

— Кой се шегува? Ще ти прочета едно комюнике, което пристигна при мен преди няколко минути. Настани добре задника на директорския си стол. За твоє сведение е изпратено на нас, на „Телевигата“ и на петима кореспонденти на вестници. Започвам да чета: „Дирекция на полицията в Монтелуза. Поради строго лични мотиви господин Ернесто Пандзаки поиска да бъде свален от длъжността «шеф на оперативно-следствената служба» и временно да бъде освободен. Молбата му е удовлетворена. Господин Анселмо Ирера временно ще изпълнява длъжността, останала вакантна след напускането на господин Пандзаки. Тъй като в процеса на разследването на убийството на госпожа Ликалци се появиха нови и неочаквани развързки, господин Салво Монталбано от полицейското управление във Вигата ще се погрижи за продължаване на дознанието. Подписано от: Бонети-Алдериги, началник на дирекцията на полицията в Монтелуза“. Победихме, Салво!

Благодари на приятеля си и затвори телефона. Ала не се чувстваше доволен. Напрежението беше изчезнало, разбира се, беше получил отговора, който искаше, но изпитваше някаква тревога и силно притеснение. Искрено прокле Пандзаки — не толкова за това, което беше направил, колкото че го беше принудил да реагира по начин, който сега му тежеше. Вратата се отвори широко и всички нахълтаха при него.

— Комисарю! — каза Галуцо. — Току-що се обади зет ми от „Телевигата“. Пристигнало е официално съобщение...

— Знам, наясно съм с него.

— Сега отиваме да купим бутилка шампанско... — Джаломбардо не успя да довърши изречението си, защото замръзна под погледа на Монталбано.

Всички бавно излязоха, мърморейки си под нос. Ама че гаден характер имаше този комисар!

* * *

Съдебният следовател Томазо нямаше смелостта да погледне Монталбано, правеше се, че преглежда важни документи, надвесен над

бюрото си. Комисарят си помисли, че в този момент съдебният следовател мечтаеше за гъста брада, която да покрива до такава степен цялото му лице, че да изглежда като отвратителен снежен човек, само че не притежаваше телосложението на Йети.

— Вие трябва да разберете, комисарю, че що се отнася до оттеглянето на обвинението за притежаване на останалите от войната оръжия, няма никакъв проблем, повикал съм адвоката на инженер Ди Блази. Но не мога по същия начин и толкова лесно да отхвърля и това за съучастничеството. Поне до доказване на противното Маурицио ди Блази е самопризнал се престъпник за убийството на Микела Ликалци. Моите прерогативи не ми позволяват по никакъв начин да...

— Приятен ден — каза Монталбано, като се изправи и излезе.

Съдебният следовател го настигна в коридора:

— Комисарю, почакайте! Бих искал да изясня...

— Няма нищо за изясняване, господин съдебен следовател. Говорихте ли с началника на полицията?

— Да, надълго и широко, видяхме се тази сутрин в осем часа.

— Тогава със сигурност той е в течение на някои детайли, които за вас са незаслужаващи внимание. Като например че разследването на убийството на госпожа Ликалци е проведено с левия крак, че младият Ди Блази е бил деветдесет и девет на сто невинен, че е бил убит като куче заради някакво недоразумение и че Пандзаки е прикрил всичко. Нямаме друга алтернатива, защото не може да свалите повдигнатото обвинение към инженер Ди Блази за укриване на оръжия и същевременно да не предприемете мерки срещу Пандзаки, който е заложил в къщата му въпросните оръжия.

— Проучвам ситуацията на господин Пандзаки.

— Добре, проучвайте я. Но избирайки сред многото везни, които са във вашия кабинет, правилната.

Томазео беше на път да реагира, но размисли и не каза нищо.

— Любопитен съм — каза Монталбано, — защо тленните останки на госпожа Ликалци все още не са върнати на съпруга ѝ?

Объркването на съдебния следовател се засили още повече, той стисна в юмрук лявата си ръка и вътре в него постави показалеца на дясната си ръка:

— Ах, това беше... да, беше идея на господин Пандзаки. Даде ми да разбера, че общественото мнение... Всъщност, първо, намирането

на трупа, след това смъртта на Ди Блази, после погребението на госпожа Ликалци, после това на младия Маурицио... Разбирате ли?

— Не.

— Беше по-добре да ги подредим във времето... Да не държим под напрежение хората, струпвайки...

Все още говореше, когато комисарят вече беше стигнал в дъното на коридора.

* * *

Излезе от Съдебната палата на Монтелуза, когато вече беше станало два часа. Вместо да се върне във Вигата, пое по магистралата Ена — Палермо, Галуцо му беше обяснил добре къде се намират както бензиностанцията, така и бар ресторантът, двете места, на които е била видяна Микела Ликалци. Бензиностанцията, разположена на около три километра веднага след Монтелуза, беше затворена. Комисарят изпсува и продължи още два километра, виждайки отляво на себе си табела, на която пишеше: „Бар ресторант за шофьорите на камиони“. Имаше голямо движение, комисарят изчака търпеливо все пак някой да се реши да го пусне да мине, но като се видя в чудо, пресече пътя на всички с ужасяващо свирене на спирачки, натискане на клаксон, богохулства, ругатни и спря на паркинга на бара.

Той беше препълнен. Приближи се до касиера.

— Бих искал да говоря с господин Джерландо Агро.

— Аз съм, а вие кой сте?

— Комисар Монталбано. Обадили сте се в „Телевигата“, за да кажете, че...

— Ех, мамицата му мръсна! Точно сега ли трябваше да дойдете? Не виждате ли колко работа имам в този момент?

Монталбано беше осенен от идея, която в този момент оцени като гениална:

— Добра ли е храната тук?

— Тези гладници наоколо са все шофьори на камиони. Виждали ли сте някога шофьор на камион да сбърка гостилницата?

Като приключи с храненето (идеята не беше гениална, а само добра, защото кухнята им се придържаше към строгата нормалност,

без никакви нотки на фантазия), след кафето и мастиката, касиерът, който беше казал на едно момче да го замести, се приближи към масата.

— Сега може да поговорим. Може ли да седна?

— Разбира се.

Джерландо Агро обаче веднага размисли:

— Може би е по-добре да дойдете с мен.

Излязоха извън заведението.

— И така. В сряда към единайсет и половина вечерта излязох тук, за да изпуша една цигара. И зърнах въпросното туинго, което идваше от магистралата Ена — Палермо.

— Сигурен ли сте?

— Главата си залагам за това. Колата спря точно пред мен и от нея слезе госпожата, която шофираше.

— Бихте ли си заложили отново главата, че е тази, която сте видели по телевизията?

— Комисарю, жена като тази, горката, човек не може да обърка.

— Продължавайте.

— Мъжът обаче остана вътре в колата.

— Как успяхте да видите, че е мъж?

— Фаровете на някакъв камион го осветиха. Учудих се, защото обикновено мъжът слиза, а жената остава в колата. Впрочем тя купи два сандвича със салам и дори взе и бутилка минерална вода. На касата беше синът ми Танино, онзи, който и сега е на нея. Госпожата плати и заслиза по тези три стъпала, които виждате тук. На последното обаче се спъна и падна. Сандвичите изпопадаха от ръцете ѝ. Слязох по стъпалата, за да ѝ помогна, и се озовах лице в лице с господина, който беше излязъл от колата. „Нищо ми няма, нищо ми няма“ — каза госпожата. Онзи се върна в колата, а тя помоли да ѝ направят два други сандвича, плати и отпътуваха към Монтелуза.

— Вие бяхте повече от изчерпателен, господин Агро. Следователно сте в състояние да потвърдите, че мъжът, показан по телевизията, не е същият, който се е намирал с госпожата в колата.

— Абсолютно. Това са двама различни души!

— Къде държеше парите си госпожата, в една торба ли?

— Не, господин комисар. Никаква торба. В ръката си имаше чантичка.

* * *

След сутрешното напрежение и яденето, с което се беше натъпкал, усети умора. Реши да отиде в Маринела и да поспи един час. Като премина през моста обаче, не успя да се удържи. Спря, слезе и позвъни на домофонната уредба. Никой не му отговори. Вероятно Анна беше отишла да види госпожа Ди Блази. И може би така беше по-добре.

От дома си позвъни в полицейското управление:

— В пет часа искам Галуцо със служебната кола да е при мен.

Набра номера на Ливия, но даваше свободно. Набра номера на приятелката ѝ от Генуа:

— Монталбано съм. Слушай, започвам сериозно да се притеснявам, Ливия вече от дни...

— Не се притеснявай. Обади се точно преди малко, за да ми каже, че е добре.

— Може ли да знам къде е?

— Нямам представа. Това, което знам, е, че се е обадила в личен състав, за да ѝ отпуснат още един ден отпуск.

Затвори и телефонът му веднага звънна.

— Комисар Монталбано?

— Да, кой се обажда?

— Гутадауро. Свалям ви шапка, комисарю.

Монталбано затвори отново, съблече се, пхна се под душа и след това, както си беше гол, се хвърли на леглото. Заспа на мига.

* * *

Дрън-дрън, дрънчеше някакъв далечен звук в мозъка му. Осъзна, че е звънецът на вратата. Изправи се с мъка и отиде да отвори. Като го видя гол, Галуцо отскочи назад.

— Какво има, Галу? Боиш се, че ще те вкарам вътре и ще те накарам да правиш непристойни неща ли?

— Комисарю, от половин час ви звъня. Тъкмо се готвех да разбия вратата.

— Така щеше да ми я платиш, за да си направя нова. Идвам.

* * *

Управителят на бензиностанцията беше трийсетгодишен много къдрав младеж, с черни бляскави очи, стегнато и гъвкаво тяло. Облечен с гащеризон, но комисарят лесно си го представи като спасител на плажа в Римини как разбива сърцата на германките.

— Вие казвате, че госпожата е идвала от Монтелуза и е било осем часа.

— Абсолютно съм сигурен. Вижте, тъкмо затварях, защото смяната ми беше свършила. Тя свали прозорчето и ме попита дали ще е възможно да ѝ напълня догоре резервоара. „Ако поискате, заради вас ще остане отворено през цялата нощ“ — отговорих ѝ. Тя слезе от колата. О, Богородичке, колко беше красива!

— Спомняте ли си как беше облечена?

— Цялата в дънкови дрехи.

— Имаше ли багаж?

— Това, което видях, беше нещо като торба, която държеше на задната седалка.

— Продължавайте.

— Напълних ѝ резервоара, казах ѝ колко струва, плати ми с банкнота от сто хиляди лири, която беше извадила от една чантичка. Докато ѝ връщах рестото — на мен ми харесва да се майтапя с жените, — я попитах: „Има ли нещо друго специално, което мога да направя за вас?“. Очаквах груб отговор. Но вместо него онази ми се усмихна и ми каза: „За специалните неща вече си имам човек“. И продължи.

— Сигурен ли сте, че не се върна отново към Монтелуза?

— Повече от сигурен. Клетница, само като си помисля какъв край е имала!

— Добре, благодаря ви.

— А, още нещо, комисарю. Бързаше, напълни резервоара до дупка и отпраши стремглаво. Виждате ли онзи прав участък? Гледах я по него, докато не направи завой в далечината. Караше доста бързо.

* * *

— Трябваше да се върна утре — каза Джило Яконо, — но тъй като се върнах по-рано, счетох за мое задължение да ви се обадя веднага.

Той беше трийсетгодишен изтънчен човек със симпатично лице.

— Благодаря ви.

— Искан да ви кажа, че пред подобен факт човек надълго мисли и премисля.

— Желаете да внесете някои промени в онова, което ми съобщихте по телефона ли?

— За нищо на света. Но благодарение на това че непрекъснато си представям какво съм видял, бих могъл да добавя един детайл. Вие обаче към всичко, което съм на път да ви кажа, трябва да добавите от предпазливост по едно „може би“.

— Говорете спокойно.

— И така, мъжът носеше с лекота в лявата си ръка куфара, затова останах с впечатлението, че не е много пълен. А на дясната му ръка се беше облегла госпожата.

— Държала го е под ръка?

— Не точно, беше поставила дланта си върху ръката му. Стори ми се, повтарям, стори ми се, че госпожата леко накуцваше.

* * *

— Доктор Паскуано? Монталбано съм. Безпокоя ли ви?

— Тъкмо разрязвах един труп, но не вярвам да ми се обиди, ако прекъсна за няколко минути.

— Забелязахте ли някакъв белег върху тялото на госпожа Ликалци, който да е показателен за някакво нейно падане, докато е била жива?

— Не си спомням. Отивам да видя медицинското заключение.

Върна се още преди комисарят да си запали цигарата.

— Да. Падала е на коленете си. Но когато е била облечена. В ожулването на лявото коляно имаше микроскопични влакнца от

дънките, които е носела.

Нямаше нужда от други съпоставки. Към осем вечерта Микела Ликалци пълни резервоара догоре и се отправя към вътрешността на острова. След три часа и половина се връща обратно заедно с някакъв мъж. След полунощ е видяна, все така в компанията на мъжа, разбира се, все същия, докато се насочва към виличката си във Вигата.

* * *

— Здравей, Анна. Салво съм. Днес в ранния следобед минах през дома ти, но те нямаше.

— Инженер Ди Блази ми се обади, че съпругата му е зле.

— Надявам се скоро да имам добри новини за тях.

Анна не каза нищо и Монталбано разбра, че е изтърсил глупост. Единствената новина, която Ди Блази можеха да оценят като добра, беше съживяването на Маурицио.

— Анна, исках да ти кажа нещо, което открих за Микела.

— Ела тук.

Не, не биваше. Беше наясно, че ако Анна още веднъж поднесе устните си към неговите, нещата със сигурност щяха да свършат отвратително.

— Не мога, Анна. Имам ангажимент.

И слава богу, че общуваше с нея по телефона, защото, ако беше лично, щеше да забележи, че ѝ говори небивалици.

— Какво искаше да ми кажеш?

— Изясних, със съвсем малка доза несигурност, че Микела в осем часа в сряда вечерта е поела по пътя Ена — Палермо. Може би е отишла в някое селище, което е част от провинция Монтелуза. Помисли добре, преди да ми отговориш. Доколкото ти знаеш, имала ли е някакви други запознанства, освен направените в Монтелуза и във Вигата?

Отговорът не дойде веднага; Анна, както поиска комисарят, се замисли.

— Виж, изключвам да е имала приятели. Щеше да ми го каже. Познанства обаче — да, няколко.

— Къде?

— Например в Арагона и в Комитини, които са на самия път.

— Какъв вид познанства?

— Тухлите ги купи от Арагона. А от Комитини се снабди с нещо друго, което сега не си спомням какво беше.

— Значи, най-обикновени делови отношения?

— Бих казала, да. Салво, не забравяй обаче, че от този път може да се отиде навсякъде. Има един кръстопът, който води и към Рафадали. Шефът на оперативно-следствената служба би могъл да ни опровергае.

— Още нещо — след полунощ, току-що слязла от колата, е била видяна да тръгва по алеята към вилата. Подпирала се е на някакъв мъж.

— Сигурен ли си?

— Сигурен съм.

Този път паузата беше толкова дълга, че комисарят си помисли, че връзката се е разпаднала.

— Анна, там ли си все още?

— Да. Салво, държа да ти повтора съвсем ясно и един път завинаги онова, което вече ти казах. Микела не беше жена за една нощ, споделяла ми е, че физически ѝ е невъзможно, разбираш ли? Обичаше съпруга си. Беше много, ама много привързана и към Серавале. Не може да е била съгласна, независимо от това, което си мисли съдебният лекар. Била е жестоко изнасилена.

— Как си обясняваш факта, че не е предупредила семейство Васало, че няма да може да отиде да вечеря у тях? Имала е мобилен телефон, нали?

— Не разбирам накъде биеш?

— Ще ти обясня. Когато Микела в седем и половина вечерта ти казва довиждане, потвърждавайки ти, че отива в хотела, в този момент ти казва абсолютната истина. След това се случва нещо, заради което се налага да промени намерението си. Не може да бъде друго, освен някакво обаждане на мобилния ѝ телефон, защото, когато навлиза в магистралата Ена — Палермо, тя все още е сама.

— Следователно ти мислиш, че се е отправила на някаква среща?

— Няма друго обяснение. Непредвидено обстоятелство, но не е искала да изпусне този контакт. Ето защо не е предупредила семейство Васало. Няма приемливи извинения, за да оправдае отсъствието си, и

затова най-доброто, което е могла да направи, е било да заличи следите си. Ако искаш, може да изключим любовната среща, може да е била работна среща, която след това се е видоизменила в нещо трагично. Да допуснем за момент, че е така. Но тогава въпросът ми към теб е — какво толкова важно нещо я е накарало да се изложи така пред семейство Васало?

— Не знам — каза безутешно Анна.

15.

„Какво толкова важно може да е било?“ — запита се отново комисарят, след като беше казал „дочуване“ на приятелката си. Ако не е било любов или секс, а според мнението на Анна тази хипотеза трябваше напълно да се изключи, не оставаше друго, освен пари. По време на строителството на вилчката Микела трябва да е оперирала със суми, и то сериозни. Може би ключът от бараката беше скрит там? Веднага обаче това предположение му се стори неоснователно и същото с бели конци. Но въпреки това беше негово задължение да разследва.

— Анна? Салво съм.

— Ангажиментът ти провали ли се? Можеш ли да дойдеш?

В гласа на момичето се долавяха задоволство и тревога, а комисарят не искаше към тях да се присъедини и тембърът на разочарованието.

— Не е казано, че няма да успея.

— По всяко време.

— Съгласен съм. Искях да те попитам нещо. Знаеш ли дали Микела е отваряла банкова сметка във Вигата?

— Да, беше й по-удобно за плащанията. В Народната банка. Не знам обаче колко е имала в нея.

Твърде късно е, за да отскочи до банката. Беше сложил в едно чекмедже всичките документи, които намери в стаята в хотел „Джоли“, подбра десетките фактури и малката тетрадка, обобщаваща разходите, а бележника и другите бумаги ги прибра отново вътре. Предстоеше му дълга, скучна и деветдесет на сто напълно безполезна работа. А пък и той с цифрите изобщо не беше на „ти“.

Прегледа внимателно всички фактури. Колкото и малко да разбираше от тях, така, на пръв поглед, не му се сториха надуты, а отбелязаните цени съвпадаха с пазарните, дори на няколко места бяха малко по-ниски — виждаше се, че Микела знаеше да се пазари и да икономисва. Нищо, ялова работа, както си беше помислил. След това

случайно забеляза някакво разминаване между обобщаващата справка и стойността на една фактура, която Микела беше отбелязала в тетрадката. Оказа се, че фактурата е завишена с пет милиона лири. Възможно ли е Микела, винаги толкова подредена и прецизна, да е направила такава очевидна грешка? Започна отначало, изпълнен с търпение. Накрая стигна до заключението, че разликата между действително похарчените пари и отбелязаните в тетрадката беше сто и петнайсет милиона лири.

Следователно трябваше да се изключи грешката, но ако нямаше грешка, тогава цялата тази работа беше напълно безсмислена, защото означаваше, че Микела е рекетирала самата себе си. Освен ако...

— Ало, доктор Ликалци? Комисар Монталбано съм. Извинете ме, че ви се обаждам къщи след дългия работен ден.

— Ех, да. Наистина беше дълъг.

— Бих искал да науча нещо за отношенията... тоест, ще ви обясня по-добре: имахте ли обща банкова сметка с два спесимена?

— Комисарю, но вие не бяхте ли...

— Отстранен от разследването? Да, но след това всичко се върна както беше в началото.

— Не, нямахме обща сметка с два спесимена. Микела имаше своята, а аз моята.

— Господжата не е имала свои доходи, нали?

— Нямахме. Правехме така — на всеки шест месеца прехвърлях определена сума от моята сметка в тази на съпругата ми. Ако имаше непредвидени разходи, ми го казваше и аз се погрижвах и за тях.

— Разбрах. Показвала ли ви е някога фактурите, свързани с вилата?

— Не, впрочем това не ме интересуваше. За всеки случай обаче нанасяше последователно направените разходи в една тетрадка. Понякога искаше да им хвърлям по едно око.

— Докторе, благодаря ви и...

— Погрижихте ли се?

За какво трябваше да се погрижи? Не знаеше какво да му отговори.

— За туингото — подсказа му докторът.

— А, вече го направих.

По телефона му беше лесно да изрича лъжи. Пожелаха си всичко най-добро и си уговориха среща в петък сутринта, когато щеше да се проведе опелото.

Сега вече всичко придобиваше по-голям смисъл. Госпожата вземаше рекет от парите, които искаше от съпруга си за строителството на виличката.

След като се унищожаваха фактурите (Микела със сигурност щеше да се погрижи за това, ако беше останала жива), щяха да останат меродавни само цифрите, нанесени в тетрадката. И така, ето ти сто и петнайсет милиона лири на черно, с които госпожата беше разполагала както ѝ е удобно.

Но защо ли е имала нужда от тези пари? Изнудвали ли са я? Ако са го правели, какво ли е криела Микела Ликалци?

* * *

Сутринта на следващия ден, когато вече беше готов да се качи на колата си и да отиде в полицейското управление, телефонът му звънна. За миг се изкуши да не го вдигне, защото обаждане в дома му в този час можеше да означава само едно — служебно позвъняване, досада, неприятности.

След това без съмнение връх взе властта, която телефонът упражняваше върху хората.

— Салво?

Незабавно разпозна гласа на Ливия и усети, че краката му омекнаха, все едно бяха от извара.

— Ливия! Най-накрая! Къде си?

— В Монтелуза.

Какво правеше в Монтелуза? Кога беше дошла?

— Идвам да те взема. На гарата ли си?

— Не. Ако ме изчакаш, най-много след половин час ще бъда в Маринела.

— Чакам те.

Какво ставаше? Какво, по дяволите, се случваше? Обади се в полицейското управление:

— Не ми прехвърляйте обаждания вкъщи.

За половин час изпи четири чаши с кафе. Сложи отново кафеварката върху огъня. След това чу шума на идваща кола, която впоследствие спря. Изглежда, беше таксито на Ливия. Отвори вратата. Не беше такси, а колата на Мими Ауджело. Ливия слезе, автомобилът направи завой и потегли отново.

Монталбано започна да схваща.

Занемарена, разчорлена и с тъмни кръгове около подутите ѝ от плач очи. Но най-вече — как така се беше превърнала в толкова дребничко и крехко същество? Като проскубано врабче. Монталбано усети, че го обзема нежност и вълнение.

— Ела — каза, хващайки я за ръка, въведе я в къщата и я настани да седне в трапезарията. Видя я, че трепери.

— Студено ли ти е?

— Да.

Отиде в спалнята, взе едно свое яке и загърна раменете ѝ.

— Искаш ли кафе?

— Да.

Току-що беше изтекло в горната част на кафеварката и ѝ го сервира вряло. Ливия го изпи, както се пие студено кафе.

Сега седяха на пейката на верандата. Тя беше поискала да отидат там. Денят беше толкова ведър, че чак изглеждаше нереален, нямаше вятър, а вълните бяха съвсем леки. Ливия дълго и мълчаливо гледа морето, след това облегна главата си на рамото на Салво и започна да плаче, но без да хлипа. Сълзите падаха от лицето ѝ и мокреха масичката. Монталбано я хвана за ръката, а тя безжизнено я отпусна. Комисарят имаше отчаяна нужда да запали цигара, но не го направи.

— Ходих да видя Франсоа — каза изведнъж Ливия.

— Разбрах.

— Но без да предупреждавам Франка. Взех самолета, след това такси и се появих у тях изненадващо. Веднага щом Франсоа ме видя, се хвърли в прегръдката ми. Беше наистина щастлив да ме види отново. А аз щастлива да го прегърна и бясна на Франка и съпруга ѝ, но най-вече на теб. Бях убедена, че всичко е както подозирах. Ти и те сте се наговорили да ми го отнемете. И така, започнах да ги оскърбявам и да ги обвинявам. Изведнъж, докато се опитвах да се успокоя, си дадох сметка, че Франсоа вече не е до мен. Обзе ме съмнение, че са го скрили от мен, заключен в някаква стая, и започнах

да го викам. Толкова силно, че всички ме чуха — децата на Франка, Алдо и тримата работници. Заразпитваха се един друг, но никой не беше виждал Франсоа. Разтревожени, излязоха от фермата, зовейки го, останах сама и плачех. Внезапно чух глас: „Ливия, тук съм“. Беше той. Скрит някъде из къщата, а другите бяха отишли да го търсят навън. Виждаш ли какъв е? Хитър и много умен.

Избухна отново в плач, твърде дълго се беше въздържала.

— Почини си. Полегни си за момент. Останалото ще ми го разкажеш по-късно — каза Монталбано, който не издържаше пред скръбта на Ливия и едва се удържаше да не я прегърне. Предчувстваше обаче, че щеше да се окаже погрешна стъпка.

— Връщам се обратно — отвърна му Ливия. — Полетът ми е от Палермо в два следобед.

— Ще те изпратя.

— Не, вече се уговорих с Мими. След час ще дойде отново, за да ме вземе.

„Веднага щом Мими се появи в полицейското управление — помисли си комисарят, — ще му скъсам задника.“

— Той ме убеди, че трябва да дойда да се видим, аз исках още вчера да си тръгна.

А сега се оказваше, че дори трябва да благодари на Мими?

— Не си искала да ме видиш?

— Опитай се да ме разбереш, Салво. Имам нужда да съм сама, да събера мислите си, да стигна до някакви заключения. За мен беше ужасяващо.

Комисарят беше обзет от любопитство да разбере и останалото:

— Хъм, кажи ми тогава какво стана после?

— Веднага щом го видях да се появява в стаята, инстинктивно тръгнах към него. Изплаши се.

Монталбано си представи сцената, която той самият беше преживял преди няколко дни.

— Погледна ме право в очите и каза: „Аз те обичам, но няма да изоставя повече тази къща и моите братя“. Останах като вцепенена, изстинах. И продължи: „Ако ме отведеш със себе си, ще избягам, съвсем сериозно, а ти повече няма да ме видиш“. След което изтича навън, викайки: „Тук съм, тук съм“. Почувствах световъртеж, а когато

дойдох на себе си, видях, че лежа в някакво легло, а Франка седи до мен. Боже мой, понякога децата са жестоки!

„А това, което искахме да му направим, не беше ли жестокост?“ — запита се наум Монталбано.

— Чувствах се много отпаднала, опитах се да се изправя, но припаднах отново. Франка не искаше да тръгвам, повика лекар, непрестанно бдеше над мен. Спах у тях. Спах! Цялата нощ я прекарах седнала на един стол близо до прозореца. На сутринта дойде Мими. Сестра му го беше повикала. Той се държа по-добре от брат с мен. Направи така, че да не се виждам повече с Франсоа, изведе ме навън и обиколихме половината Сицилия. Убеди ме, че трябва да дойда тук, дори и само за час. „Вие двамата трябва да си поговорите, да се изясните“ — казваше ми. Вчера вечерта пристигнахме в Монтелуза и ме придружи до хотел „Дела Вале“. Тази сутрин дойде да ме вземе, за да ме докара при теб. Куфарът ми е в колата му.

— Не мисля, че има много за изясняване — каза Монталбано.

Изясняването щеше да е възможно само ако Ливия, осъзнавайки, че е сгрешила, кажеше една-единствена дума в подкрепа на неговите чувства. Или вярваше, че той, Салво, не е изпитал нищо, когато се беше убедил, че Франсоа е загубен завинаги? Ливия не допускаше пътеки към себе си, беше се затворила в болката си и не виждаше друго, освен своето егоистично отчаяние. А той? Не бяха ли до доказване на противното двойка, създадена на базата на любовта, разбира се, и на секса, но най-вече на взаимното разбиране, което понякога стигаше до заговорничене? Една дума в повече в този момент щеше да отвори непоправима пукнатина между тях и затова Монталбано преглътна негодуванието си.

— Какво мислиш да правиш? — попита я.

— С... детето ли?

Не беше в състояние повече да произнесе името на Франсоа.

— Да.

— Няма да се противопоставям.

Изправи се внезапно и се затича към морето, стенийки полугласно като смъртно ранено животно. След това не издържа повече и падна по очи на плажа. Монталбано я взе на ръце и я отнесе вкъщи, сложи я в леглото и с влажен пешкир деликатно почисти лицето ѝ от пясъка.

Когато чу клаксона на Мими Ауджело, помогна на Ливия да се изправи и оправи роклята ѝ. Напълно безучастна, тя се остави на него. Хвана я през кръста и я изпрати навън. Мими не слезе от колата, знаеше, че не е благоразумно да се приближава до началника си, защото можеше да го ухапе. Гледаше право напред, за да не срещне погледа на комисаря. Миг преди да се качи в колата, Ливия едва обърна главата си и целуна Монталбано по бузата. Комисарят влезе вкъщи, отиде в банята и както си беше облечен, се пъхна под душа, пускайки струята докрай. След това изпи две таблетки от някакво сънотворно, което никога досега не беше вземал, изля една чаша уиски в гърлото си и се хвърли на леглото в очакване на неизбежния удар като от боздуган, който щеше да го повали.

* * *

Събуди се, когато вече беше станало пет следобед, болеше го малко главата и му се гадеше.

— Тук ли е Ауджело? — попита, влизайки в полицейското управление.

Мими влезе в кабинета на Монталбано и внимателно затвори вратата зад гърба си. Изглеждаше примирен.

— Ако ще крещиш по начина, по който ти го правиш — каза, — може би е по-добре да излезем от управлението.

Комисарят стана от стола си, приближи се до него и сложи ръката си около врата му.

— Ти си истински приятел, Мими. Но те съветвам веднага да напуснеш тази стая, защото, ако размисля, съм способен да ти нарита задника.

* * *

— Комисарю? Обажда се госпожа Клементина Вазиле Коцо. Да ви я прехвърля ли?

— Кой си ти?

Беше невъзможно да е Катарела.

— Как така кой съм аз? Аз съм.

— А ти, по дяволите, как се казваш?

— Катарела съм, комисерийо! Лично и пирсонално съм аз!

Слава богу! Мълниеносната проверка на самоличността беше върнала към живот стария Катарела, а не онзи, който компютърът започваше неумолимо да видоизменя.

— Комисарю? Какво става? Скарани ли сме?

— Госпожо, повярвайте ми, преживях ужасни дни...

— Простено ви е, извинен сте. Бихте ли могли да минете покрай мен? Имам нещо, което трябва да ви покажа.

— Сега ли?

— Сега.

* * *

Госпожа Клементина го покани да влезе в трапезарията и спря телевизора.

— Гледайте тук. Това е програмата за концерта, който маестро Каталдо Барбера ми изпрати преди малко.

Монталбано взе откъснатия от тетрадка на квадратчета лист, който госпожата му подаде. Затова ли искаше спешно да го види?

Беше изписан с молив: „Петък, 9:30 ч. Концерт в памет на Микела Ликалци“.

Монталбано подскочи. Маестро Барбера познаваше жертвата?

— Затова поисках да дойдете — каза госпожа Вазиле Коцо, прочитайки въпроса в очите му.

Комисарят започна отново да разглежда листа.

„Програма: Дж. Тартини, *Вариации по тема на Корели*; И. С. Бах, *Ларго*; Дж. Б. Виоти, *Концерт №24 в ми минор*.“ Върна листа на госпожата.

— Вие, госпожо, знаехте ли, че двамата се познават?

— Никога не съм го знаела. И се питам как са успели да го направят, като се има предвид, че маестрото никога не излиза от вкъщи. Веднага щом прочетох листчето, разбрах, че това нещо би могло да ви заинтересува.

— Сега ще се кача на горния етаж и ще поговоря с него.

— Само си губите времето, няма да ви приеме. Вече е осемнайсет и трийсет, в този час вече е в леглото.

— И какво прави, гледа телевизия ли?

— Няма телевизор и не чете вестници. Заспива и се събужда към два часа през нощта. Аз попитах камериерката защо маестрото има такъв странен режим, но тя ми отговори, че нищо не знае. Но аз благодарение на дългите си размишления стигнах до някакво приемливо обяснение.

— Тоест?

— Мисля, че маестрото, постъпвайки така, изтрива някакво определено време, анулира го, прескача часовете, в които обикновено е бил зает да изнася концерти. Спейки, не си спомня за тях.

— Разбирам. Но не мога да направя друго, освен да говоря с него.

— Бихте могли да опитате утре сутринта, след концерта.

На горния етаж се тресна врата.

— Ето — каза госпожа Вазиле Коцо, — камериерката му си тръгва.

Комисарят се запъти към входната врата.

— Вижте, комисарю, освен камериерка тя му е нещо и като икономка — уточни госпожа Клементина.

* * *

Монталбано отвори вратата. Една шейсетгодишна добре облечена жена, която слизаше по последните стълби преди неговия етаж, го поздрави, като му кимна с глава.

— Госпожо, аз съм комисар...

— Познавам ви.

— Тръгнали сте си към вкъщи и аз не искам да ви губя времето. Маестрото и госпожа Ликалци познаваха ли се?

— Да. От около два месеца. Господата на своя глава държеше да се представи на маестрото. Той пък беше доста доволен, защото му харесват хубавите жени. Започнаха оживено да си шушукат, занесох им кафе, изпиха го и след това се затвориха в кабинета, онзи, от който не се чуват звуци.

— Звукоизолирания?

— Да, господине. Така не безпокои околните.

— Госпожата връщала ли се е и друг път?

— Не и когато аз съм била там.

— А вие кога сте там?

— Не виждате ли? Вечер си тръгвам.

— Бихте ли задоволили любопитството ми: ако маестрото няма телевизор и не чете вестници, откъде е разбрал за убийството?

— Днес в ранния следобед се изпуснах случайно пред него, защото по пътя видях некролози за погребението утре.

— А маестрото как реагира?

— Доста зле. Поиска хапчетата си за сърце, пребледня като мъртвец. Как се уплаших само! Има ли друго?

16.

Тази сутрин комисарят се появи в полицейското управление, облечен в сив костюм, светлосиня риза, вратовръзка в приглушени тонове и черни обувки.

— Изглеждаш като изваден от списание — каза Мими Ауджело.

Не можеше да му каже, че се е наконтил така, защото е на цигулков концерт още в девет и половина сутринта. Мими щеше да си помисли, че е луд. И с право, защото историята малко или много си беше за лудницата.

— Знаеш, че трябва да отида на погребението — измърмори и влезе в стаята си, а телефонът му звънеше.

— Салво? Анна съм. Преди малко ми се обади Гуидо Серавале.

— От Болоня ли?

— Не, от Монтелуза. Каза ми, че Микела преди време му е дала моя номер. Знаел за приятелството ни. Дошъл е, за да присъства на погребението ѝ, отседнал е в хотел „Дела Вале“. Попита ме дали след това ще отидем заедно на обяд, щял да отпътува следобед. Какво да правя?

— В какъв смисъл?

— Не знам, но усещам, че ще се чувствам неловко.

— И защо?

* * *

— Комисарю? Емануеле Ликалци съм. Ще дойдете ли на погребението?

— Да. В колко часа е?

— В единайсет. След това катафалката направо от църквата ще тръгне за Болоня. Има ли някакви новости?

— Засега никакви важни новини. Вие ще останете ли в Монтелуза?

— До утре сутринта. Трябва да говоря с една агенция за недвижими имоти за продажбата на вилата. Ще се наложи да отида следобед с техен представител, за да им я покажа. А, вчера вечерта в самолета пътувах с Гуидо Серавале, дошъл е за погребението.

— Сигурно е била конфузна ситуация — изпусна се комисарят.

— Така ли мислите?

Доктор Емануеле Ликалци беше спуснал отново забралото на шлема си.

* * *

— По-бързо, че започва — каза госпожа Клементина, въвеждайки го в стаичката до хола.

Седнаха натъжени. Заради повода госпожата си беше облякла дълга рокля. Изглеждаше като дама на Болдини^[1], само че по-стара. Точно в девет и половина маестро Барбера започна. След по-малко от пет минути обаче комисарят започна да изпитва някакво странно усещане, което го обезпокои. Стори му се, че изведнъж звукът на цигулката се превърна в глас, женски глас, който молеше да бъде изслушан и разбран. Бавно, но сигурно нотите се видоизменяха в срички, всъщност не — във фонемите, и при все това изразяваха нещо като стенание, песен за стара мъка, която на места докосваше върховете на пламенна и загадъчна трагичност. Този сърцераздирателен женски глас казваше, че крие ужасна тайна, която може да бъде разбрана само от човек, умеещ напълно да се отдаде на музиката, на вълната от мелодията. Затвори очи, дълбоко развълнуван и смутен. Но вътрешно беше доста изумен как тази цигулка беше успяла да промени толкова тембъра си от последния път, когато я беше чул. Все така със затворени очи се остави гласът да го води. И видя себе си — как влиза във виличката, прекосява хола, отваря витрината на шкафа и взема в ръка калъфа на цигулката... Ето какво беше онова нещо, което го беше измъчвало, детайлът, който не се връзваше с всичко останало! Силната светлина, която избухна в главата му, го накара да издаде стон.

— Може би и вие сте развълнуван? — попита го госпожа Клементина, избърсвайки една сълза. — Никога не е свирил така.

Концертът трябва да беше свършил точно в този момент, защото госпожата включи кабела на телефона, който преди това беше извадила от розетката, набра номера и започна да ръкопляска.

Този път комисарят, вместо да се присъедини към нея, взе телефона в ръката си:

— Маестро? Комисар Монталбано съм. Имам належаща нужда да говоря с вас.

— Аз също.

Монталбано остави слушалката, след което поривисто се наведе, прегърна госпожа Клементина, целуна я по челото и излезе.

* * *

Вратата на апартамента му беше отворена от икономката.

— Искате ли кафе?

— Не, благодаря.

Каталдо Барбера го пресрещна с протегнатата ръка.

Монталбано, качвайки се по стълбите, си беше помислил как ли щеше да го завари облечен. Беше отгатнал напълно. Маестро, който се оказа дребен човек със снежнобели коси, малки черни очи, но с проникателен поглед, носеше фрак с отлична кройка.

Единственият аксесоар, който не си подхождаше с него, беше белият копринен шал, увит около долната част на лицето му, покривайки дори носа, устата и брадичката му, оставяйки открити само очите и челото му. Придържаше го прибран с голяма златна игла.

— Заповядайте, влизайте! — каза много любезно Барбера, въвеждайки го в звукоизолираното студио.

Вътре имаше витрина с пет цигулки, сложна стереоуредба, метална офис етажерка с подредени в нея един върху друг компактдискове, плочи, касети, библиотека, писалище и два фотьойла. Върху бюрото лежеше още една цигулка, очевидно тази, която маестро току-що беше използвал за концерта си.

— Днес свирех с „Гуарнери“ — каза като потвърждение маестро, посочвайки я. — Има несравним, небесен глас.

Монталбано се самопоздрави. Въпреки че не разбираше нищо от музика, независимо от това беше доловил, че звукът на цигулката е

различен от този, който беше чул на предишния концерт.

— Повярвайте ми, за всеки цигулар е истинско чудо да има на разположение подобна скъпоценност — въздъхна. — За съжаление, ще трябва да я върна.

— Не е ли ваша?

— Де да беше! Само че вече не знам на кого да я дам. Днес си бях обещал да се обадя по телефона на някой от полицейското управление и да изложа проблема си. Но понеже вие сте тук...

— На ваше разположение съм.

— Вижте, този инструмент принадлежеше на клетата госпожа Ликалци.

Комисарят усети, че нервите му се изопват като струните на цигулка и ако маестрото го докоснеше с лъка, щеше със сигурност да започне да свири.

— Преди около два месеца — започна да разказва маестро Барбера — се упражнявах на отворен прозорец. Госпожа Ликалци, която минавала случайно по улицата, ме чула. Знаете ли, че тя разбираше от музика? Прочела името ми върху домофонната уредба и поискала да ме види. Присъствала е на моя последен концерт в Милано, след който щях да се оттегля. Но никой не знаеше това.

— Защо?

Този толкова пряк въпрос изненада маестрото. Поколеба се само за миг, след това махна иглата и бавно смъкна шала. Чудовище. Половината от носа му го нямаше, а горната му устна, напълно разядена, откриваше венеца му.

— Не ви ли се струва добър довод? — уви отново шала и го закачи с иглата брошка.

— Рядка форма на нелечим лупус, който протича унищожително. Как бих могъл да се представя в такъв вид пред моята публика?

Комисарят му беше благодарен за това, че веднага си сложи отново шала, защото беше непоносим за гледане, човек изпитваше страх от него и започваше да му се повдига.

— И така, това красиво и вежливо създание, говорейки за това-онова, ми каза, че е наследила цигулка от някакъв прадядо, който бил лютиер в Кремона. Добави, че като малка била чувала да се говори в семейството ѝ, че този инструмент струвал цяло състояние, но не беше обърнала внимание на това. Във фамилиите често се разпространяват

легенди я за скъпоценна картина, я за статуетка, които струват милиони. Кой знае защо, но бях обхванат от любопитство. Няколко вечери след това ми се обади по телефона, мина да ме вземе, заведе ме в малката вила, която отскоро била построена. Веднага щом видях цигулката, повярвайте ми, почувствах, че нещо избухна в мен, сякаш силно ме удари ток. Беше в доста лошо състояние, но се искаше малко, за да възвърне отличната си форма. Беше една „Андреа Гуарнери“, комисарю, твърде лесно разпознаваема заради лака ѝ в цвят жълт амбър, който придава изключително силен блясък.

Комисарят погледна цигулката, но, честно казано, не му се стори да блести. Той обаче нямаше никакви познания за тези детайли, свързани с музиката.

— Пробвах я — каза маестрото — и десет минути свирех пренесен в рая с Паганини, с Оле Бул...

— Каква е пазарната ѝ цена? — попита комисарят, който обикновено летеше на земята и до рая никога не беше стигал.

— Цена?! Пазар?! — ужаси се маестрото. — Такъв инструмент няма цена!

— Добре, но ако искаме да я изчислим...

— Откъде да знам? Два-три милиарда лири.

Добре ли беше чул? Да, добре беше чул.

— Дадох на госпожата да разбере, че не може да рискува и да остави инструмент с такава стойност във вилата, която на практика е необитаема. Обмислихме някакво разрешение на въпроса също и защото се нуждаех от авторитетно потвърждение на моето предположение, а именно че е една „Андреа Гуарнери“. Тя предложи да я задържа тук при себе си. Не исках да поемам подобна отговорност, но тя успя да ме убеди, като не пожела дори разписка. Изпрати ме до вкъщи, като ѝ дадох една моя цигулка в замяна, за да я сложи в стария калъф. Ако я откраднеше, нямаше да е голяма загуба, защото струваше двеста-триста хиляди лири. На следващата сутрин потърсих един мой приятел от Милано, който е възможно най-големият съществуващ експерт по отношение на цигулките. Секретарката му ми каза, че пътува по света и няма да се върне преди края на този месец.

— Извинете — каза комисарят, — след малко ще дойда отново. — Излезе набързо и тичешком стигна до полицейското управление: —

Фацио!

— Слушам, комисарю.

Написа една бележка, подписа я и сложи печата на полицейското управление, за да удостовери верността ѝ.

— Ела с мен.

Взе личния си автомобил и го спря на малко разстояние от църквата.

— Предай тази бележка на доктор Ликалци, който трябва да ти даде ключовете от виличката. Аз не мога да отида, защото, ако вляза в църквата и ме видят, че говоря с доктора, след това никой няма да е в състояние да спре слуховете из градчето.

* * *

След няма и пет минути вече бяха потеглили към Три фонтана. Слязоха от колата, Монталбано отвори вратата. Усещаше се някаква тежка и задушлива миризма, която не беше само заради спарения въздух, но може би от използваните от криминолозите прахчета и спрейове.

Все така следван от Фацио, който не му задаваше въпроси, отвори витрината, взе калъфа с цигулката, излезе и заключи отново вратата.

— Почакай, искам да видя нещо — зави покрай ъгъла на къщата и отиде в задния двор. Не го беше правил в останалите случаи, когато беше идвал тук.

Той приличаше на скица, която е трябвало да се превърне в просторна градина. Вдясно, почти залепено за постройката, се издигаше огромно дърво калина, зреещо с малки яркочервени плодове с много кисел вкус, които като малък Монталбано ядеше в огромни количества.

— Би ли могъл да се изкатериш до най-високия му клон?

— Кой? Аз ли?

— Не, твоят брат близък.

Фацио се размърда с неохота. Вече беше на възраст, опасяваше се да не падне и да си счупи врата.

— Почакай ме там.

— Да, господине, така или иначе, когато бях малък, ми харесваше Тарзан.

Отвори вратата, качи се на горния етаж, запали лампата в спалнята, тук миризмата те хващаше направо за гърлото, вдигна щорите, но без да отваря прозорците.

— Виждаш ли ме? — попита на висок глас Фацио.

— Да, господине, идеално.

Излезе от виличката, затвори вратата и се отправи към колата.

Фацио го нямаше. Беше останал на дървото да чака комисарят да му каже какво трябва да прави.

* * *

Остави Фацио пред църквата с ключовете, за да ги върне на доктор Ликалци („Кажете му, че може би отново ще имаме нужда от тях“), отправи се към дома на маестро Каталдо Барбера и заизкачва стълбите по две наведнъж. Маестрото му отвори, беше си свалил фрака и носеше панталони и пуловер с поло яка, но белият шал със златната игла си беше същият.

— Елате отгатак — каза Каталдо Барбера.

— Няма нужда, маестро. Тук съм само за няколко секунди. Това ли е калъфът, в който е била цигулката „Гуарнери“?

Маестрото го взе в ръка, огледа го внимателно и му го върна:

— Струва ми се, че е този.

Монталбано отвори калъфа и без да изважда навън инструмента, попита:

— А това ли е инструментът, който сте дали на госпожата?

Маестрото отстъпи две крачки и протегна ръката си напред, все едно искаше да отдалечи още повече от себе си ужасяващата сцена:

— Но това е предмет, който не бих докоснал дори с единия си пръст! Ама моля ви! Това е серийно производство! Обида за всяка истинска цигулка!

Ето го и потвърждението за онова, което гласът на цигулката му беше разкрил, даже изкарал на повърхността. Защото несъзнателно беше забелязал веднага разликата между съдържанието и съдържателя.

Беше му ясно дори и на него, който не разбираше от цигулки. Или от каквото и да е инструмент, ако трябваше да бъдем точни.

— Между другото — продължи Каталдо Барбера, — тази, която дадох на госпожата, имаше твърде скромна стойност, но приличаше много на „Гуарнери“.

— Благодаря ви. Довиждане.

Започна да слиза по стълбите.

— Какво да правя с тази „Гуарнери“? — попита го на висок глас maestrото, все още смаян, защото нищо не беше разбрал.

— Засега я задръжте. И свирете на нея колкото е възможно често.

* * *

Товареха ковчега на катафалката, а многото венци стояха наредени в редица пред вратата на църквата. Емануеле Ликалци беше заобиколен от множеството хора, които му изказваха съболезнованията си. Изглеждаше необичайно развълнуван.

Монталбано се приближи до него и го дръпна настрана.

— Не очаквах, че всичките тези хора ще дойдат — каза докторът.

— Госпожата е знаела как да накара хората да я обичат. Върнаха ли ви ключовете? Може би ще се наложи пак да ви ги поискам.

— Ключовете ще ми трябват между 16 и 17 часа, за да придружа брокерите от агенцията за недвижими имоти.

— Ще го имам предвид. Вижте, докторе, когато отидете във виличката, вероятно ще забележите, че липсва цигулката от витрината. Аз я взех. До края на вечерта ще ви я върна.

Докторът остана като гръмнат.

— Каква връзка има тя? Предмет без никаква стойност.

— Трябва ми заради отпечатъците — излъга го Монталбано.

— Щом е така, да не забравите, че и аз я държах, когато трябваше да ви я покажа.

— Спомням си отлично. А, докторе, просто от любопитство, в колко часа тръгнахте вчера вечерта от Болоня?

— Има самолет, който излита в осемнайсет и трийсет, с прекачване в Рим, и в дваайсет и два часа пристига в Палермо.

— Благодаря.

— Комисарю, извинете ме, но моля ви да се погрижите за туингото.

Хъм, ама че пушилка вдигаше за тази кола!

* * *

Сред хората, които вече си тръгваха, най-накрая видя Анна Тропеано, която говореше с един около четирийсетгодишен висок и много изискан мъж. Със сигурност трябва да беше Гуидо Серавале. В този момент забеляза, че по улицата крачеше Джаломбардо, и го повика:

— Къде отиваш?

— Вкъщи, да хапна, комисарю.

— Съжалявам, но няма никъде да ходиш.

— О, Богородице, точно днес ли, когато жена ми е сготвила макарони на фурна!

— Ще си ги изядеш за вечеря. Виждаш ли онези двамата, брюнетката и господинът, които си говорят?

— Да, господине.

— Него не го изпускай от очи. След малко отивам в полицейското управление, дръж ме в течение какво прави и къде ходи на всеки половин час.

— Ех, добре — каза примирено Джаломбардо.

Монталбано го остави и се приближи към двамата. Анна не го беше видяла, че идва, и цялата се озари от изненадата, очевидно присъствието на Серавале я дразнеше.

— Салво, как си?

Представи ги един на друг.

— Комисар Салво Монталбано, господин Гуидо Серавале.

Монталбано се възплъти божествено в ролята си:

— Ама ние сме се чували по телефона!

— Да, казах ви, че съм на ваше разположение.

— Спомням си го много добре. Заради клетата госпожа ли дойдохте?

— Не можех да не го направя.

— Разбирам ви. Още днес ли отпътувате?

— Да, ще освободя стаята си в хотела към седемнайсет часа. Имам полет от Пунта Раизи в двайсет часа.

— Много добре — каза Монталбано.

Всички изглеждаха щастливи и доволни, че можеше между другото да се разчита на редовността на излитащите самолети.

— Знаеш ли — подхвана Анна, придобивайки светско и непринудено изражение, — господин Серавале тъкмо ме канеше на обяд. Защо не дойдеш с нас?

— Бих бил много щастлив — каза Серавале, понасяйки удара.

Върху лицето на комисаря незабавно се изписа искрено огорчение:

— Ех, ако го знаех по-рано! За съжаление, вече имам поет ангажимент. — Подаде ръка на Серавале: — За мен беше удоволствие да се запозная с вас. Макар че, ако се има предвид поводът, не би било уместно да го казвам.

Побоя се, че прекалява с това да се прави на съвършен глупак, беше влязъл твърде дълбоко в ролята си. Затова и Анна го гледаше с очи, които се бяха превърнали в два въпросителни знака.

— Ние двамата ще се чуем, нали, Анна?

* * *

На вратата на полицейското управление се размина с Мими, който излизаше:

— Къде отиваш?

— Да ям.

— Мамка му, ама всички мислите само за едно нещо!

— Но след като е време за ядене, за какво друго искаш да мислим?

— Кого имаме в Болоня?

— Като кмет ли? — попита смаяно Ауджело.

— Какво ме засяга мен кметът на Болоня? Имаме ли някой приятел в тамошната дирекция на полицията, който може да ни даде отговор в рамките на един час?

— Почакай, там е Гуджино, спомняш ли си го?

— Филиберто?

— Да, той. От един месец го преместиха там. Началник е на отдел „Чужденци“.

— Отивай да си ядеш спагетите с миди и много пармезан — каза с цялата си благодарност Монталбано, гледайки го презрително. И как е възможно по различен начин да се гледа човек, който имаше такъв вкус?

* * *

Беше дванайсет и трийсет и пет. Надяваше се, че Филиберто все още е в службата си.

— Ало? Комисар Салво Монталбано съм. Обаждам се от Вигата, бих искал да говоря с господин Филиберто Гуджино.

— Почакайте за момент.

След различните прещраквания по линията се чу весел глас:

— Салво! Колко се радвам, че те чувам! Как си?

— Добре, Филибе! Безпокоя те по една много спешна работа, имам нужда от отговора ти най-много до час, час и половина. Търся икономическия мотив за едно престъпление.

— Нямам много време за разтакаване.

— Трябва да ми кажеш колкото е възможно повече за човек, който може би е част от кръга на хора, станали жертва на лихвари, откъде да знам, някой търговец, някой, който е роб на хазарта...

— По този начин всичко става много по-трудно. Мога да ти дам информация кой е лихвар, но не и хората, които е провалил.

— Опитай. Аз ще ти дам име и фамилия.

* * *

— Комисарю? Джаломбардо съм. Хранят се в ресторанта в Контрада Капо, онзи, който е точно край морето, знаете ли го?

За съжаление, да, знаеше го. Веднъж случайно се беше отбил в него и не го забрави повече.

— С две коли ли са? Всеки със своята ли?

— Не, колата я кара той, затова...

— Не изпускай нито за миг от очи мъжа. Със сигурност ще изпрати до дома й госпожата, след това ще се върне в хотел „Дела Вале“. Дръж ме непрекъснато в течение.

* * *

„И да, и не“, му отговориха от дружеството, което отдаваше под наем автомобили в Пунта Раизи, след като половин час му правиха проблеми, само и само за да не му дадат информация, та се наложи да моли шефа на отдел „Обществена сигурност“ на аерогарата да се намеси. Да, вчера вечерта, четвъртък, въпросният господин беше наел кола, която все още продължаваше да използва. Не, миналата седмица в сряда вечерта същият този господин не е наемал никакъв автомобил, поне в компютъра не беше отбелязано.

[1] Джовани Болдини (1842–1931) — италиански художник. — Б.пр. ↑

17.

Отговорът на Гуджино пристигна точно когато вече оставаха няколко минути до три часа. Дълъг и обстоятелствен. Монталбано съвестно си водеше бележки. Пет минути след това се обади Джаломбардо и му съобщи, че Серавале се е върнал в хотела.

— Не мърдай оттам — заповяда му комисарят. — Ако го видиш да излиза отново, преди да съм дошъл, спри го под какъвто и да е предлог, направи му стриптийз, изиграй му един кючек, но не го пускай да си отиде.

Разлисти набързо документите на Микела, спомняше си, че беше видял един самолетен билет. Намери го, беше от последното пътуване Болоня — Палермо, което госпожата беше направила. Сложи го в джоба си и извика Гало.

— Закарай ме със служебната кола до хотел „Дела Вале“.

Хотелът се намираше по средата между Вигата и Монтелуза и беше построен точно до един от най-красивите храмове в света, под носа на институциите за опазване на културното наследство, въпреки правилника за съобразяване на архитектурата с пейзажа и регулаторните планове.

— Изчакай ме — каза комисарят на Гало.

Приблужи се до своята кола, в която дремеше Джаломбардо.

— Спях само с едното око! — увери го полицаят.

Комисарят отвори багажника и извади калъфа с евтината цигулка.

— Ти се върни в полицейското управление — нареди на Джаломбардо.

Прекуси файето на хотела, изглеждаше като пълен образ и подобие на някой диригент.

— Тук ли е господин Серавале?

— Да, в стаята си е. За кого да предам?

— Не трябва да му предаваш нищо, само трябва да си мълчиш. Комисар Монталбано съм. И ако дръзнеш да вдигнеш телефона, ще те

вкарам в дранголника, а после ще видим.

— Четвърти етаж, стая четиристотин и шестнайсет — каза рецепционистът с треперещи устни.

— Търсиха ли го по телефона?

— Когато се върна, му предадох бележките с обажданията, които бяха три или четири.

— Свържи ме с телефонистката на централата.

Телефонистката на централата, която комисарят, който знае защо, си представяше като младо и симпатично момиче, се оказа обаче стар и плешив шейсетгодишен мъж с очила.

— Служителят от рецепцията ми обясни всичко. От обяд започна да го търси някакъв Еоло от Болоня. Нито веднъж не си каза фамилията. Точно преди десет минути се обади отново и прехвърлих разговора в стаята.

В асансьора Монталбано извади от джоба си имената на всички, които миналата сряда вечерта бяха наели автомобил на аерогарата в Пунта Раизи. Добре де, Гуидо Серавале го нямаше, но Еоло Портинари — да. А от Гуджино беше научил, че е близък приятел на антикваря.

Почука лекичко и докато го правеше, си спомни, че пистолетът му се намираще в жабката на колата.

— Влезте, вратата е отворена.

Антикварят се беше опънал с ръце зад тила в леглото. Беше си свалил само обувките и сакото, а възелът на вратовръзката му все още беше непокътнат. Видя комисаря и скочи на крака като онези кукли на конци, които веднага изхвърчат, щом се отвори капакът на кутията, който ги притиска.

— Спокойно, спокойно — каза Монталбано.

— Ама, моля ви се! — каза Серавале, нахлузвайки припряно обувките си. Облече си дори сакото.

Монталбано се беше настанил на един стол с калъфа върху краката си.

— Готов съм. На какво дължа тази чест?

Внимателно избягваше да поглежда към калъфа.

— Миналия път по телефона ми казахте, че ще останете на мое разположение, ако имам нужда от това.

— Разбира се, повтарям го — каза Серавале, сядайки.

— Щях да ви спестя безпокойството, но след като дойдохте чак дотук за погребението, бих искал да се възползвам.

— Поласкан съм. Какво трябва да направя?

— Да ме изслушате.

— Извинете ме, но не ви разбрах добре.

— Да ме изслушате. Искам да ви разкажа една история. Ако вие прецените, че прекалявам или казвам неправилни неща, веднага се намесете и ме коригирайте.

— Не знам как бих могъл да го направя, комисарю. Аз не познавам историята, която се готвите да ми разкажете.

— Имате право. В такъв случай ще ми споделите впечатленията си накрая. Главното действащо лице в тази история е един господин, който живее доста добре, той е мъж с вкус, собственик на известен магазин за старинни мебели и има добра клиентела. Нашият герой е наследил този бизнес от баща си.

— Извинете — каза Серавале, — къде се развива действието на вашата история?

— В Болоня — каза Монталбано. И продължи: — Миналата година по някое време този господин среща млада жена от богатата буржоазия. Двамата стават любовници. Тяхната връзка е такава, че в нея не се крие никакъв риск, защото съпругът на госпожата — заради мотиви, които сега би отнело много време да ви обяснявам, затваря, както се казва, не само едното си око, но и двете. Госпожата все така продължава да обича съпруга си, но е твърде привързана сексуално към любовника си. — Спря и попита: — Може ли да пуша?

— Разбира се — отговори му Серавале, приближавайки към него пепелника.

Монталбано извади бавно пакета, взе от него три цигари, завъртя ги една след друга между палеца и показалеца си и си избра тази, която му се стори най-мека, а останалите две ги върна в пакета и започна да се опипва, за да намери запалката си.

— За съжаление, не мога да ви помогна, защото не пуша — каза антикварят.

Комисарят най-накрая намери запалката в джобчето на сакото си, огледа я, все едно никога преди това не я беше виждал, запали цигарата и върна запалката на мястото ѝ.

Преди да продължи разказа, погледна с отнесен поглед Серавале. Горната устна на антикваря беше влажна, започваше да се изпотява под носа.

— Докъде бях стигнал?

— До жената, която била твърде привързана към любовника си.

— Ах, да. За съжаление, нашето главно действащо лице има лош порок. Залага големи суми на хазарт. Три пъти в тези последни три месеца е засичан в нелегални комарджийници. Представете си, дори един ден стига до болница, защото брутално е набит. Той казва, че е станал жертва на нападение с цел грабеж, но полицията предполага, повтарям, предполага, че става въпрос за предупреждение за неизплатени хазартни дългове. При всички случаи за нашия герой, който продължава да играе и да губи, ситуацията става все по-трудна. Споделя с любовницата си и тя се опитва да му помогне както може. Идва ѝ на ум да си построи малка вила тук, защото мястото ѝ харесва. Сега виличката се оказва щастлива възможност, защото, надувайки разходите по нея, през това време може да подсигури на приятеля си около стотина милиона лири. Планира градина, вероятно и построяването на басейн, все нови източници за пари на черно. Те обаче са само капка дъжд в пустинята, но не и двеста или триста милиона лири. Един ден госпожата, която за удобство в разказа ще нарека Микела...

— Един момент... — прекъсна го Серавале с усмивчица, която трябваше да изглежда язвителна. — А вашият главен герой как се казва?

— Да кажем, Гуидо — рече Монталбано, все едно това нещо не заслужаваше никакво внимание.

Серавале направи гримаса, заради потта ризата му беше залепнала за гърдите.

— Не ви ли харесват? Може да ги назовем Паоло и Франческа, ако желаете. Така или иначе, съдържанието не се променя.

Изчака Серавале да каже нещо, но тъй като антикварят не отваряше уста, подхвана отново:

— Един ден Микела се среща във Вигата със знаменит цигулар, който се е оттеглил да живее тук. Двамата си стават симпатични и госпожата разкрива на маестрото, че притежава стара цигулка, наследена от працядо ѝ. Мисля, че като на шега Микела я показва на

маестрото и той още от пръв поглед си дава сметка, че се намира пред инструмент с твърде голяма музикална и парична стойност. Горедолу над два милиарда лири. Когато Микела се връща в Болоня, разказва на любовника си цялата тази история. Ако нещата стоят както казва маестрото, цигулката е повече от продаваема, а съпругът на Микела трябва да я е виждал един или два пъти и никой не е наясно с истинската ѝ стойност. Достатъчно е само да я подмени, да сложи в калъфа каквато и да е проста цигулка и Гуидо най-накрая ще се отърве от всичките свои беди. — Монталбано спря да говори, забарабани с пръсти върху калъфа и въздъхна. — Сега идва ред на най-лошата част — каза.

— Е, може и някой друг път да довършите разказа си — каза Серавале.

— Бих могъл, но ще трябва да ви накарам да се върнете от Болоня или аз лично да дойда при вас, което е твърде неудобно. С оглед на това, че сте толкова любезен търпеливо да ме изслушате, въпреки че умираме от жегата, ще ви обясня защо считам тази част, която идва, за най-лошата.

— Защото ще трябва да говорите за убийство ли?

Монталбано погледна със зяпнала уста антикваря.

— Мислите, че е заради това ли? Не, свикнал съм на убийства. Смятам я за най-лошата част, защото трябва да изоставя конкретните факти и да навляза в мисълта на един човек, в това, за което той мисли. Всеки писател не би имал никакви трудности, но аз съм само читател на книги, които намирам за добри. Простете ми отклонението. На това място нашият главен герой събира някаква информация за маестрото, за когото му е говорила Микела. Открива не само че е голям изпълнител на световно ниво, но и че е познавач на историята на инструмента, на който свири. В действителност той деветдесет и девет на сто е отгатнал. Няма съмнение обаче, че въпросът, оставен в ръцете на Микела, ще се проточи. Но не е само това, защото жената, дори и да поиска да го продаде тайно от мъжа си, ще държи поне да е законно. От тези два милиарда лири за различни разходи, комисиони и за държавата ни, която ще пристигне внезапно като преминаващ крадец и ще предяви претенции за своята част, накрая ще остане по-малко от милиард. Има обаче един пряк път. И нашето главно действащо лице

мисли за него ден и нощ и говори за това с един свой приятел. Приятелят му, който, да приемем, че се казва Еоло...

Нещата се бяха развили в негова полза, предположението беше станало твърдо убеждение. Сякаш поразен от изстрел с револвер голям калибър, Серавале изведнъж скочи от стола, за да се строполи тежко отново върху него. Разхлаби възела на вратовръзката си.

— Да, да го наречем Еоло. Той се договаря с главния герой, че има само един начин — да се ликвидира госпожата и да се вземе цигулката, като се замести с друга, която няма никаква стойност. Серавале го убеждава да му помогне. Освен това тяхното приятелство е тайно, Микела никога не е виждала в лице Еоло. В определения ден хващат заедно последния самолет, който от Болоня има връзка с друг за Палермо. Еоло Портинари...

Серавале потрепна леко, както когато се стреля повторно в умиращ човек.

— ... какъв съм глупак, сложих му и фамилия! Еоло Портинари пътува без или почти без багаж, Гуидо обаче има голям куфар. В самолета двамата се правят, че не се познават. Малко преди да тръгне от Рим, Гуидо се обажда на Микела и ѝ казва, че пристига, защото има нужда от нея, и я моли да дойде да го вземе от летището в Пунта Раизи, може би дори ѝ дава да разбере, че бяга от кредиторите си, които искат да го убият. След като пристигат в Палермо, Гуидо тръгва с Микела за Вигата, докато Еоло взема кола под наем и също се отправя към Вигата, поддържайки обаче определена дистанция зад тях. Мисля си, че по време на пътуването главният герой разказва на любовницата си, че е избягал от Болоня, за да си спаси кожата. Помислил, че може да се скрие за няколко дни във виличката на Микела. На кого ли би му минало през ума да дойде да го търси чак тук? Жената приема, щастлива, че близо до нея е любовникът ѝ. Преди да стигне в Монтелуза, спира в един бар, купува два сандвича и бутилка минерална вода. Спъва се обаче по стълбите, пада и собственикът на локала вижда в лице Серавале. Пристигат във виличката след полунощ. Микела веднага си взема душ и се хвърля в прегръдките на своя мъж. Правят любов веднъж, а после любовникът моли Микела да го направят по особен начин. И в края на този втори полов акт той притиска главата ѝ в матрака, докато се задуши. Знаете ли защо е поискал от Микела този вид съвкупление? Разбира се,

правили са го и преди, но точно в този момент не е искал жертвата му да го гледа, докато я умъртвява. Току-що извършил убийството, чува отвън нещо като стенание, някакъв глух вик. Показва се и вижда с помощта на светлината, която струи през прозореца, че на близкото дърво се е покачил някакъв воайор, за когото предполага, че е присъствал на убийството. Както си е гол, главният герой излиза тичешком, вьоръжава се с нещо, удря в лицето непознатия, който обаче успява да избяга. Няма нито минутка за губене. Облича се, отваря витрината, взема цигулката, слага я в куфара си и пак оттам изважда евтината цигулка, която затваря в калъфа. Няколко минути след това минава Еоло с колата, а главното действащо лице се качва при него. Не е важно какво правят след това, на следващата сутрин са в Пунта Раизи, за да хванат първия полет за Рим. Дотук всичко се е развило добре за нашия главен герой, който, естествено, следи информацията за развоя на събитията, купувайки си сицилианските вестници. Нещата от добре обаче се развиват още по-добре за него, когато разбира, че убиецът е открит и че преди да бъде убит в престрелка, е намерил време да се признае за виновен. Главното действащо лице разбира, че повече не се налага да чака, за да пусне нелегално в продажба цигулката, и поверява на Еоло Портинари да се заеме със сделката. Появява се обаче усложнение — главният герой научава, че разследването е подновено. Възползва се веднага от повода за погребението и се втурва към Вигата, за да говори с приятелката на Микела, единствената, която познава и която е в състояние да му каже как стоят нещата. След това се връща в хотела. И тук го застига телефонното обаждане на Еоло. Цигулката струва около стотинадвеста хиляди лири. Главното действащо лице разбира, че е прецакано и напразно е убило човек.

— Следователно — каза Серавале, който изглеждаше, сякаш си е измил лицето, без да го подсуши, толкова беше подгизнал от потта — вашият главен герой е попаднал в капана на онзи минимален диапазон на грешка от един процент, който бил отпуснал на маестрото.

— Когато на някого не му върви играта... — беше коментарът на комисаря.

— Ще пийнете ли нещо?

— Не, благодаря.

Серавале отвори хладилното барче, взе три бутилчици с уиски, изсипа ги в чаша без лед и ги изпи на две глътки.

— Интересна история, комисарю. Подсказахте ми да изразя забележките си накрая и, ако ми позволите, ще го направя. Започваме. Вашият главен герой не може да е бил толкова глупав, че да пътува под истинското си име в самолета, нали?

Монталбано извади едва-едва от джоба си билета, но достатъчно, за да може другият да го види.

— Не, комисарю, не върши никаква работа. Ако допуснем, че съществува самолетен билет, това не означава нищо, дори и върху него да е написано името на главното действащо лице, тъй като всеки може да го използва, за него не искат лична карта. А що се отнася до срещата в бара... Казвате, че се е случила вечерта, и то само за няколко секунди. Хайде, да не ставаме смешни, няма никаква сигурност в такова разпознаване.

— В разсъжденията ви има логика — каза комисарят.

— Продължавам напред. Предлагам ви друг вариант на вашия разказ. Главното действащо лице споделя откритието, което приятелката му е направила, на някой си Еоло Портинали, престъпник от ниска класа. А Портинали, дошъл по своя инициатива във Вигата, извършва всичко, което приписахте на вашия главен герой. Портинали е наел кола, показвайки така или иначе книжката си. Портинали се е опитал да продаде цигулката, за която маестроото е изпаднал в заблуждение, и пак Портинали е изнасилвил жената, за да направи така, че да изглежда като престъпление, извършено под влияние на някаква страст.

— Без да еякулира?

— Ама, разбира се! От спермата лесно може да се стигне до ДНК-то му.

Монталбано вдигна двата си пръста, сякаш искаше разрешение, за да отиде до тоалетната.

— Бих желал да кажа две неща относно вашите наблюдения. Безспорно имате право. Да се докаже вината на главното действащо лице, ще бъде дълъг и труден процес, но не и невъзможен. Затова от днес нататък главният герой ще има две свирепи кучета, които ще тичат след него, а те са кредиторите и полицията. Второто нещо е, че

маестрото не е сбъркал в преценката си за цигулката, тя наистина струва два милиарда лири.

— Но ако сега...

Серавале разбра, че се самопредава, и изведнъж замлъкна, а Монталбано продължи, сякаш нищо не е чул:

— Моят главен герой е доста хитър. Представете си, продължил е да се обажда в хотела, търсейки госпожата, дори и след като вече я е убил. Но не е наясно с една особеност.

— Каква?

— Вижте, историята е толкова невероятна, че почти не ми се разказва.

— Направете усилие.

— Не мисля, че мога. Ех, добре де, но само за да ви направя услуга. Моят главен герой е разбрал от любовницата си, че maestrото се казва Каталдо Барбера, и е събрал много сведения за него. Сега се обадете на централата и помолете да ви свържат с maestrото, телефонът му е в указателя. Кажете му, че аз ви пращам, и го помолете той самият да ви разкаже историята.

Серавале стана и вдигна слушалката на телефона, каза на телефониста с кого иска да говори и остана на линия.

— Ало? Маестро Барбера ли е? — Веднага щом онзи отговори, прекъсна връзката. — Предпочитам да я чуя от вас.

— Е, добре тогава. Госпожа Микела закарва късно вечерта с колата си maestrото във вилчката. Веднага щом Каталдо Барбера вижда цигулката, усеща, че е почти на път да припадне. Свири на нея и няма повече никакви съмнения, че е „Гуарнери“. Говори за това с Микела, казва ѝ, че би искал да я даде за преглед при един безспорен авторитет в тази област. Същевременно съветва госпожата да не държи инструмента във вилчката, която твърде рядко се обитава. Госпожата я поверява на maestrото, който я отнася в дома си и в замяна ѝ дава една своя цигулка, която да сложи в калъфа. Тази, която моят незнаещ главен герой се втурва да краде. Ах, щях да забравя, героят ми, след като жената вече е била убита, си присвоява дори торбичката с бижутата ѝ и часовника Piaget. Както се казва, всичко може да се окаже полезно. Прави така, че да изчезнат и дрехите, и обувките ѝ, но това е, за да обърка нарочно още повече нещата и да се опита да отклони изследването за ДНК.

Всичко очакваше, но най-малко реакцията на Серавале. В началото му се стори, че антикварят, който в този момент се беше обърнал с гръб към него, защото гледаше през прозореца, плаче. След това онзи се обърна и Монталбано разбра, че с мъка се удържаше да не се разсмее. Но беше достатъчно само за миг очите му да се срещнат с тези на комисаря, за да избухне с всичка сила в смях. Серавале се смееше и плачеше. След това с явно усилие се успокои.

— Може би е по-добре да дойда с вас — каза.

— Съветвам ви да го направите — отвърна Монталбано. — Онези, които ви очакват в Болоня, имат други намерения.

— Слагам някакъв багаж и тръгваме.

Монталбано го видя да се навежда над куфарчето си, което беше върху една ракла. Нещо в едно от движенията на Серавале го обезпокои и го накара да скочи на крака:

— Не! — изкрещя комисарят и се хвърли напред.

Твърде късно. Гуидо Серавале вече си беше напъхал дулото на револвера в устата и беше натиснал спусъка. Потискайки с усилие напъните си за повръщане, комисарят почисти с ръце лицето си, от което се стичаше някаква лепкава и топла материя.

18.

Половината от главата на Гуидо Серавале беше отнесена, а гърмежът в малката хотелска стая беше толкова силен, че Монталбано чуваше само някакво пищене в ушите си. Възможно ли е все още никой да не е дошъл да почука на вратата поне да попита какво става? Хотел „Дела Вале“ беше построен в края на деветнайсети век, стените му бяха дебели и солидни и може би в този час другоселците, всички до един, бяха на разходка, за да снимат храмовете. По-добре така.

Комисарят отиде в банята, подсуши възможно най-добре лепкавите си от кръвта ръце и вдигна телефона.

— Комисар Монталбано съм. На вашия паркинг има една служебна кола, кажете на полицая да дойде. И незабавно ми изпратете директора.

Първият, който се появи, беше Гало. Веднага щом видя началника си целия изпръскан с кръв по лицето и дрехите, изпадна в ужас:

— Комисарю, комисарю, ранен ли сте?

— Бъди спокоен, кръвта не е моя, а на онзи там.

— Кой е той?

— Убиецът на Ликалци. Засега обаче не споменавай нищо пред никого. Тичай във Вигата и кажи на Ауджело да изпрати съобщение в Болоня. Трябва да държат под строг надзор един човек, някакъв посредствен престъпник, за когото, разбира се, би трябвало да имат информация, казва се Еоло Портинари. Той е неговият съучастник — завърши, посочвайки му самоубиеца. — А, слушай. След това веднага се върни тук.

На вратата Гало се отдръпна, за да направи път на директора на хотела, двуметрово мъжище на височина и ширина в съотношение с ръста. Като видя тялото с половината глава и изпотрошената стая, каза „Ааа?“, като че ли не е разбрал някакъв въпрос, падна на колене в забавен каданс, а после полегна по очи на пода в безсъзнание. Реакцията на директора беше толкова непосредствена, че Гало не беше

имал време дори да си тръгне. Двамата завлякоха припадналия в банята и го подпряха на ръба на ваната, Гало взе подвижния душ, пусна струята и я насочи към лицето му. Мъжагата почти веднага дойде на себе си.

— Какъв късмет! Какъв късмет! — мърмореше, докато се подсушаваше.

И тъй като Монталбано го гледеше въпросително, директорът му обясни, потвърждавайки онова, което комисарят вече си беше помислил:

— Цялата японска група е навън.

* * *

Преди да дойдат съдебният следовател Томазо, доктор Паскуано, новият шеф на оперативно-следствената служба и онези от криминологията, на Монталбано му се наложи да си смени костюма и ризата, отстъпвайки пред настояванията на директора на хотела, който беше готов да му даде своите дрехи. Монталбано се нанасяше два пъти в дрехите на този мъжага. С ръце, изгубени вътре в ръкавите, и панталони, набръчкани като акордеон върху обувките, той изглеждаше като джуджето Багонги^[1]. Това разваляше настроението му много повече, отколкото да разказва на всички, започвайки всеки път отначало, подробностите около откриването на убиеца и неговото самоубийство. Между въпроси и отговори, между наблюдения и уточнения, между „ако“, „може би“, „но“ и „обаче“ успя да се освободи и да се върне в полицейското управление във Вигата едва към осем и половина вечерта.

— Ти да не си се скъсил? — поинтересува се Мими, когато го видя.

На косъм успя да избегне юмручния удар, с който Монталбано щеше да му счупи носа.

* * *

Нямаше нужда да казва „Всички!“, защото всички спонтанно се появиха. И комисарят задоволи любопитството им, тъй като си бяха заслужили да им обясни от игла до конец, от първите подозренията върху Серавале чак до трагичния му край. Най-умното наблюдение направи Мими Ауджело:

— Слава богу, че се е застрелял. Щеше да ни е трудно да го държим в затвора без конкретно доказателство. Всеки добър адвокат щеше да го извади веднага оттам.

— Да, ама се е самоубил! — каза Фацио.

— И какво означава? — отвърна Мими. — Може би и с онзи клетник Маурицио ди Блази е станало така. Кой е казал, че не е излязъл от пещерата с обувката в ръка, надявайки се точно на това, което е станало — онези да го застрелят, мислейки я за оръжие?

— Извинете, комисарю, но защо се носеха слухове, че е искал да бъде наказан? — попита Джермана.

— Защото е присъствал на убийството и не е могъл да го предотврати — завърши Монталбано.

Докато всички излизаха от стаята му, си спомни за нещо, което, ако не ги накараше да направят веднага, беше възможно напълно да забрави на следващия ден.

— Гало, ела тук. Слушай, трябва да слезеш в гаража ни, вземи всички документи, които са в туингото, и ми ги донеси. Говори с нашия тенекеджия и му кажи да пресметне предварително колко ще му струва, за да го вкара в ред. След това, ако той иска да се заеме и с препродажбата му на старо, нека да го направи.

* * *

— Комисарю, ще ме изслушате ли само за една минута?

— Влизай, Катаре.

Катарела се беше изчервил, смутен и доволен.

— Какво има? Говори.

— Дадоха ми бележника от първата седмица, комисарю. Конкурсът по информатика се провежда всяка сутрин от понеделник до петък. Та исках да ви го покажа.

Хартиен лист, прегънат на две. Беше получил по всичко „отличен“, а под графата „Бележки“ пишеше: „Първенец на курса“.

— Браво, Катарела! Ти си гордостта на нашето полицейско управление!

Ехе, за малко и Катарела щеше да се разплаче.

— Колко сте в курса?

Катарела започна да ги брои на пръсти:

— Амато, Аморозо, Базиле, Бенато, Бонура, Катарела, Чимино, Фаринела, Филипоне, Ло Дато, Шимека и Дзикари. Прави дванайсет, комисарю. Ако имах подръка компютър, по-лесно щях да ги пресметна.

Комисарят се хвана за главата.

Какво бъдеще очакваше човечеството!

* * *

Гало се върна от посещението си за туингото.

— Говорих с тенекеджията. Съгласен е да се земе с продажбата. В жабката бяха талонът и една пътна карта.

Остави всичко на бюрото на комисаря, но не си тръгна. Беше по-сконфузен и от Катарела.

— Какво ти е?

Гало не отговори, но му подаде един картонен правоъгълник.

— Намерих го под предната седалка, тази на пътника. Беше бордна карта за полета Рим — Палермо за самолета, който кацаше в Пунта Раизи в десет вечерта. Денят, отбелязан на талона, беше сряда миналата седмица, а името на пътника се оказваше, че е Г. Спина. Монталбано се запита защо ли всеки, който се крие под фалшиво име, почти винаги запазва инициалите на истинското си? Гуидо Серавале беше загубил билета си в колата на Микела. След убийството не е имал време да го търси или е мислел, че все още е в джоба му. Ето защо, говорейки преди това за него, беше отрекъл съществуването му и дори беше намекнал за възможността името на пътника да не е неговото действително име. Но сега, с билета в ръка, дори и трудно, можеше да се стигне до човека, който наистина е пътувал в самолета. Едва тогава забеляза, че Гало — с твърде сериозна физиономия — все още

продължаваше да стои пред бюрото му. Проговори така, че изглеждаше, все едно си е загубил гласа.

— Ако първо бяхме погледнали в колата...

Така е. Ако бяха проверили туингото на следващия ден след намирането на трупа, разследването веднага щеше да поеме в правилната посока, Маурицио ди Блази щеше все още да е жив, а истинският убиец — в затвора. Ако...

* * *

Още от самото начало всичко беше тръгнало от подмяна на подмяна. Маурицио беше объркан с престъпника, обувката — помислена за оръжие, цигулката — разменена с друга, а тази другата — с трета, Серавале е искал да бъде взет погрешно за Спина... Като премина моста, спря колата си, но не слезе. В къщата на Анна светеше, предчувстваше, че тя го чака. Запали цигара, но като я изпуши до средата, я изхвърли през прозорчето, запали мотора и потегли.

Изобщо не беше нужно да добавя към списъка с подмените още една.

* * *

Влезе вкъщи, свали си дрехите, в които изглеждаше като джуджето Багонги, отвори хладилника, взе десетина маслини и си отрязва парче кашкавал.

Отиде да седне на верандата. Нощта беше светла, а морето леко се полюшваше. Не искаше да губи повече време. Стана и набра номера.

— Ливия? Аз съм. Обичам те.

— Какво е станало? — попита го разтревожено Ливия.

За всичкото време, откакто двамата бяха заедно, Монталбано й беше казвал, че я обича, само в трудни и много опасни моменти.

— Нищо. Утре сутринта имам работа, трябва да напиша дълъг рапорт до началника на дирекцията на полицията. Ако няма усложнения, в ранния следобед ще хвана самолета и ще дойда.

— Чакам те — каза Ливия.

[1] Джузепе Биньоли (1892–1939) — италиански цирков артист, висок 75 см. — Б.пр. ↑

БЕЛЕЖКА НА АВТОРА

В това четвърто разследване на комисар Монталбано (от начало до край с измислени имена, места и ситуации) влизат в играта две цигулки. Подобно на героя ми, не съм подготвен да говоря и да пиша за музика и музикални инструменти (за известно време имах смелостта, въпреки отчаянието на съседите, да се опитам да уча тенор-саксофон). Затова цялата информация съм взел от книгите, които С. Ф. Сакони и Ф. Фарга са посветили на цигулката.

Господин Силио Боци предотврати допускането на някои „технически“ грешки в разказа ми за това разследване, за което съм му благодарен.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.